

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σχολή: Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών
Τμήμα: Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Η πρώτη εθνική στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ στην Ελλάδα

μια συγκριτική ανάλυση με αναφορά στις εθνικές
στρατηγικές άλλων Ευρωπαϊκών χωρών

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Καλλιόπη Χαϊνογλου

Θωμάς Κέφαλος

AM:20081

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου.»

Ευχαριστίες

Όταν ξεκίνησα τις σπουδές μου, δεν είχα ποτέ ονειρευτεί ότι μια μέρα θα τελείωνα τη πτυχιακή μου και θα έφευγα από την Ελλάδα για ένα καλύτερο μέλλον. Τα τέσσερα χρόνια σε αυτό το πανεπιστήμιο πέρασαν γρήγορα, με την πανδημία COVID-19 να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο. Ωστόσο, τόσο στις δύσκολες όσο και στις εύκολες στιγμές, έχουμε τα δικά μας άτομα που είναι εκεί για να μας ενθαρρύνουν, να μας στηρίξουν στο να ξεπεράσουμε τα εμπόδια και να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι.

Ως εκ τούτου, πρέπει πρώτα να ευχαριστήσω τη μητέρα μου, η οποία ήταν και συνεχίζει να είναι στο πλευρό μου από τα πιο μικρά έως τα πιο σημαντικά γεγονότα στη ζωή μου. Χωρίς αυτήν, δεν θα ήμουν αυτός που είμαι σήμερα. Η γυναίκα που πάλεψε για την ανατροφή μου ώστε να μην μου λείπει τίποτα. Θα ήθελα όμως να ευχαριστήσω και αυτούς που είναι συνεχώς στο πλευρό μου, τους φίλους μου, όσο μακριά κι αν είμαστε, καθώς η αγάπη δεν γνωρίζει σύνορα. Θέλω επίσης να ευχαριστήσω εκείνους τους καθηγητές μου, οι οποίοι με στήριξαν σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου και με βοήθησαν να ξεπεράσω τα εμπόδια και να γίνω καλύτερος άνθρωπος.

Μία ξεχωριστή όμως θέση κατέχει η κυρία Χαΐνογλου, η οποία πίστεψε σε μένα, με βοήθησε, με υποστήριξε και με έκανε να αγαπήσω λίγο παραπάνω τα ανθρώπινα δικαιώματα και δει τα ΛΟΑΤΚΙ+, σε ένα πανεπιστήμιο που δυστυχώς η προστασία τους και η διδασκαλία τους δεν είναι αποδεκτή. Σε ένα πανεπιστήμιο που τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας καταπατώνται από την πλειοψηφία των καθηγητών και του διοικητικού προσωπικού.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω εκείνους που προσπάθησαν να με πληγώσουν, εκείνους που δεν πίστεψαν σε μένα και εκείνους που πίστεψαν ότι ήμουν πολίτης δεύτερης κατηγορίας. Σε αυτούς οφείλω ίσως τη μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη, καθώς με ώθησαν να αγωνιστώ και να εξελιχτώ λίγο περισσότερο. Θα ήθελα να τους πω, αλλά κυρίως στον εαυτό μου, ότι μετά από τέσσερα δύσκολα αλλά συναρπαστικά χρόνια, έκλεισα αυτό το κεφάλαιο και προχώρησα σε ένα καλύτερο αύριο.

Περιεχόμενα		
1.	Περιορισμοί έρευνας	9
2.	Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα	9
3.	Ελληνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων	21
4.	Ελλείψεις και προβλήματα στην Ελλάδα	24
5.	Συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων	32
6.	Κυβερνητική δομή	35
7.	Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς	36
8.	Ισοτιμία στην εργασία	41
9.	Θέματα Υγείας	44
10.	Αιμοδοσία	47
11.	ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο	48
12.	Θέματα κατάρτισης στον Δημόσιο Τομέα	50
13.	Ζητήματα ασφάλειας για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα – ο ρόλος της αστυνομίας	53
14.	Αστυνομικός έλεγχος και προσωρινή κράτηση	55
15.	Ρητορική μίσους	56
16.	Θεραπείες μεταστροφής	59
17.	Κοινωνική πολιτική για ειδικές ομάδες ΛΟΑΤΚΙ+	60
18.	Ζητήματα οικογενειακού δικαίου (πολιτικός) γάμος και συγγένεια	62
19.	Νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου	64
20.	Ζητήματα που αφορούν τα intersex άτομα	69
21.	Εξωτερική πολιτική και ανθρώπινα δικαιώματα: η διάσταση ΛΟΑΤΚΙ+	70

22.	Δράσεις ορατότητας	72
23.	Σύγκριση μεταξύ των κρατών	74
23.1.	Περιορισμοί έρευνας	74
23.2.	Υπόθεση 1	75
23.3.	Υπόθεση 2: Δικαστικές προσφυγές	81
23.3.1.	Υπόθεση 2.1	81
23.3.2.	Υπόθεση 2.2	84
23.4.	Υπόθεση 3	87
23.4.1.	Υπόθεση 3.1	87
23.4.2.	Υπόθεση 3.2	91
23.5.	Υπόθεση 4	95
23.5.1.	Υπόθεση 4.1	95
23.5.2.	Υπόθεση 4.2	98
23.6.	Υπόθεση 5	99
23.6.1.	Υπόθεση 5.1	99
23.6.2.	Υπόθεση 5.2	103
23.7.	Συμπεράσματα έρευνας	106
24.	Συμπεράσματα	109
25.	Βιβλιογραφία	110

Πίνακας Περιεχομένων Σχεδιαγραμμάτων	
Σχεδιάγραμμα 1: Μεγάλη Βρετανία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	75
Σχεδιάγραμμα 2: Γερμανία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	76
Σχεδιάγραμμα 3: Μάλτα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	77
Σχεδιάγραμμα 4: Νορβηγία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	78
Σχεδιάγραμμα 5: Ελλάδα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	79
Σχεδιάγραμμα 6: Συγκριτική ανάλυση ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων που κατατέθηκαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών και των Σχεδίων Δράσης/ Στρατηγικών που έχουν δημοσιεύσει	80
Σχεδιάγραμμα 7: Κατάταξη Ευρωπαϊκών χωρών στο Rainbow Map Index	82
Σχεδιάγραμμα 8: Ηνωμένο Βασίλειο - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	84
Σχεδιάγραμμα 9: Γερμανία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	85
Σχεδιάγραμμα 10: Ελλάδα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	85
Σχεδιάγραμμα 11: Μάλτα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	86
Σχεδιάγραμμα 12: Νορβηγία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει	86
Σχεδιάγραμμα 13: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	87
Σχεδιάγραμμα 14: Γερμανία - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	88
Σχεδιάγραμμα 15: Ελλάδα - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	89

Σχεδιάγραμμα 16: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	92
Σχεδιάγραμμα 17: Γερμανία - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	93
Σχεδιάγραμμα 18: Ελλάδα - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	94
Σχεδιάγραμμα 19: Ηνωμένο Βασίλειο - Αποφάσεις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων εναντίον της χώρας που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ	96
Σχεδιάγραμμα 20: Γερμανία - Αποφάσεις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων εναντίον της χώρας που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ	97
Σχεδιάγραμμα 21: Γερμανία - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ	100
Σχεδιάγραμμα 22: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ	100
Σχεδιάγραμμα 23: Ελλάδα - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ	101
Σχεδιάγραμμα 24: Γερμανία - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ	103
Σχεδιάγραμμα 25: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ	104
Σχεδιάγραμμα 26: Ελλάδα - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ	105

Πίνακας Περιεχομένων Πινάκων

Πίνακας 1: Κατάταξη Ευρωπαϊκών χωρών στο Rainbow Map Index	83
Πίνακας 2: Σχέδια Δράσης/Στρατηγικές και κατάταξη χωρών στο Rainbow Map Index 2022	86
Πίνακας 3: Κατάταξη χωρών και συχνότητα επίκλησης των άρθρων προς υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	89
Πίνακας 4: Κατάταξη χωρών και συχνότητα χρήσης άρθρων προς υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	90
Πίνακας 5: Σχέδια Δράσης και συχνότητα χρήσης άρθρων προς υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων στο ΕΔΔΑ	95
Πίνακας 6: Σχέδια Δράσης χωρών και ποσοστά αποφάσεων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν κατά των χωρών στο ΕΔΔΑ	98
Πίνακας 7: Κατάταξη χωρών στο Rainbow Map Index 2022 και ποσοστά αποφάσεων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν κατά των χωρών στο ΕΔΔΑ	99

Πίνακας 8: Κατάταξη των χωρών και αναφορά στη συχνότητα εμφάνισης των άρθρων τα οποία παραβιάστηκαν στις σχετικές με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών	102
Πίνακας 9: Άρθρα τα οποία παραβιάστηκαν στις σχετικές με τη ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών	102
Πίνακας 10: Σχέδια Δράσης των χωρών και αναφορά στη συχνότητα εμφάνισης των άρθρων τα οποία παραβιάστηκαν στις σχετικές με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών	105
Πίνακας 11: Αποτελέσματα υποθέσεων	107

Εισαγωγή

Οι διακρίσεις στον χώρο εργασίας, στη στέγαση καθώς και στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη είναι μόνο μερικές από τις καταστάσεις που βιώνουν τα άτομα που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Οι διακρίσεις, η βία, οι παρενοχλήσεις, η απορρίψεις και η περιθωριοποίηση αποτελούν επίσης συχνά φαινόμενα. Οι συνθήκες αυτές δυσχεραίνουν τις συνθήκες ζωής των ατόμων αυτών και τους στερούν τη δυνατότητα οικονομικής ασφάλειας. Ταυτόχρονα, παρά την άμεση ανάγκη για την παροχή κοινωνικής πρόνοιας, η έλλειψή της συνεχίζει να υφίσταται, σε άλλα κράτη περισσότερο ενώ σε άλλα κράτη παρατηρούνται προσπάθειες παροχής των κατάλληλων εργαλείων για την βελτίωση των συνθηκών ζωής των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Συντομογραφίες

Ελληνικά

ΑΜΕΑ	Άτομα με ειδικές ανάγκες
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία
ΕΜΙΔ (30)	Εθνικό Μηχανισμό για τα Ίσα Δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ
ΚΠΑ (31)	Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή
ΛΟΑΤΚΙ+	Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Trans, Κούιρ, Intersex
ΜΚΟ	Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΛΚΕ	Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδος
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Αγγλικά

FRA	European Union Agency for Fundamental Rights
LGBT+	Lesbians, Gay, Bisexuals, Trans
NATO	North Atlantic Treaty Organisation
UPR	Universal Periodic Review

1. Περιορισμοί έρευνας

Τα στοιχεία των πεπραγμένων των χωρών περιορίζονται μόνο σε όσα έχουν αναφερθεί στις εθνικές στρατηγικές και στα σχέδια δράσης τους, τα οποία έχουν συμπεριληφθεί στην παρούσα έρευνα. Η κάθε χώρα έχει υλοποιήσει, συνήθως, πολλές δράσεις εκτός των Εθνικών Στρατηγικών και των Σχεδίων Δράσης, οι οποίες όμως δεν θα αναφερθούν. Επίσης, η κινητοποίηση των χωρών σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα, κατά βάση, προϋπήρχε των Εθνικών Στρατηγικών και των Σχεδίων Δράσης τους. Ο λόγος που μελετήθηκαν μόνο όσα έχουν ειπωθεί στα Σχέδια Δράσης και στις Εθνικές Στρατηγικές των χωρών είναι για να κατανοηθούν οι ελλείψεις της ελληνικής Εθνικής Στρατηγικής και το τι θα μπορούσε να βελτιώσει είτε στην επόμενη Εθνική Στρατηγική είτε στο πρώτο Σχέδιο Δράσης της. Επίσης, σημαντικό είναι να τονιστεί ότι στην περίπτωση της Γερμανίας δεν έχουν συμπεριληφθεί όλες οι Εθνικές Στρατηγικές ή τα Σχέδια Δράσης, τα οποία έχουν υλοποιηθεί μέχρι και σήμερα. Ο λόγος είναι ότι κάθε κρατίδιο της χώρας έχει τη δυνατότητα να εκδίδει στρατηγικές και σχέδια δράσεις οπότε και ο όγκος των πληροφοριών θα ήταν μη διαχειρήσιμος για το εύρος της παρούσας εργασίας.

2. Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα

Η ΕΕ βασίζεται σε κάποιες θεμελιώσεις αξίες και δικαιώματα όπως αυτή της ισότητας, της ελευθερίας και της μη διάκρισης¹. Ως απότοκο αυτών των αξιών οι πολίτες της θα πρέπει να αισθάνονται ασφαλείς και να ζουν χωρίς φόβο, διακρίσεις ή βία, όπως αναφέρεται και στο άρθρο 2 της Συνθήκης της Λισαβόνας². Η πρώτη Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας παρουσιάστηκε το 2020 με στόχο τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, χωρίς διακρίσεις, βία και προκαταλήψεις απέναντι στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και με απώτερο στόχο τη δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης της σεξουαλικότητας και της ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου των ατόμων που βρίσκονται στην ΕΕ³.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων για την περίοδο 2020-2025, υπήρξε απότοκο των ανακυπτόντων αναγκών για την προστασία της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁴. Στην αρχή του εγγράφου αναγράφεται ότι «ο καθένας στην ΕΕ θα πρέπει να είναι ασφαλής και ελεύθερος να είναι ο εαυτός του» τονίζοντας την σημαντικότητα της ασφάλειας και της ελευθερίας που πρέπει οι πολίτες να βιώνουν. Στην συνέχεια τονίζεται η σημασία της ισότητας και της

¹ “The Treaty of Lisbon | Fact Sheets on the European Union | European Parliament,” March 31, 2023, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>.

² “The Treaty of Lisbon | Fact Sheets on the European Union | European Parliament.”

³ “LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025,” accessed June 8, 2023, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_en.

⁴ “LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025.”

απαγόρευσης των διακρίσεων ως βασικές αξίες της Ένωσης, τις οποίες τα κράτη-μέλη θα πρέπει με τη σειρά τους να ενστερνιστούν και να υιοθετήσουν⁵. Ήδη από τη δεκαετία του 1980, η ΕΕ θεωρήθηκε φιλική για τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Η Συνθήκη της Ρώμης του 1957 περιλαμβάνει ρητή αναφορά για τα θέματα ισότητας των φύλων στο άρθρο 119⁶, η Συνθήκη του Άμστερνταμ του 1997 στο άρθρο 13 σηματοδότησε την ουσιαστική όμως εξέλιξη των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων καθώς εκεί γίνεται αναφορά για την προστασία των ατόμων από τις διακρίσεις λόγω ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού⁷. Στην συνέχεια το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσε το 2000 Οδηγία (2000/78/ΕΚ), με την οποία καθιερώθηκε «ένα γενικό πλαίσιο για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία» υποστηρίζοντας την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού⁸. Αξιοσημείωτος υπήρξε ιστορικά ο κανόνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 1984 για των απαγόρευση των διακρίσεων στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁹.

Ακόμη, προκειμένου να επιτευχθεί η εφαρμογή των «Κατευθυντηρίων γραμμών για την προώθηση και στην προστασία της απόλαυσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα» του Συμβουλίου του 2013¹⁰, η ΕΕ το 2019 προώθησε μία σειρά δράσεων για την υποστήριξή τους. Αυτές αποτελούνταν, αλλά δεν εξαντλούνταν από, πολιτικούς διαλόγους καθώς και σεμινάρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οικονομική υποστήριξη και ευαισθητοποίηση μέσω δραστηριοτήτων¹¹. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ συνέβαλε στα φόρουμ του ΟΗΕ και στην υποστήριξη του έργου του σε αυτόν τον τομέα μέσω της διοργάνωσης εκδηλώσεων¹².

Ως προς στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, υπήρξε ρήτρα απαγόρευσης των διακρίσεων στο άρθρο 21 με στόχο την υποστήριξη της πάταξης των ανισοτήτων¹³. Σημαντική υπήρξε και η συνεισφορά του Ευρωπαϊκού

5 i.d.

6 "Treaty Establishing the European Community (Nice Consolidated Version) - Part Three: Community Policies - Title XI: Social Policy, Education, Vocational Training and Youth - Chapter 1: Social Provisions - Article 141 - Article 119 - EC Treaty (Maastricht Consolidated Version) - Article 119 - EEC Treaty," text/html; charset=UTF-8, Official Journal C 325 , 24/12/2002 P. 0096 - 0096; Official Journal C 340 , 10/11/1997 P. 0242 - Consolidated version; Official Journal C 224 , 31/08/1992 P. 0045 - Consolidated version; (EEC Treaty - no official publication available); (OPOCE), accessed June 8, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A12002E141>.

7 "Treaty Establishing the European Community, Article 13," text/html; charset=UTF-8, Official Journal C 325 , 24/12/2002 P. 0043 - 0043; Official Journal C 340 , 10/11/1997 P. 0185 - Consolidated version; (OPOCE), accessed June 8, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX%3A12002E013%3AEN%3AHTML>

8 "Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation," accessed June 8, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32000L0078>.

9 "EU Anti-Discrimination Policy - European Union Anti-Discrimination Policy: FROM EQUAL OPPORTUNITIES BETWEEN WOMEN AND MEN TO COMBATING RACISM," accessed June 8, 2023, https://www.europarl.europa.eu/workingpapers/libe/102/default_en.htm.

10 Citizensinformation.ie, "Charter of Fundamental Rights" (Citizensinformation.ie), Ireland, accessed June 8, 2023, <https://www.citizensinformation.ie/en/government-in-ireland/european-government/eu-law/charter-of-fundamental-rights/>.

11 SHREEVES Rosamund, "The Rights of LGBTI People in the European Union," n.d.

12 i.d.

13 "Article 21 - Non-Discrimination," European Union Agency for Fundamental Rights, April 25, 2015, <http://fra.europa.eu/en/eu-charter/article/21-non-discrimination>.

Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), ο οποίος συνέβαλε σε αυτό το έργο μέσω των ερευνών και των εκθέσεων του για τον εντοπισμό των προκλήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα κράτη-μέλη¹⁴. Αναλυτικότερα, παρά το γεγονός ότι η νομοθεσία στην ΕΕ κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχει συμβάλει στη δημιουργία κοινωνιών φιλικών και ασφαλέστερων προς τους ΛΟΑΤΚΙ+. Παρόλα αυτά, αρκετά ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην ΕΕ εξακολουθούν να μην αισθάνονται ασφαλή¹⁵. Σύμφωνα με την έρευνα της FRA το 2019 οι διακρίσεις στον χώρο εργασίας αυξήθηκαν για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα σε όλη την Ευρώπη, με τη μεγαλύτερη αύξηση να σημειώνεται στα trans άτομα, ενώ ταυτόχρονα αύξηση σημειώθηκε και στην γενικότερη άσκηση διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε όλους τους τομείς¹⁶.

Παράλληλα, η πλειοψηφία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων (58%) δήλωσαν ότι έχουν υπάρξει θύματα παρενόχλησης την πενταετία πριν την διενέργεια της έρευνας, ποσοστό αυξημένο κατά 14% από το 2012¹⁷. Επίσης, το 36% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι οι προκαταλήψεις απέναντι στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα έχουν αυξηθεί και το 43% δήλωσε ότι η βία εναντίον τους επίσης ακολούθησε μία ανοδική πορεία, την ίδια στιγμή που το 33% υποστήριξε ότι η κατάσταση παρέμεινε στάσιμη¹⁸. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την ίδια έρευνα μόλις το 33% θεωρεί ότι οι κυβερνήσεις της χώρας του αντιμετωπίζουν επαρκώς τα προβλήματα που βιώνει η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα¹⁹. Παρόλο που η κοινωνική αποδοχή απέναντι στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα σύμφωνα με την έρευνα αυξήθηκε από 71% το 2015 σε 76% το 2019, μειώθηκε σε 9 κράτη μέλη κατά το ίδιο χρονικό διάστημα²⁰. Τα στατιστικά που συλλέχθηκαν υποδεικνύουν ότι η ΕΕ βρισκόταν σε μία στατική κατάσταση, η οποία είχε αρχίσει σταδιακά να εξαλείφει την οποιαδήποτε πρόοδο είχε ως τώρα επιτύχει, και χρειαζόταν να κάνει το επόμενο βήμα στην προστασία και την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων. Σε εκείνη τη χρονική στιγμή δεν αρκούσαν πλέον όσα είχε ήδη προωθήσει η ΕΕ για την προστασία της κοινότητας, αλλά χρειαζόταν κάτι πιο δραστικό και άμεσο με στόχο να ενεργοποιηθούν οι μηχανισμοί της και να κινητοποιηθούν αναλόγως τα κράτη-μέλη της, ειδικότερα μετά τα αποτελέσματα της έρευνας της FRA επί του ζητήματος.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στόχευσε να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με την πρώτη Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ Ατόμων, προκειμένου να προχωρήσει προς μια Ένωση Ισότητας²¹. Λόγω του γεγονότος ότι οι διακρίσεις είναι εγγενώς πολυδιάστατες, είναι ζωτικής σημασίας η πολυδιάστατη προσέγγιση προκειμένου να αντιμετωπιστούν όλες οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα²². Πιο συγκεκριμένα, η

¹⁴ "European Union Agency for Fundamental Rights," European Union Agency for Fundamental Rights, June 8, 2023, <http://fra.europa.eu/en>.

¹⁵ "Final Report 2015-2019 on the List of Actions to Advance LGBTI Equality," accessed June 8, 2023, https://commission.europa.eu/system/files/2020-05/report_list_of_actions_2015-19.pdf.

¹⁶ European Union Agency for Fundamental Rights., *A Long Way to Go for LGBTI Equality*. (LU: Publications Office, 2020), 11, <https://data.europa.eu/doi/10.2811/582502>.

¹⁷ European Union Agency for Fundamental Rights., 12.

¹⁸ European Union Agency for Fundamental Rights., 12.

¹⁹ European Union Agency for Fundamental Rights., 13.

²⁰ European Union Agency for Fundamental Rights., *A Long Way to Go for LGBTI Equality*.

²¹ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025," 3.

²² i.d.

Στρατηγική αυτή συνδέεται με άλλα στρατηγικά πλαίσια και στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Θυμάτων²³, το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού 2020-2025²⁴ και της Στρατηγικής για την Ισότητα των Φύλων²⁵.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων δημοσιεύθηκε την ίδια χρονιά όπου οι δεξιές κυβερνήσεις σε μερικές πρώην κομμουνιστικές χώρες της ανατολικής ΕΕ διεξήγαγαν καμπάνιες κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων ως μέρος της πολιτικής τους ιδεολογίας²⁶. Παράλληλα, εκείνο το έτος η δεξιά Ουγγρική κυβέρνηση πρότεινε μία συνταγματική τροπολογία, η οποία θα απαιτούσε την ανατροφή των παιδιών σύμφωνα με τη «χριστιανική» ερμηνεία καθώς και την δημιουργία νόμου που θα απαγόρευε από τα ομόφυλα ζευγάρια να έχουν το δικαίωμα στην υιοθεσία²⁷. Ενώ, νωρίτερα τον ίδιο χρόνο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκοψε τις χρηματοδοτήσεις σε κάποιες πόλεις στην Πολωνία οι οποίες είχαν ανακηρυχθεί ως «LGBT-free zones»²⁸. Οπότε, είναι εμφανές ότι η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων ήρθε και ως μία απάντηση στα ρατσιστικά ξεσπάσματα ορισμένων ανατολικών χωρών της ΕΕ.

Για την βελτίωση της παρούσας κατάστασης η Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων διαρθρώνεται σε τέσσερις πυλώνες²⁹:

1. Αντιμετώπιση των διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων
2. Διασφάλιση της προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων
3. Οικοδόμηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα
4. Ηγετικός ρόλος του αιτήματος για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε παγκόσμιο επίπεδο

Δεδομένου ότι η πλειοψηφία των τομέων πολιτικής αυτής της Στρατηγικής συνδέονται με τις εθνικές αρμοδιότητες και τη νομοθεσία που προωθεί την ισότητα και την ενσωμάτωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φαίνεται ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην καθοδήγηση της πολιτικής και τον συντονισμό των εθνικών δραστηριοτήτων παρακολουθώντας την υιοθέτηση και εφαρμογή των ευρωπαϊκών

23 "Victims' Rights: New Strategy to Empower Victims," Text, European Commission - European Commission, accessed June 8, 2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1168.

24 "Action Plan to Turn the Tide in the Fight against Racism," Text, European Commission - European Commission, accessed June 8, 2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1654.

25 "Gender Equality Strategy: Striving for a Union of Equality," Text, European Commission - European Commission, accessed June 8, 2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_358.

26 "EU Launches LGBT Protection Strategy as Homophobia Rises in East | Reuters," accessed June 21, 2023, <https://www.reuters.com/article/eu-equality-lgbt-idINKBN27S257/>.

27 "Hungary Amends Constitution to Redefine Family, Limits Gay Adoption," Reuters, December 15, 2020, sec. Lifestyle, <https://www.reuters.com/article/hungary-lgbt-idUKKBN28P1N8>.

28 "EU Blocks Funding for Cities Declaring Themselves LGBT-Free Zones | CNN," accessed June 21, 2023, <https://edition.cnn.com/2020/07/31/europe/poland-lgbt-eu-funding-intl/index.html>.

29 "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025," 4.

Οδηγιών στην εθνική νομοθεσία των κρατών-μελών, προωθώντας την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ των κρατών-μελών και ενθαρρύνοντας τη πρόοδό τους με τη χρήση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών ταμείων³⁰. Η υλοποίηση της παρούσας Στρατηγικής βασίζεται στη χρήση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών ταμείων για την ανάπτυξη εθνικών δραστηριοτήτων, την προώθηση της ισότητας και την οικοδόμηση εθνικών σχεδίων δράσης με βάση την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων³¹.

Αναλυτικότερα, σχετικά με την εκπαίδευση, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα μαθητές και μαθήτριες που προέρχονται από οικογένειες «ουράνιο τόξο», συχνά στιγματίζονται και γίνονται στόχοι διακρίσεων και εκφοβισμού. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει τις εκπαιδευτικές τους επιδόσεις και τις επαγγελματικές τους προοπτικές, την καθημερινότητά τους και την προσωπική και οικογενειακή τους ευημερία. Για την επίλυση αυτών των ζητημάτων μία ομάδα εμπειρογνομώνων ανέπτυξε προτάσεις σχετικά με στρατηγικές για τη δημιουργία υποστηρικτικών μαθησιακών περιβαλλόντων για ομάδες που είναι πιθανό να παρουσιάσουν χαμηλές επιδόσεις³². Η ομάδα αυτή ασχολήθηκε με τα στερεότυπα των φύλων στην εκπαίδευση, τον εκφοβισμό και την σεξουαλική παρενόχληση.

Επίσης, η επικείμενη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού, διασφάλισε την άνευ διακρίσεων πρόσβαση στα δικαιώματα, την προστασία και τις υπηρεσίες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά³³. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστήριξε την προώθηση ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ των κρατών-μελών της και των εμπειρογνομώνων για την εξασφάλιση μίας ασφαλούς και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά, τους νέους και τις νέες³⁴. Για την καταπολέμηση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση προτάθηκε η ένταξη της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, η έκδοση νέων και επικαιροποιημένων βιβλίων για τα σχολεία που θα συμπεριλαμβάνουν το κοινωνικό φύλο και τον σεξουαλικό προσανατολισμό ως μόλις δύο καλές πρακτικές που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν τα κράτη-μέλη της³⁵.

Ως προς τον τομέα της εργασίας, άτομα που ανήκουν στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα συνεχίζουν να υφίστανται αποκλεισμό και διακρίσεις κατά την πρόσληψή τους, καθώς και κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους στον χώρο εργασίας τους. Οι προαναφερθείσες διακρίσεις αντιβαίνουν στις νομοθετικές διατάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διέπουν τον συγκεκριμένο τομέα. Η Οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση³⁶ κατοχυρώνει το δικαίωμα να μην υφίσταται κανείς

³⁰ "The EU LGBTIQ Equality Strategy: A Step Forward? – The SAFIA Blog," accessed June 21, 2023, <https://thesafiablog.com/2021/08/06/the-eu-lgbtiq-equality-strategy-a-step-forward/>.

³¹ Rosamund, "The Rights of LGBTI People in the European Union."

³² "Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on Achieving the European Education Area by 2025" (2020), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0625>.

³³ "The EU Strategy on the Rights of the Child and the European Child Guarantee," accessed June 24, 2023, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_en.

³⁴ "The EU Strategy on the Rights of the Child and the European Child Guarantee."

³⁵ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

³⁶ United Nations High Commissioner for Refugees, "Refworld | Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation," Refworld, accessed June 24, 2023, <https://www.refworld.org/docid/583d783a7.html>.

διακρίσεις ή παρενόχληση στο εργασιακό πλαίσιο λόγω του σεξουαλικού του προσανατολισμού ή του φύλου του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλαμβάνει τη δέσμευση να επιβλέπει την αυστηρή τήρηση από τα κράτη-μέλη των δικαιωμάτων που καλύπτονται από την Οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση και να παρουσιάσει μια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας για την περίοδο 2021 έως 2025³⁷. Παράλληλα, η Οδηγία για την ισότητα των φύλων αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων να μην υφίστανται διακρίσεις ή παρενόχληση στον χώρο εργασίας τους και στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης λόγω του φύλου τους³⁸. Την ίδια στιγμή, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών αποκλείει την απόλυση που σχετίζεται με την φυλομετάβαση³⁹. Το 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Οδηγίας για την ίση μεταχείριση, η οποία θα επεκτείνει τη νομική προστασία της ΕΕ εναντίον των διακρίσεων σε βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού πέρα από τον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης, δηλαδή και σε άλλους τομείς, όπως η παροχή αγαθών και υπηρεσιών, η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία, η υγειονομική περίθαλψη και η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες⁴⁰.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προώθησε τη διαχείριση της πολυμορφίας μέσω της Πλατφόρμας της ΕΕ για την Πολυμορφία⁴¹. Οι υπογράφωντες είχαν εγκρίνει πολιτικές που αποσκοπούν στην προστασία και προώθηση της πολυμορφίας⁴². Επιπλέον, είχαν θεσπίσει εσωτερικά δίκτυα για τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, παρείχαν εκπαίδευση στο προσωπικό τους και συμμετείχαν σε εθνικές εκδηλώσεις υπερασπίζοντας την πολυμορφία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε τη χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου Plus με στόχο τη βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής θέσης των πιο περιθωριοποιημένων ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁴³. Επιπροσθέτως, συγκέντρωσε στοιχεία σχετικά με τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στον εργασιακό χώρο και σε άλλους τομείς, όπως η κοινωνική προστασία⁴⁴. Προώθησε την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ κρατών και θα συνεχίσει να στηρίζει τα μέτρα στο πλαίσιο του προγράμματος για την ισότητα των φύλων. Επιπλέον, η ΕΕ προώθησε την πολυμορφία στον εργασιακό τομέα μέσω της ενίσχυσης του εργασιακού δικαίου και της υποστήριξης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην εργασία μέσω ειδικών προγραμμάτων. Το ίδιο στόχευαν και οι καταρτίσεις, προκειμένου να διευκολυνθεί η ομαλή και αποτελεσματική ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στον εργασιακό χώρο⁴⁵. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να

³⁷ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

³⁸ "Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the Implementation of the Principle of Equal Opportunities and Equal Treatment of Men and Women in Matters of Employment and Occupation (Recast)," 204 OJ L § (2006), <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj/eng>.

³⁹ "CURIA - Πίνακας Αποτελεσμάτων," accessed June 24, 2023, <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-13/94>.

⁴⁰ "Council Directive on Implementing the Principle of Equal Treatment between Persons Irrespective of Religion or Belief, Disability, Age or Sexual Orientation," accessed June 24, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0426:FIN:EN:PDF>.

⁴¹ DG JUST, "EU Platform of Diversity Charters," Promoting Diversity in the EU in 2022, accessed June 24, 2023, <https://www.eudiversity2022.eu/european-diversity-month-2022/eu-platform-of-diversity-charters/>.

⁴² i.d.

⁴³ "Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+," accessed June 24, 2023, <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/el>.

⁴⁴ i.d.

⁴⁵ "Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the Application of Council Directive 2000/43/EC Implementing the Principle of Equal Treatment between Persons Irrespective of

υποβάλει έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας για την ισότητα στην απασχόληση το 2021⁴⁶. Μέσω της έκθεσης αναλύθηκε η συμμόρφωση των κρατών μελών με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού, όπως προβλέπεται στην αντίστοιχη Οδηγία⁴⁷. Μέχρι το 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα είχε τη δυνατότητα να προτείνει νομοθετικές προτάσεις με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης. Επιπλέον, εξετάστηκε η πιθανότητα δημιουργίας φορέα ισότητας για την αντιμετώπιση των προαναφερθέντων διακρίσεων⁴⁸.

Ως προς τα θέματα υγείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέδειξε τις σημαντικές επιπτώσεις των διακρίσεων και των ανισοτήτων στην σωματική, ψυχική και σεξουαλική υγεία, καθώς και στην ευημερία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁴⁹. Με βάση έρευνα που πραγματοποίησε η ΕΕ, παρατηρήθηκαν σημαντικές ανισότητες μεταξύ των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και του συνολικού πληθυσμού στον τομέα της υγείας⁵⁰. Επιπλέον, τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, εξαιτίας των εμπειριών που έχουν ή φοβούμενα ότι θα αντιμετωπίσουν εχθρικές αντιδράσεις από τους επαγγελματίες υγείας⁵¹. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και των εμπειρογνομόνων σχετικά με την παροχή ενός ασφαλούς και προσβάσιμου συστήματος υγείας που να μην διακρίνει τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Επιπλέον, έγινε έκκληση στα κράτη να προσφέρουν εκπαίδευση στους επαγγελματίες υγείας προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τις ανάγκες υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁵². Προς αυτή την κατεύθυνση οδηγείται και η διάδοση του εκπαιδευτικού υλικού από το έργο «HELATH4LGBTI»⁵³.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει τη διασπορά των ερευνών της σχετικά με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και τα ζητήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων της και των κατευθυντηρίων γραμμών πολιτικής, ενώ επίσης σχεδίασε τη διεξαγωγή μιας διάσκεψης σε επίπεδο ΕΕ για την πολιτική υγείας⁵⁴. Πρότεινε επίσης την εξέταση των επικυρωμένων σωστών πρακτικών στον τομέα της υγείας για την προαγωγή και πρόληψη, καθώς και τη δημιουργία προγραμμάτων ενίσχυσης της ψυχικής υγείας των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Έχει δεσμευτεί να λαμβάνει υπόψη την κατάσταση των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, σε μελλοντικά της σχέδια που αφορούν την

Racial or Ethnic Origin ('the Racial Equality Directive') and of Council Directive 2000/78/EC Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation ('the Employment Equality Directive')" (2021), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2021:139:FIN>.

⁴⁶ i.d.

⁴⁷ i.d.

⁴⁸ i.d.

⁴⁹ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁵⁰ i.d.

⁵¹ i.d.

⁵² "European Parliament Projects," March 27, 2023, https://health.ec.europa.eu/social-determinants/projects/european-parliament-projects_en.

⁵³ i.d.

⁵⁴ "Health - Conference on the Future of Europe," accessed June 24, 2023, <https://futureu.europa.eu/en/processes/Health?locale=en>.

καταπολέμηση του καρκίνου⁵⁵. Σχετικά με το δικαίωμα στην αιμοδοσία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφρασε την στήριξή της για την απελευθέρωση της αιμοδοσίας όχι μόνο για επιλεγμένα άτομα, αλλά για όλα τα άτομα, ανεξαρτήτως της σεξουαλικότητάς τους⁵⁶. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στα κράτη-μέλη να ακολουθήσουν αυτό το παράδειγμα και να ελευθερώσουν την αιμοδοσία για όλους τους πολίτες τους⁵⁷.

Ως προς τους ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, με στόχο τη διευκόλυνση της διαδικασίας, την εξάλειψη των διακρίσεων, των εξευτελιστικών πρακτικών και τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής και διαβίωσής τους⁵⁸. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η FRA προωθούν την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ των κρατών-μελών της σχετικά με την κάλυψη των αναγκών αυτής της κοινότητας⁵⁹. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου, έχει δώσει έμφαση στη διασφάλιση ασφαλών και κατάλληλων συνθηκών υποδοχής, στα πρότυπα προστασίας που ισχύουν σε σχέση με την κράτησή τους και στην αποτροπή των στερεοτύπων και των διακρίσεων κατά τη διάρκεια της εξέτασης των αιτήσεων τους⁶⁰. Δεσμεύτηκε επίσης να βελτιώσει την κατάρτιση των υπαλλήλων προστασίας και διερμηνέων στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, με σκοπό τη διασφάλιση της αντικειμενικής εξέτασης των αιτήσεων από άτομα που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα⁶¹. Κατά τις συζητήσεις με τα κράτη-μέλη σχετικά με τη χρηματοδότηση του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόνισε την ανάγκη δημιουργίας ικανοτήτων για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνούς προστασίας και άλλων μεταναστών⁶². Επιπλέον, εξασφάλισε τη συνέχιση της συνοχής κατά την εφαρμογή της ισότητας ΛΟΑΤΚΙ+ και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την ένταξη και ενσωμάτωση τους⁶³. Μια βασική αρχή που υιοθετήθηκε είναι η "ένταξη για όλους", η οποία λαμβάνει υπόψη τις πολλαπλές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν αυτά τα άτομα ως μέλη της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ και ως μετανάστες ή πρόσφυγες⁶⁴.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθώντας την συμπεριληπτικότητα πρώτη θα δώσει το παράδειγμα ως εργοδότης. Μέσω της νέας της Στρατηγικής για τους ανθρώπινους πόρους συνέχισε να προσπαθεί για ένα εργασιακό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς, παρέχοντας υποστήριξη και καθοδήγηση στο προσωπικό που ανήκει στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα⁶⁵. Επίσης, βελτίωσε τη γλώσσα που χρησιμοποιεί και

⁵⁵ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁵⁶ i.d.

⁵⁷ i.d.

⁵⁸ Lucas Johannes, "(In)Credibly Queer: Sexuality-Based Asylum in the European Union," *Humanity in Action* (blog), accessed June 24, 2023, https://humanityinaction.org/knowledge_detail/incredibly-queer-sexuality-based-asylum-in-the-european-union/?lang=fr.

⁵⁹ "Current Migration Situation in the EU: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Asylum Seekers," accessed June 24, 2023, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-march-2017-monthly-migration-report-focus-lgbti_en.pdf.

⁶⁰ "Current Migration Situation in the EU: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Asylum Seekers."

⁶¹ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁶² i.d.

⁶³ i.d.

⁶⁴ i.d.

⁶⁵ i.d.

υποστήριξε τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ για να λάβουν μέτρα προώθησης της πολυμορφίας και της ενσωμάτωσης στο εργασιακό τους περιβάλλον⁶⁶. Σημαντικές πρωτοβουλίες προτάθηκαν για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους καθώς πρότεινε την ενίσχυση και τη βελτίωση της νομικής προστασίας κατά των διακρίσεων, της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα τόσο στην εθνική νομοθεσία μέσω κυβερνητικών πρωτοβουλιών, όσο και με την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ⁶⁷. Λόγω της διαφορετικής προσέγγισης των κρατών-μελών στην καταπολέμηση του ρατσισμού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να διοργανώσει στενότερες συζητήσεις με τις εθνικές αρχές και την κοινωνία των πολιτών για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας σε αυτούς τους τομείς σε ενωσιακό επίπεδο⁶⁸.

Παράλληλα, έχουν ξεκινήσει πρωτοβουλίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προώθηση της προστασίας και την καταπολέμηση αυτών των φαινομένων, ενώ δεσμεύεται να παράσχει τις απαραίτητες χρηματοδοτήσεις για την υλοποίηση των σχετικών πρωτοβουλιών⁶⁹. Επιπλέον, έχει δεσμευτεί να διασφαλίσει την αυστηρή εφαρμογή της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, η οποία ενισχύει την προστασία κατά του περιεχομένου που υποκινεί σε μίσος ή βία⁷⁰. Συμπληρωματικά, προωθεί την δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος όπου τα θύματα από τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα θα έχουν τη δυνατότητα καταγγελίας των εγκλημάτων καθώς και θα τους παρέχεται καλύτερη προστασία και υποστήριξη⁷¹. Στο πλαίσιο της Στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων (2020-2025) υποστήριξε τα κράτη-μέλη της να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων θα είναι διαθέσιμες και στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα⁷². Με τη στενότερη συνεργασία μεταξύ του Οργανισμού της ΕΕ για την κατάρτιση των αστυνομικών και της συμβολής του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα κράτη μέλη και η κοινωνία των πολιτών διοργάνωσαν σεμινάρια κατάρτισης στο πλαίσιο μίας νέας ομάδας εργασίας. Τα σεμινάρια κάλυψαν τα θέματα των εγκλημάτων μίσους και επικεντρώθηκαν στη δημιουργία ικανοτήτων για την αποτελεσματική επιβολή του νόμου από το προσωπικό επιβολής του νόμου⁷³.

Σχετικά με τις θεραπείες μεταστροφής προώθησε τη διαδικασία ανταλλαγής καλών πρακτικών για τον τερματισμό επιβλαβών ιατρικών πρακτικών, όπως η ακατάλληλη χρήση μη ζωτικών χειρουργικών επεμβάσεων, η ασύνετη ιατρικοποίηση των ατόμων trans και η υλοποίηση πρακτικών μεταστροφής για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, χωρίς την ενημέρωση και συγκατάθεση τους. Επιπλέον, τονίστηκε η σοβαρότητα των επιπτώσεων που έχουν αυτές οι πρακτικές στη σωματική και

⁶⁶ i.d.

⁶⁷ i.d.

⁶⁸ i.d.

⁶⁹ i.d.

⁷⁰ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁷¹ i.d.

⁷² "Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions EU Strategy on Victims' Rights (2020-2025)" (2020), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0258>.

⁷³ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

ψυχική υγεία των ατόμων⁷⁴. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει την ευπαθή θέση των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+, όπως οι ηλικιωμένοι, οι μετανάστες, οι ανάπηροι και οι εκπρόσωποι εθνοτικών και θρησκευτικών μειονοτήτων. Για αυτό το λόγο, υποστήριξε την προώθηση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και εμπειρογνομόνων και προώθησε τη δημιουργία πολιτικών και προγραμμάτων στήριξης των ηλικιωμένων ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁷⁵. Παράλληλα, παρατηρήθηκε έλλειμμα στις έρευνες που αφορούν τις διατομεακές εμπειρίες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, όπως ηλικιωμένα άτομα και άτομα με αναπηρία. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, δημιουργήθηκε το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη», το οποίο χρηματοδοτεί τις διατομεακές έρευνες που αφορούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα⁷⁶.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα σε διασυννοριακές καταστάσεις, καθώς και τη θέσπιση νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας και την αναγνώριση του δικαιώματος όλων των πολιτών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των μελών των οικογενειών τους, στην ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή τους σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ⁷⁷. Για τη βελτίωση της κινητικότητας των ατόμων που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και των οικογενειών τους, οι κατευθυντήριες γραμμές του 2009 σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία επανεξετάστηκαν⁷⁸.

Όσον αφορά τον τομέα του οικογενειακού δικαίου, αυτό υπάγεται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, η νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με αυτόν τον τομέα εφαρμόζεται μόνο σε υποθέσεις διασυννοριακού χαρακτήρα ή σε υποθέσεις που έχουν διασυννοριακές επιπτώσεις, καλύπτοντας τις υποθέσεις των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁷⁹. Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε ένα πρόβλημα στη διασυννοριακή μετακίνηση οικογενειών, όπου ο θεσμός των παιδιών και των γονέων δεν αναγνωρίζονταν λόγω της εγχώριας νομοθεσίας, ενώ μπορούν να προκύψουν προβλήματα και στην αναγνώριση των ζευγαριών ως έγγαμα ή ως εγγεγραμμένους συντρόφους⁸⁰. Για αυτόν τον λόγο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία μιας οριζόντιας νομοθετικής πρωτοβουλίας για την υποστήριξη της αμοιβαίας αναγνώρισης της γονικής ιδιότητας μεταξύ των κρατών μελών⁸¹.

Ως προς τη νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου προώθησε την αναγνώριση των trans ατόμων στα κράτη-μέλη της με την προώθηση βέλτιστων πρακτικών για την εφαρμογή μιας προσιτής νομοθεσίας και διαδικασίας αναγνώρισης φύλου⁸². Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθάρρυνε την ανάπτυξη

⁷⁴ "ConversionTherapyReport.Pdf," accessed June 24, 2023, <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/SexualOrientation/ConversionTherapyReport.pdf>.

⁷⁵ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁷⁶ i.d.

⁷⁷ TRYFONIDOU Alina and WINTEMUTE Robert, "Obstacles to the Free Movement of Rainbow Families in the EU," n.d.

⁷⁸ "Communication-from-the-Commission-to-the-European-.Pdf," accessed June 24, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0313:FIN:en:PDF>.

⁷⁹ Citizensinformation.ie, "EU and Family Law" (Citizensinformation.ie), Ireland, accessed June 24, 2023, <https://www.citizensinformation.ie/en/birth-family-relationships/eu-and-family-law/>.

⁸⁰ Alina and Robert, "Obstacles to the Free Movement of Rainbow Families in the EU."

⁸¹ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁸² i.d.

αντίστοιχων νομοθετικών πρωτοβουλιών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αυτοδιάθεσης και χωρίς ηλικιακούς περιορισμούς⁸³. Στο πλαίσιο αυτό, προώθησε επίσης τη δημιουργία ενός διατομεακού διαλόγου με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς προκειμένου να ενθαρρύνει τη συμμετοχικότητα σε όλες τις σχετικές δράσεις και διαδικασίες⁸⁴. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι απαιτήσεις που ισχύουν για άτομα που επιθυμούν να αλλάξουν το νόμιμο φύλο τους διαφέρουν σημαντικά ανά κράτος-μέλος και απαιτούν περαιτέρω εργασία και συντονισμό⁸⁵.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενταξιακής διαπραγμάτευσης της ΕΕ με τρίτες χώρες, ο σεβασμός στα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας παρέμεινε σημαντική παράμετρος. Η ΕΕ αναζήτησε συνεργασίες με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να ενισχύσει τον αγώνα για την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων σε διεθνές επίπεδο⁸⁶. Επιπλέον, δεσμεύτηκε να αυξήσει τη συμμετοχή της σε θέματα που αφορούν τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα στις εξωτερικές της σχέσεις και να προωθήσει την καταπολέμηση της βίας, του μίσους και των διακρίσεων⁸⁷. Επιπλέον, δεσμεύτηκε να διασφαλίσει τον σεβασμό των δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας στις χώρες εταίρους της, ενθαρρύνοντας τα κράτη μέλη της να ακολουθήσουν το παράδειγμά της⁸⁸. Σχετικά με τις υποψήφιες χώρες που επιθυμούν να ενταχθούν στην ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε την ισότητα των ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτόχρονα υποστήριξε μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας, του μίσους και των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών⁸⁹. Επιπλέον, υποστήριξε την παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό στη χώρα και θα διαδώσει βέλτιστες πρακτικές⁹⁰.

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δήλωσε ότι η κοινωνική οικονομία και οι κοινωνικές επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικό μέσο για την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, με δυνατότητα ανάπτυξης προγραμμάτων και δράσεων κατάρτισης που προωθούν την ένταξή τους στην κοινωνία⁹¹. Επιπλέον, το 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να εκπονήσει και να δημοσιεύσει ένα Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική οικονομία, το οποίο θα έχει ως στόχο την προώθηση των επιχειρήσεων και των οργανώσεων που ασχολούνται με την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των περιθωριοποιημένων ομάδων, συμπεριλαμβανομένης της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁹².

⁸³ i.d.

⁸⁴ i.d.

⁸⁵ i.d.

⁸⁶ i.d.

⁸⁷ i.d.

⁸⁸ i.d.

⁸⁹ i.d.

⁹⁰ i.d.

⁹¹ i.d.

⁹² "Social Economy Action Plan - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission," accessed June 24, 2023, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1537&langId=en>.

Στο πλαίσιο αυτού του Σχεδίου Δράσης θα υποστηρίζονται πρωτοβουλίες που θα έχουν ως στόχο τη βελτίωση της ενσωμάτωσης αυτών των κοινωνικών ομάδων⁹³.

Σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό, αυτά αποτέλεσαν ισχυρά εργαλεία για την αλλαγή των στάσεων και την ανατροπή των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί να υποστηρίξει έργα που χρησιμοποιούν την πολιτιστική έκφραση για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και για τη διασφάλιση της πλήρους ένταξης των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη και την αποδοχή στην κοινωνία⁹⁴. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να χρηματοδοτήσει δράσεις προώθησης ενός ευνοϊκού και βιώσιμου περιβάλλοντος για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα των ΛΟΑΤΚΙ+⁹⁵. Προώθησε επίσης την χρηματοδότηση των έργων που αντιμετωπίζουν τις διατομεακές διακρίσεις και τις ανισότητες που βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα μέσα από προγράμματα όπως το «Erasmus+»⁹⁶ και το «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες»⁹⁷. Τα προγράμματα Erasmus+ χρηματοδοτούν έργα που συμβάλουν στην ενδυνάμωση των νέων που αντιμετωπίζουν διακρίσεις λόγω, μεταξύ άλλων, φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού⁹⁸. Ομοίως, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης προωθεί δραστηριότητες αλληλεγγύης που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων καθώς και στη διεύρυνση της συμμετοχικότητας⁹⁹. Σύμφωνα με τη ΕΕ στην νέα περίοδο που θα ξεκινούσε, θα δινόταν ιδιαίτερη προσοχή στην προώθηση της ισότητας και της πολυμορφίας στα προγράμματα Erasmus+ και στα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Με αυτόν τον τρόπο θα καθοριζόταν μία πολύπλευρη προσέγγιση των προγραμμάτων που θα εξάλειφε τους αποκλεισμούς και θα αύξανε τη συμμετοχικότητα των ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες¹⁰⁰.

3. Ελληνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων

Η υιοθέτηση της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων ήταν απότοκο πολλών μακροχρόνιων συζητήσεων σε εθνικό και κυρίως σε υπερεθνικό επίπεδο. Η Ελλάδα δέχθηκε πιέσεις από εξωτερικούς παράγοντες όπως

⁹³ "Social Economy Action Plan - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission."

⁹⁴ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

⁹⁵ i.d.

⁹⁶ "Priorities of the Erasmus+ Programme | Erasmus+," accessed June 24, 2023, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme>.

⁹⁷ "Citizens, Equality, Rights and Values Programme," accessed June 24, 2023, https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/justice-and-consumers/justice-and-consumers-funding-tenders/funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_en.

⁹⁸ "Priorities of the Erasmus+ Programme | Erasmus+."

⁹⁹ "European Solidarity Corps – Our Mission and Principles | European Youth Portal," accessed June 24, 2023, https://youth.europa.eu/solidarity/mission_en.

¹⁰⁰ "LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025."

το UPR του ΟΗΕ και στη συνέχεια από την ΕΕ. Αρχικά θα αναλυθούν οι συστάσεις του UPR του ΟΗΕ με στόχο να κατανοηθεί τι προτάθηκε ανά τα χρόνια στην Ελλάδα και γιατί κρίθηκε αναγκαία η σύνταξη της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Μέσω της διαδικασίας του UPR στα πλαίσια του ΟΗΕ, η Ελλάδα έχει αξιολογηθεί 3 φορές. Κατά τη διάρκεια της πρώτης αξιολόγησης που ξεκίνησε το 2011, το Γραφείο του Ανώτατου Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα τόνισε ότι η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ τόνισε την ανησυχία της για τις αναφορές σχετικά με τη συνέχιση των διακρίσεων σε βάρος των ατόμων λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού¹⁰¹. Επίσης, σύστησε στην Ελλάδα να παράσχει διορθωτικά μέτρα κατά των πρακτικών που οδηγούν σε διακρίσεις καθώς και να λάβει ενημερωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση των προκαταλήψεων και των διακρίσεων¹⁰². Στα πλαίσια της ίδιας αξιολόγησης η ΟΛΚΕ πρότεινε ότι η Ελλάδα θα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των trans και intersex ατόμων κατά των διακρίσεων καθώς και να διοργανώσει καμπάνιες ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων σχετικά με την κοινότητα¹⁰³. Ταυτόχρονα, προτάθηκε η υιοθέτηση μέτρων που θα διασφαλίζουν ότι η ελευθερία του λόγου και της έκφρασης δεν παραβιάζει την ελευθερία του ατόμου στη σεξουαλικότητα ή ταυτότητα φύλου¹⁰⁴. Σημαντική θεωρήθηκε και η προώθηση του πλουραλισμού στη ΜΜΕ με στόχο την προβολή της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας με σεβασμό¹⁰⁵. Η ILGA-Europe πρότεινε την επέκταση του αντιρατσιστικού νόμου σε άλλους τομείς εκτός του εργασιακού χώρου, τη χρήση των Yogyakarta Principles και την αναγνώριση των ομόφυλων ζευγαριών¹⁰⁶. Τέλος, η ομάδα εργασίας τόνισε την ανάγκη κάποιων αλλαγών στην χώρα σχετικά με την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων. Η Νορβηγία πρότεινε την ένταξη του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου στους αντιρατσιστικούς νόμους και πολιτικές, πρόταση που έλαβε την υποστήριξη της Ελλάδας¹⁰⁷. Στο ίδιο πλαίσιο, πολλές χώρες πρότειναν την περεταίρω προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εξάλειψη του ρατσισμού και των διακρίσεων στην Ελλάδα¹⁰⁸.

Κατά τη δεύτερη αξιολόγηση της χώρας που ξεκίνησε το 2016, ο Ειδικός Rapporteur για τις σύγχρονες μορφές ρατσισμού, φυλετικής διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της συναφούς μισαλλοδοξίας επισήμανε ότι η οικονομική κρίση στην Ελλάδα είχε οδηγήσει σε περεταίρω αύξηση των διακρίσεων κατά των

¹⁰¹ i.d.

¹⁰² "G0541394.Pdf," accessed June 21, 2023, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G05/413/94/PDF/G0541394.pdf?OpenElement>.

¹⁰³ "OLKE, Greece: The Status of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights," accessed June 21, 2023, <https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2013-08/olkelesbianandgaycommunityofgreece-eng.pdf>.

¹⁰⁴ i.d.

¹⁰⁵ i.d.

¹⁰⁶ "Ilga_european_region_oral_greece_2011.Pdf," accessed June 21, 2023, https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2013-08/ilga_european_region_oral_greece_2011.pdf.

¹⁰⁷ "Report of the Working Group on the Universal Periodic Review," accessed June 21, 2023, <https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2013-08/ahrc1813greece.pdf>.

¹⁰⁸ i.d.

ευάλωτων κοινωνικών ομάδων¹⁰⁹ και πρότεινε την βελτίωση της καταγραφής των εγκλημάτων μίσους¹¹⁰. Η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα τόνισε την ανησυχία της για την διατήρηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων¹¹¹. Παράλληλα, η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των γυναικών παρατήρησε την αύξηση των ανθρώπων που πέθαιναν από HIV/AIDS και πρότεινε την προώθηση της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία¹¹². Επίσης, ο ομάδα εργασίας προώθησε τις αλλαγές που έκρινε αναγκαίες για την χώρα. Από αυτές που προωθήθηκαν έγινε αποδεκτή η πρόταση της Χιλής για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και η διοργάνωση καμπάνιας ευαισθητοποίησης της κοινωνίας σχετικά με το ζήτημα¹¹³. Επιπροσθέτως, δεκτή έγινε και η πρόταση του Ισραήλ για την υιοθέτηση μέτρων καταπολέμησης των διακρίσεων που βιώνει η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και των ΗΠΑ για την διερεύνηση των διακρίσεων που βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στον εργασιακό χώρο¹¹⁴.

Η τρίτη αξιολόγηση της Ελλάδας ξεκίνησε το 2021 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2026. Μέχρι στιγμής οι μόνες σχετικές ελλείψεις που έχουν καταγραφεί είναι από την ομάδα εργασίας, η οποία πρότεινε την αναθεώρηση των σχολικών εγχειριδίων σεξουαλικής αγωγής με στόχο την διεύρυνση του περιεχομένου τους και την εξάλειψη των στερεοτύπων βάση φύλου και την προώθηση των μη διακρίσεων καθώς και της ισότητας¹¹⁵. Συγκεντρωτικά μπορεί να κατανοηθεί ότι οι αξιολογήσεις που έχει λάβει η Ελλάδα από το UPR ασκούσαν πίεση για την λήψη των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην χώρα. Οι επί ετών πιέσεις αποτέλεσαν καταλυτικό παράγοντα στην τελική υιοθέτηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Η πρώτη "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων" συντάχθηκε το 2021 με απόφαση του Πρωθυπουργού της Ελλάδας¹¹⁶. Στη διαδικασία αυτή συμμετείχαν εκπρόσωποι της κυβέρνησης, μέλη ελληνικών ΛΟΑΤΚΙ+ ΜΚΟ και ακαδημαϊκών που συνέβαλαν στη συγκρότηση της Επιτροπής¹¹⁷

¹⁰⁹ "Full Text of the Press Statement Delivered by the United Nations Special Rapporteur on Contemporary Forms of Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance M. Mutuma Ruteere on 8 May 2015 in Athens, Greece," OHCHR, accessed June 21, 2023, <https://www.ohchr.org/en/statements/2015/05/full-text-press-statement-delivered-united-nations-special-rapporteur>.

¹¹⁰ "CCPR/C/GRC/CO/2: Concluding Observations on the Second Periodic Report of Greece," OHCHR, accessed June 21, 2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/concluding-observations/ccprcgrco2-concluding-observations-second-periodic-report-greece>.

¹¹¹ i.d.

¹¹² "United Nations: Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women," *International Legal Materials* 19, no. 1 (January 1980): 33–45, <https://doi.org/10.1017/S0020782900043448>.

¹¹³ "United Nations - 2014 - Twenty-Fifth Session.Pdf," accessed June 21, 2023, <https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2016-05/a-hrc-wg.6-25-l.4.pdf>.

¹¹⁴ i.d.

¹¹⁵ "Promotion and Protection of All Human Rights, Civi.Pdf," accessed June 21, 2023, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G20/157/44/PDF/G2015744.pdf?OpenElement>.

¹¹⁶ "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf," accessed June 5, 2023, https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf.

¹¹⁷ Στο εξής η «Επιτροπή» αναφέρεται στην επιτροπή που συντάχθηκε για τη συγγραφή της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην Ελλάδα

που ασχολήθηκε με το θέμα¹¹⁸. Για την προώθηση της ισότητας και της πρόληψης των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και χαρακτηριστικών φύλου, η Επιτροπή ανέπτυξε σειρά συστάσεων και κατευθυντήριων γραμμών. Οι προαναφερθείσες αρχές αναφέρονται επίσης στο άρθρο 4 του Συντάγματος¹¹⁹ και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Ανθρώπου¹²⁰, στο Ενωσιακό Δίκαιο και στη Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹²¹. Το έναυσμα για την παρούσα Στρατηγική δόθηκε από τη δημοσίευση στις 11 Νοεμβρίου του 2020 της πρώτης «Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πενταετή διάρκεια (2020-2025), η οποία και ώθησε τα κράτη να υιοθετήσουν εθνικές Στρατηγικές ή εθνικά Σχέδια Δράσης.

Η Επιτροπή προκειμένου να συντάξει την Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, βασίστηκε στις βέλτιστες πρακτικές άλλων κρατών που είχαν ήδη θεσπίσει τις δικές τους Εθνικές Στρατηγικές για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα¹²². Ωστόσο, η ελληνική Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων προσφέρει μεν λεπτομερείς προτάσεις εφαρμογής όσων συστήνει, αλλά δεν εξηγεί τον τρόπο υλοποίησής τους¹²³. Στην πραγματικότητα, η ίδια η Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων έθεσε ως προθεσμία το 2023 για να τεθούν οι βάσεις για την εκπλήρωση των κύριων συστάσεων της¹²⁴. Η προαναφερθείσα καλύπτει μόλις τα σημαντικότερα αναδυόμενα ζητήματα και δομείται γύρω από 4 θεματικούς άξονες, οι οποίοι ταυτίζονται με αυτούς της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων¹²⁵. Η μόνη διαφορά εντοπίζεται στον τελευταίο άξονα, όπου η Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων έχει θέσει ως τέταρτο άξονα τη δημιουργία πρωτοβουλιών για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε παγκόσμιο επίπεδο¹²⁶.

4. Ελλείψεις και προβλήματα στην Ελλάδα

Ένα από τα βασικότερα και πιο θεμελιώδη προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα είναι η έλλειψη επίσημων στατιστικών στοιχείων για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα¹²⁷. Στην χώρα παρά το γεγονός ύπαρξης ανάλογης νομοθεσίας κατά των διακρίσεων

¹¹⁸ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf,” 2–3.

¹¹⁹ “Σύνταγμα,” accessed June 21, 2023, <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-4/>.

¹²⁰ “Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Του Ανθρώπου,” accessed June 21, 2023, https://www.echr.coe.int/documents/convention_ell.pdf.

¹²¹ United Nations, “Universal Declaration of Human Rights,” United Nations (United Nations), accessed June 21, 2023, <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.

¹²² “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

¹²³ i.d.

¹²⁴ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf,” 6–7.

¹²⁵ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

¹²⁶ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf,” 4–6.

¹²⁷ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

που κάνει σαφείς αναφορές για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, συνεχίζει να υφίσταται μικρή συστηματική επίσημη συλλογή δεδομένων¹²⁸. Ταυτόχρονα, η ΕΛΣΤΑΤ δεν ενσωματώνει στις έρευνές της ή στις απογραφές του πληθυσμού ερωτήσεις ποιοτικού ή ποσοτικού χαρακτήρα σχετικά με τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα¹²⁹. Οι έλλειψη των στατιστικών αυτών στοιχείων οδηγεί στην μη πλήρη κατανόηση της έκτασης των ζητημάτων που η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα αντιμετωπίζει στην χώρα.

Εκτός από αυτό, σημαντικό πρόβλημα εντοπίζεται και στον δημόσιο τομέα, η πλειοψηφία του οποίου, δεν είναι στελεχωμένη από εξειδικευμένο προσωπικό σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα, θέτοντας έτσι εμπόδια ως προς την κατανόηση των σχετικών πολιτικών και την υλοποίησή τους καθώς και την εξυπηρέτηση των ΛΟΑΤΚΙ+ πολιτών¹³⁰. Επίσης, παρατηρείται συνεχώς η έλλειψη εξειδικευμένης γνώσης και ο μεγάλος αριθμός του προσωπικού που πρέπει να επιμορφωθεί αποτελεί σοβαρό πρόβλημα για τις προσπάθειες πιθανής επιμόρφωσής του¹³¹. Επιπροσθέτως, σημαντική έλλειψη αποτελεί η μη ύπαρξη κάποιας διακριτής κυβερνητικής δομής επιφορτισμένη με την υλοποίηση της παρούσης Εθνικής Στρατηγικής με ρόλο συντονισμού και παρακολούθησης της πορείας της υλοποίησης των προτάσεων που έχουν διατυπωθεί σε αυτή¹³².

Στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας παρατηρείται η απόκρυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας και της έκφρασης των χαρακτηριστικών φύλου, η μειωμένη ορατότητα, η περιθωριοποίηση, η άσκηση ψυχολογικής και σωματικής βίας, ο εκφοβισμός κ.α., τα οποία εντοπίζονται μέσα στη λίστα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές και φοιτητές στην Ελλάδα¹³³. Αυτές οι καταστάσεις επηρεάζουν τόσο τις εκπαιδευτικές τους επιδόσεις όσο και την ψυχική και σωματική τους υγεία καθώς και την ομαλή τους ένταξη στο κοινωνικό σύνολο¹³⁴. Γενικότερα, είναι εμφανής η έλλειψη κατάρτισης και ενημέρωσης των διδασκόντων για την κοινότητα, με αποτέλεσμα την λανθασμένη αντιμετώπιση διαφόρων καταστάσεων, διότι δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωσή τους κατά τη διάρκεια των σπουδών τους καθώς ούτε και επαρκή εργαλεία ή σεμινάρια με στόχο την μετέπειτα επιμόρφωσή τους¹³⁵. Παράλληλα, οι επιπτώσεις της ελλιπούς ενημέρωσης δεν επηρεάζουν μόνο τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, αλλά και τα παιδιά-εφήβους που οι γονείς/ ο γονέας τους ανήκουν στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα¹³⁶.

Ανάλογα προβλήματα αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και στον χώρο της εργασίας. Η υφιστάμενη νομοθεσία κατοχυρώνει την ίση μεταχείριση στην εργασία

¹²⁸ i.d.

¹²⁹ i.d.

¹³⁰ i.d.

¹³¹ i.d.

¹³² i.d.

¹³³ "Lgbti-Survey-Country-Data_greece.Pdf," accessed June 5, 2023, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/lgbti-survey-country-data_greece.pdf.

¹³⁴ "Educational_Exclusion_2013.Pdf," accessed June 5, 2023,

https://www.glsen.org/sites/default/files/2019-11/Educational_Exclusion_2013.pdf.

¹³⁵ Dimitris Tsekouras and Lida Anagnostaki, "Lesbian-Parent Families in Greece: The Experience of Preschool and Primary School Teachers," *Journal of LGBT Youth* 0, no. 0 (January 23, 2023): 1–17, <https://doi.org/10.1080/19361653.2023.2166642>.

¹³⁶ "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf."

και την απαγόρευση διακρίσεων μεταξύ άλλων για λόγους σεξουαλικότητας και ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου¹³⁷. Σημαντικά θεσμικά βήματα έχουν λάβει χώρα ειδικά τα τελευταία χρόνια με πιο πρόσφατο τη ρητή αναφορά στον νέο εργασιακό νόμο σε μορφές βίας ή παρενόχλησης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, έκφρασης, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου¹³⁸. Όμως υπάρχουν ακόμη προκαταλήψεις και στερεότυπα που σε πρακτικό επίπεδο δεν επιτρέπουν την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην χώρα¹³⁹. Η κατάσταση αυτή είναι ορατή και από την έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε (FRA)¹⁴⁰. Στην Ελλάδα το 43% των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων δεν αποκαλύπτει τον σεξουαλικό προσανατολισμό του στον χώρο εργασίας του έναντι του 26% που αποτελεί τον ευρωπαϊκό μέσο όρο¹⁴¹. Ενώ μόλις το 8% δηλώνει πολύ ανοιχτό ως προς την σεξουαλικότητα και την ταυτότητα φύλου του στον εργασιακό του χώρο, ποσοστό που ανέρχεται στο 21% στον ευρωπαϊκό μέσο όρο¹⁴². Οι διακρίσεις είναι πολύ πιο έντονες για τα trans και intersex άτομα που αναζητούν εργασία. Αυτό αποτυπώνεται και στα πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας που καταγράφουν σε σχέση τόσο με την υπόλοιπη κοινότητα όσο και γενικότερα¹⁴³.

Σημαντικά προβλήματα αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και στον τομέα της υγείας όπου για πολλά έτη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είχαν καταταχθεί στις λίστες των ψυχιατρικών διαταραχών από τους Διεθνείς Φορείς Υγείας και Ψυχικής Υγείας. Σήμερα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει καταργήσει την παθολογική κατηγοριοποίησή τους¹⁴⁴. Παρ' όλα αυτά, οι κατευθυντήριες γραμμές για την παροχή υπηρεσιών υγείας στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα δεν έχουν πλήρως ενσωματωθεί από τους επαγγελματίες υγείας στην Ελλάδα¹⁴⁵. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη διακρίσεων στους ανθρώπους με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου, και άλλες σχετικές ταυτότητες. Ενώ σημαντική παράλειψη αποτελεί η ψυχιατρικοποίηση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στο εθνικό σύστημα υγείας της Ελλάδας¹⁴⁶. Ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζεται επίσης

¹³⁷ “ΝΟΜΟΣ 4604/2019 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 50/26.03.2019,” accessed June 5, 2023, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/506446/nomos-4604-2019>; “Ν. 3896/2010 (ΦΕΚ 207/Α' 8.12.2010) | ΕΛΙΝΥΑΕ,” accessed June 5, 2023, <https://www.elinyae.gr/ethniki-nomothesia/n-38962010-fek-207a-8122010>.

¹³⁸ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹³⁹ Nick Drydakis, “Sexual Orientation Discrimination in the Labor Market against Gay Men,” n.d.

¹⁴⁰ “LGBTI Survey Data Explorer,” European Union Agency for Fundamental Rights, May 6, 2020, <http://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2020/lgbti-survey-data-explorer>.

¹⁴¹ “Lgbti-Survey-Country-Data_greece.”

¹⁴² i.d.

¹⁴³ “Trans ορατότητα: Το επόμενο μεγάλο στοιχείο της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και της ελληνικής κοινωνίας | LiFO,” February 12, 2021, <https://www.lifo.gr/lgbtqi/trans-oratotita-epomeno-megalo-stoihima-tis-loatki-koinotitas-kai-tis-ellinikis-koinonias>.

¹⁴⁴ “ICD11 Is a Stride toward Depathologisation of Trans People, but More Is Needed - Commissioner for Human Rights - Wwww.Coe.Int,” Commissioner for Human Rights, accessed June 5, 2023, <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/icd11-is-a-stride-toward-depathologisation-of-trans-people-but-more-is-needed>.

¹⁴⁵ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁴⁶ “Διαγνώσεις Παθήσεων Βάσει Κατάταξης ICD-10 – Ιατρικός Σύλλογος Πάτρας,” accessed July 7, 2023, <https://www.ispatras.gr/%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7/%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CE%BD%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82->

είναι ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η έκφραση, η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά φύλου δεν συμπεριλαμβάνονται στο πεδίο της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας στην Ελληνική νομοθεσία για την ίση μεταχείριση, ν.4443/2016¹⁴⁷. Υπάρχει ένα σημαντικό ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης, καθώς η έλλειψη ενός σαφώς καθορισμένου θεσμικού πλαισίου επιτρέπει σε ορισμένους επαγγελματίες να παρέχουν επιβλαβείς συμβουλές σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα¹⁴⁸. Επιπλέον, ένας άλλος λόγος διακρίσεων που βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα αφορά τη στιγματιστική προσέγγιση του HIV λόγω της ελλιπούς ενημέρωσης σχετικά με αυτόν¹⁴⁹.

Παράλληλα, η χώρα, μέχρι πριν το 2021, αποτελούσε μία από τις δεκαεννέα χώρες που εφαρμόζαν πλήρη απαγόρευση της αιμοδοσίας από άνδρες που είχαν έρθει σε σεξουαλική επαφή με άνδρες, επηρεάζοντας όμως και τα trans άτομα¹⁵⁰. Η εν λόγω απαγόρευση προέρχεται από τη δεκαετία του 1980, κατά τη διάρκεια της έκρηξης του ιού HIV/AIDS¹⁵¹. Σήμερα, όλες οι μονάδες αίματος που συλλέγονται υπόκεινται σε διπλούς ελέγχους και οι συνολικοί έλεγχοι καταλήγουν σε ορισμένες περιπτώσεις στο 100% ανίχνευσης του ιού HIV¹⁵². Ως εκ τούτου, είναι λογικό να αναθεωρηθεί η νομοθεσία σε πολλές χώρες σχετικά με την παραπάνω απαγόρευση¹⁵³.

Σύμφωνα με την έρευνα της FRA, τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ασφάλειας και ασυνέπειας από τις αρχές¹⁵⁴. Οι επιθέσεις που βασίζονται στην ομοφοβία και την transφοβία συχνά δεν αναφέρονται από τα θύματα, καθώς φοβούνται την έλλειψη αποτελεσματικής δράσης από την αστυνομία και τη δυσπιστία ή περιφρόνηση από τους αστυνομικούς¹⁵⁵. Την ίδια στιγμή στις περιπτώσεις κράτησης ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου ή έκφραση φύλου, συχνά αντιμετωπίζονται ανεπιθύμητες και προσβλητικές συμπεριφορές από αστυνομικούς και συγκρατούμενους¹⁵⁶. Επιπλέον, trans άτομα συχνά κρατούνται

%CF%80%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD-
%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9-
%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7%CF%82-ic-2/.

¹⁴⁷ “Νόμος 4443/2016 κατά των διακρίσεων στην εργασία και στην απασχόληση,” Gov.gr, accessed June 6, 2023, <https://www.gov.gr/sdg/work-and-retirement/equal-treatment/general/law-4443-2016-against-discrimination-at-work-and-employment>.

¹⁴⁸ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁴⁹ i.d.

¹⁵⁰ “Το ‘μολυσμένο’ αίμα των γκέι θα μπορούσε να σώσει τη ζωή σου,” April 24, 2021, <https://www.news247.gr/sunday-edition/to-molysmeno-aima-ton-gkei-tha-mporoyse-na-sosei-ti-zoi-soy.9200075.html>.

¹⁵¹ “Why Does FDA Ban ‘Gay’ Blood? - GMHC,” accessed June 6, 2023, <https://www.gmhc.org/gay-blood-ban/>.

¹⁵² “Blood Safety Basics | CDC,” August 30, 2022, <https://www.cdc.gov/bloodsafety/basics.html>.

¹⁵³ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁵⁴ “«ΕΛ.ΑΣ.: Ζητήματα Υπέρμετρης Βίας Και Αυθαιρεσίας» by Εφημερίδα Των Συντακτών - Issuu,” December 5, 2022, https://issuu.com/efsyn/docs/_-_-_-.

¹⁵⁵ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁵⁶ Κίνηση, “Απομόνωση, προσβολές, βιασμοί : το μαρτύριο των trans γυναικών στη φυλακή. | Κίνηση «Απελάστε το Ρατσισμό»,” August 26, 2018, <https://www.kar.org.gr/2018/08/26/apomonosi-prosvoles-viasmoi-to-martyrio-ton-trans-gynaikon-sti-fylaki/>.

βάσει του φύλου που έχουν καταγραφεί κατά τη γέννησή τους, με αποτέλεσμα να υποφέρουν από παρενοχλήσεις, σεξουαλικές παρενοχλήσεις και ακόμη και απόπειρες βιασμού από συγκρατούμενους¹⁵⁷.

Στην χώρα, η οποία αποτελεί κράτος πρώτης εισόδου μεταναστών και προσφύγων από την Μέση Ανατολή παρατηρείται ότι τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που ζητούν άσυλο, και αποτελούν μία ιδιαίτερος ευάλωτη κοινωνική ομάδα, αντιμετωπίζουν μία πληθώρα προβλημάτων. Πέρα από το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο και πρέπει να γίνουν αλλαγές υπάρχει ειδικότερη διάταξη στον ν. 4636/2019¹⁵⁸ που εστιάζει στους αιτούντες άσυλο για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Ωστόσο αυτός ο νόμος παρουσιάζει ελλείψεις δημιουργώντας προβλήματα στους αιτούντες. Συνήθης πρακτική είναι επίσης η εκδήλωση απειλών, η χρήση βίας και οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις εναντίον ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας καθώς και σε άλλες δομές λόγω της σεξουαλικότητάς τους, της ταυτότητάς τους, των χαρακτηριστικών ή της έκφρασης του φύλου τους από άλλους αιτούντες άσυλο¹⁵⁹. Ειδικότερα για τα trans άτομα που κρατούνται με άτομα βάσει του φυσικού τους φύλου και όχι σύμφωνα με την ταυτότητα φύλου τους, είναι συχνά θύματα βίας και σεξουαλικής παρενόχλησης και βιασμών¹⁶⁰.

Στην χώρα, παρά την ύπαρξη του αντιρατσιστικού νόμου¹⁶¹, συνεχίζει να υφίσταται η ρητορική μίσους κατά της ΛΟΑΚΤΙ+ κοινότητας, οδηγώντας ορισμένες φορές σε σοβαρά σωματικά και ψυχολογικά τραύματα για τα θύματά της. Το 2019 καταργήθηκε η διάταξη του Π.Κ. 361B που απαγόρευε τον αποκλεισμό από την παροχή αγαθών και υπηρεσιών ατόμων «λόγω χαρακτηριστικών φύλου, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου»¹⁶². Η διάταξη αυτή όμως είναι πολύ σημαντική για την προστασία της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και άλλων ευάλωτων ομάδων και η Επιτροπή σύστησε την επαναφορά της¹⁶³. Επίσης, προτάθηκε η θέσπιση κώδικα δεοντολογίας και η υλοποίηση πρωτοβουλιών αυτορρύθμισης για την αποφυγή του ομοφοβικού λόγου¹⁶⁴.

Προβλήματα αντιμετωπίζουν, σε αυξημένο βαθμό οι ειδικές κοινωνικές ομάδες που ανήκουν και στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Αναλυτικότερα, σε πολλές περιπτώσεις παιδιά στην εφηβική και μετεφηβική ηλικία αντιμετωπίζουν

¹⁵⁷ Κίνηση; “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁵⁸ “Νόμος 4636/2019 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος),” e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, November 2, 2019, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phek-169a-1-11-2019.html>.

¹⁵⁹ HumanRights360, “On the Situation of LGBTQI+ Asylum Seekers in Greece,” *HumanRights360* (blog), August 29, 2022, <https://www.humanrights360.org/on-the-situation-of-lgbtqi-asylum-seekers-in-greece/>.

¹⁶⁰ i.d.

¹⁶¹ “Νόμος 4285/2014 - ΦΕΚ 191/Α/10-9-2014 (Κωδικοποιημένος),” e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, September 10, 2014, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-anthropina-dikaiomata/n-4285-2014.html>.

¹⁶² “ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ – ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ | Υπουργείο Δικαιοσύνης,” accessed June 7, 2023, <http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=9806>.

¹⁶³ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁶⁴ i.d.

προβλήματα λόγω της αποκάλυψης του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον¹⁶⁵. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου νέοι εκδιώκονται από την εστία τους με συνέπεια να καταλήγουν άστεγοι χωρίς καμία οικονομική ή άλλη βοήθεια¹⁶⁶. Οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι της τρίτης ηλικίας συχνά αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής απομόνωσης και αποκλεισμού από την οικογένειά τους, που οδηγεί στην έλλειψη της απαραίτητης ψυχοκοινωνικής στήριξης¹⁶⁷. Σε αρκετές περιπτώσεις, επιλέγουν να κρύψουν τη σεξουαλικότητά τους ή την ταυτότητα τους ώστε να γίνουν αποδεκτοί από το κοινωνικό τους περιβάλλον και τις δομές προστασίας των ηλικιωμένων, καθώς και των υπηρεσιών υγείας για την περίθαλψή τους¹⁶⁸. Τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με αναπηρία βιώνουν πολλαπλούς αποκλεισμούς και διακρίσεις στην καθημερινότητά τους. Ειδικότερα αυτά τα άτομα βιώνουν συνήθως διακρίσεις για παραπάνω από έναν λόγους¹⁶⁹.

Καταλυτικής σημασίας επίσης κρίνεται και η ύπαρξη των θεραπειών μεταστροφής στην χώρα, οι οποίες είναι νόμιμες για τους ενήλικες, ενώ μόλις προσφάτως θεωρήθηκαν παράνομες για τα άτομα υπό κηδεμονία¹⁷⁰. Στην επιστημονική και θρησκευτική κοινότητα, η αναφορά σε "θεραπείες μεταστροφής" περιγράφει μια σειρά από πρακτικές και παρεμβάσεις που επιδιώκουν να αλλάξουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου ενός ατόμου¹⁷¹. Αυτές οι πρακτικές, που συμπεριλαμβάνουν ιατρικές, ψυχιατρικές, ψυχοθεραπευτικές, ψυχολογικές και συμπεριφορικές πρακτικές, μπορούν να είναι ψευδοεπιστημονικές και επικίνδυνες¹⁷². Ανάμεσα σε αυτές περιλαμβάνονται η σεξουαλική βία, οι βιασμοί, οι ξυλοδαρμοί, η απομόνωση, η στέρση τροφής, η χρήση ηλεκτροσόκ, η χρήση φαρμάκων και άλλων σκευασμάτων, η ψυχολογική βία και οι εξορκισμοί¹⁷³. Οι παρεμβάσεις αυτές εκκινούν από την πεποίθηση ότι τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα βιώνουν ένα είδος ψυχικής διαταραχής ή προβλήματος ή ανωμαλίας και ότι είναι κατώτερα –ηθικά, πνευματικά ή σωματικά– από τα ετεροφυλόφιλα ή cisgender άτομα¹⁷⁴. Παρόλο που οι πρακτικές που αποσκοπούν στη μεταστροφή ή τη μεταβολή του

¹⁶⁵ newsroom, "Οι γονείς των ΛΟΑΤΚΙ+ εφήβων αποδέχονται λιγότερο τα παιδιά τους από ό,τι πριν από 20 χρόνια," *Antivirus Magazine* (blog), September 24, 2020, <https://avmag.gr/oi-goneis-ton-loatki-efivon-apodechontai-ligotero-ta-paidia-toys-apo-o-ti-prin-apo-20-chronia/>.

¹⁶⁶ "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+."

¹⁶⁷ "Ταυτότητα φύλου και προβλήματα στην τρίτη ηλικία λόγω διαφορετικότητας," Η Εφημερίδα των Συντακτών, October 23, 2017, https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/127912_taytotita-fyloy-kai-problimata-stin-triti-ilikia-logodiaforetikotitas.

¹⁶⁸ "Ταυτότητα φύλου και προβλήματα στην τρίτη ηλικία λόγω διαφορετικότητας."

¹⁶⁹ "Τα ΛΟΑΤ Άτομα Με Αναπηρία Παίρνουν Τον Λόγο," accessed June 7, 2023, <https://avmag.gr/ta-loat-atoma-me-anapiria-pernoun-ton-logo/>.

¹⁷⁰ "Απαγορεύονται με τροπολογία οι πρακτικές μεταστροφής φύλου," e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, May 10, 2022, <https://www.e-nomothesia.gr/law-news/apagoreuontai-tropologia-praktikes-metastrofis-fyloy.html>.

¹⁷¹ "'Θεραπείες' μεταστροφής ή κοινά βασανιστήρια; Οι ελλείψεις στον νόμο και οι συγκλονιστικές μαρτυρίες," June 17, 2022, <https://www.news247.gr/koinonia/therapeies-metastrofis-i-koina-vasanistiria-oi-elleipseis-ston-nomo-kai-oi-sygklonistikis-martyries.9668350.html>.

¹⁷² "What Is Conversion Therapy and When Will It Be Banned? - BBC News," accessed June 7, 2023, <https://www.bbc.com/news/explainers-56496423>.

¹⁷³ "Everything You Need to Know about Conversion Therapy | Stonewall," accessed June 7, 2023, <https://www.stonewall.org.uk/everything-you-need-know-about-conversion-therapy>.

¹⁷⁴ "'Θεραπείες' μεταστροφής ή κοινά βασανιστήρια; Οι ελλείψεις στον νόμο και οι συγκλονιστικές μαρτυρίες."

σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του ατόμου που τις υφίσταται ονομάζονται ως "θεραπείες μεταστροφής", δεν έχουν επιστημονική βάση ή εμπειρικά δεδομένα που να υποστηρίζουν την αποτελεσματικότητά τους¹⁷⁵. Οι ιατρικοί οργανισμοί προειδοποιούν ότι αυτού του είδους οι πρακτικές δεν είναι μόνο αναποτελεσματικές, αλλά και επιβλαβείς και επικίνδυνες για την ψυχοσωματική υγεία των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας¹⁷⁶.

Διακρίσεις επίσης βιώνουν και τα trans άτομα καθώς το ζήτημα της νομικής αναγνώρισης ταυτότητας φύλου ρυθμίστηκε μόλις το 2017 με τον Ν. 4491/2017¹⁷⁷. Ωστόσο, περίπου 4 χρόνια μετά διαπιστώνεται ότι το νομοθέτημα παρουσιάζει ελλείψεις και έχει εφαρμοστεί κατά τρόπο προβληματικό. Παράδειγμα αποτελεί η πρόκληση γραφειοκρατικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι σύντροφοι που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης¹⁷⁸. Αν ένας ή και οι δύο επιθυμούν την νομική αναγνώριση της ταυτότητας του φύλου του μετά την υπογραφή του συμφώνου τότε παρατηρείται η ύπαρξη νομικών κολλημάτων¹⁷⁹. Οι δικαστικές ακροάσεις για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου πρέπει να διενεργούνται σε ειδικό γραφείο και όχι σε ακροατήριο, όπως μερικές φορές συμβαίνει¹⁸⁰. Επίσης, συχνά παρατηρείται η χρήση αντισταθμιστικής ιατρικής ορολογίας, όπως «αλλαγή φύλου» ή «επαναπροσδιορισμός φύλου», αντί του ενδεδειγμένου νομικού όρου «νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου»¹⁸¹. Ακόμη, ορισμένες δικαστικές αποφάσεις αναφέρονται στη «διεμφυλική διαταραχή» ή τη «διαταραχή ταυτότητας φύλου», παρόλο που δεν υπάρχει σχετική γνώμάτευση στον φάκελο της υπόθεσης για να το δικαιολογήσει¹⁸². Επίσης, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η δικαστική αλλαγή του φύλου και του ονόματος του ατόμου δεν παρέχει αντίστοιχη δυνατότητα προσαρμογής του επωνύμου, δημιουργώντας προβλήματα, καθώς το επώνυμο είναι συνδεδεμένο με το παρελθόν του ατόμου¹⁸³. Επιπλέον, η δικαστική διαδικασία για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου στην Ελλάδα οδηγεί σε σημαντικές καθυστερήσεις και υψηλό κόστος¹⁸⁴. Για τα άτομα που ανήκουν στη μειονότητα των trans ατόμων, οι οποίοι συχνά αντιμετωπίζουν διακρίσεις και αποκλεισμούς, αυτές οι διαδικασίες είναι απαγορευτικά δαπανηρές και προσθέτουν έναν ακόμα παράγοντα στη δυσκολία της ζωής τους. Ως εκ τούτου, οι διαδικασίες μέσω της δικαστικής οδού δεν προσφέρουν μια ταχεία και προσβάσιμη

¹⁷⁵ "What Is Conversion Therapy and When Will It Be Banned? - BBC News."

¹⁷⁶ "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+."

¹⁷⁷ "Νόμος 4491/2017 - ΦΕΚ 152/Α/13-10-2017 (Κωδικοποιημένος)," e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, October 13, 2017, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-nomothesia-genikou-endiapherontos/nomos-4491-2017-fek-152a-13-10-2017.html>.

¹⁷⁸ Μαρίνα Γαλανού, "Ένας χρόνος εφαρμογής της νομοθεσίας για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.," *t-zine.gr* (blog), October 10, 2018, <https://t-zine.gr/enas-chronos-efarmogis-tis-nomothesias-gia-ti-nomiki-anagnorisi-tis-taftotitas-fylou/>.

¹⁷⁹ Γαλανού.

¹⁸⁰ i.d.

¹⁸¹ i.d.

¹⁸² i.d.

¹⁸³ "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+."

¹⁸⁴ Γαλανού, "Ένας χρόνος εφαρμογής της νομοθεσίας για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου."

λύση για όλους, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση, όπως αναφέρεται στο ψήφισμα 2048(2015) του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁸⁵.

Επιπροσθέτως, ένα από τα πιο ευρέως αναγνωρισμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα είναι η απαγόρευση σύναψης γάμου ή υιοθέτησης τέκνων. Το 1983, η ελληνική νομική τάξη, ειδικότερα το οικογενειακό δίκαιο, συντάχθηκε με βάση τις πιο προοδευτικές αντιλήψεις της εποχής, που στηρίχθηκαν στη συνταγματική αρχή της ισότητας των φύλων και της ισοτιμίας των συζύγων¹⁸⁶. Παρόλα αυτά, από το 2010, με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση Schalk και Kopf κατά της Αυστρίας, αναγνωρίστηκε ότι η σχέση ενός ομόφυλου ζευγαριού δεν αποτελεί απλώς ένα θέμα ιδιωτικής ζωής, αλλά αποτελεί επίσης θέμα οικογενειακής ζωής¹⁸⁷. Όμως μέχρι και σήμερα στην Ελλάδα δεν αναγνωρίζεται ο ομόφυλος γάμος, παρά μόνο το σύμφωνο συμβίωσης¹⁸⁸. Το τελευταίο κατακτήθηκε από τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα μέσω της απόφασης στην υπόθεση του Βαλλιανάτου κ.α. κατά της Ελλάδος στις 7/11/2013¹⁸⁹ που οδήγησε στην επέκταση του συμφώνου συμβίωσης και για τα ομόφυλα ζευγάρια με τον Ν. 4356/2015¹⁹⁰. Παρόλα αυτά λόγω της έλλειψης νομιμοποίησης του ομόφυλου γάμου δεν έχει επιτραπεί η υιοθέτηση για τα ομόφυλα ζευγάρια.

Ωστόσο, τα προβλήματα δεν περιορίζονται στους προαναφερθέντες τομείς. Σημαντικές ελλείψεις παρουσιάζονται στις δράσεις ορατότητας και την κρατική υποστήριξή τους. Ο τομέας της ορατότητας των ατόμων που ανήκουν στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια, χάρη σε ποικίλες δράσεις που έχουν αναληφθεί από την κοινωνία των πολιτών, την Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς οργανισμούς και επιχειρηματικούς ομίλους¹⁹¹. Οι δράσεις αυτές έχουν συμβάλει στην κατανόηση της ισότητας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων κατά της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+. Ο ιδιωτικός τομέας παίζει επίσης, σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ορατότητας της κοινότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων μέσω της στήριξης από εργοδοτικές οργανώσεις, επαγγελματικά σωματεία και επιχειρήσεις με την ενθάρρυνση του κράτους¹⁹². Αυτός ο ρόλος πραγματοποιείται μέσω εκδηλώσεων υποστήριξης και συμπερίληψης, σεμιναρίων και άλλων σχετικών δράσεων που συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων εναντίον των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων¹⁹³. Ωστόσο,

¹⁸⁵ “Res. 2048 - Discrimination against Transgender People in Europe,” accessed June 7, 2023, <https://pace.coe.int/en/files/21736>.

¹⁸⁶ “ΝΟΜΟΣ 1342/1983 - ΦΕΚ Α 39/01.04.1983,” accessed June 8, 2023, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/285917/nomos-1342-1983>.

¹⁸⁷ “Schalk and Kopf v. Austria,” accessed June 8, 2023, <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22002-912%22%7D%7D>.

¹⁸⁸ “Νόμος 4356/2015 - ΦΕΚ 181/Α/24-12-2015 (Κωδικοποιημένος),” e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, November 12, 2022, <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/nomos-4356-2015.html>.

¹⁸⁹ “Vallianatos and Others v. Greece [GC],” accessed June 8, 2023, <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22002-9224%22%7D%7D>.

¹⁹⁰ “Νόμος 4356/2015 - ΦΕΚ 181/Α/24-12-2015 (Κωδικοποιημένος).”

¹⁹¹ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁹² “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.”

¹⁹³ i.d.

περαιτέρω κινήσεις θα μπορούσαν να λάβουν χώρα με στόχο την υποστήριξη της κοινότητας.

Τέλος, πρόοδος χρειάζεται και στην εξωτερική πολιτική που ακολουθεί η χώρα σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα. Εδώ και δεκαετίες, πολλά κράτη της Δύσης, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, έχουν ενσωματώσει στη διπλωματική τους ατζέντα το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ως μιας ευάλωτης ομάδας¹⁹⁴. Η επίτευξη αυτού του στόχου μέσω μιας ενεργητικής και πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής έχει θετικές συνέπειες για τη χώρα, όπως τη βελτίωση της φήμης της και την αύξηση της ήπιας ισχύος της. Με αυτόν τον τρόπο θα απαγκιστρωθεί η εικόνα της χώρας από τις εντυπώσεις που άφησε η δημοσιονομική, η υγειονομική και η ενεργειακή κρίση. Έτσι, η Ελλάδα θα μπορέσει να αποτελέσει ένα σημείο αναφοράς για τα υπόλοιπα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η υλοποίηση μιας τέτοιας πολιτικής περιλαμβάνει μια σειρά δράσεων που ενισχύουν την ορατότητα των ατόμων που ανήκουν στην κοινότητα των ΛΟΑΤΚΙ+, όπως η παρουσία ελληνικών αποστολών στις τοπικές εκδηλώσεις Pride, η συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι δηλώσεις στήριξης προς τις τοπικές κοινότητες ΛΟΑΤΚΙ+ σε άλλες χώρες. Παράλληλα, η προώθηση της Ελλάδας ως φιλικού προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα προορισμού θα οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των κοινωνικά ευαίσθητοποιημένων τουριστών¹⁹⁵. Αυτοί οι τουρίστες κατά κύριο λόγο προέρχονται από εύρωστες οικονομικά χώρες και αυτό θα συμβάλλει στη βελτίωση της εικόνας της χώρας στις κύριες τουριστικές αγορές¹⁹⁶.

5. Συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων

Η Επιτροπή πρότεινε τη διεξαγωγή στοχευμένης «Έρευνας Συνθηκών Διαβίωσης και Διακρίσεων σε ΛΟΑΤΚΙ+ Άτομα» από επίσημο φορέα (πχ ΕΛΣΤΑΤ) με τη συμβολή των φορέων που εκπροσωπούν τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Σύμφωνα με αυτή την πρόταση η έρευνα θα πρέπει να μην είναι αποσπασματική αλλά να έχει και συγκεκριμένη περιοδικότητα (2-4 χρόνια) με στόχο να εντοπίζονται οι τάσεις της κοινωνίας, η βελτίωση ή μη των διακρίσεων που αντιμετωπίζει η κοινότητα και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών μέτρων που λαμβάνει η Πολιτεία¹⁹⁷. Επίσης, προτάθηκε στην ΕΛΣΤΑΤ η ένταξη ξεχωριστών μεταβλητών σχετικά με την ταυτότητα φύλου ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό στις ήδη υπάρχουσες έρευνές της¹⁹⁸. Με την ύπαρξη περισσότερων δεδομένων για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στη χώρα με τακτικό και επαναλαμβανόμενο τρόπο θα υπάρξει ανάδειξη των μη προφανών τάσεων, θα εντοπιστούν αποτελεσματικότερα οι ευάλωτες ομάδες και θα γίνουν πιο ορατές στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο τα μέτρα και οι πολιτικές που θα υιοθετεί η Πολιτεία θα είναι

¹⁹⁴ i.d.

¹⁹⁵ i.d.

¹⁹⁶ i.d.

¹⁹⁷ i.d.

¹⁹⁸ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

σε θέση να είναι αποτελεσματικότερες και να προλαμβάνουν τα πιθανά προβλήματα που μπορεί να ανακύπτουν.

Ωστόσο, ήδη σε πολλές χώρες η κατάσταση είναι σε πολύ καλύτερη. Αυτό παρατηρείται καθώς συλλέγονται στοιχεία από τα ληξιαρχεία ή από άλλες πηγές διοίκησης είτε διεξάγονται δειγματοληπτικές έρευνες είτε συμπεριλαμβάνονται ερωτήματα σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στις απογραφές τους. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για άτομα με ευρύ φάσμα προστατευόμενων χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου¹⁹⁹. Οι νομικές υποχρεώσεις περιλαμβάνουν την υποχρέωση συλλογής δεδομένων για την παρακολούθηση της προόδου, αν και οι ακριβείς απαιτήσεις για τη συλλογή δεδομένων διαφέρουν μεταξύ Αγγλίας, Ουαλίας, Σκωτίας και Βόρειας Ιρλανδίας²⁰⁰. Στη χώρα, τον Ιούλιο του 2017 η κυβέρνηση ζήτησε από ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με ποικίλες πτυχές τη ζωής τους. Περισσότερα από 108.000 άτομα ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση της κυβέρνησης²⁰¹. Η κυβέρνηση, λοιπόν, αφού μελέτησε τις απαντήσεις που δόθηκαν, αποφάσισε να προχωρήσει στην κατάρτιση ενός Σχεδίου Δράσης (επενδύοντας 4,5 εκατομμύρια αγγλικές λίρες), με στόχο τη βελτίωση της ζωής των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας στην επικράτεια του Ηνωμένου Βασιλείου και όχι μόνο²⁰². Οι περισσότερες δημόσιες υπηρεσίες στην χώρα συλλέγουν ορισμένα προσωπικά δεδομένα από τα άτομα που τις χρησιμοποιούν, συμπεριλαμβανομένων και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, με στόχο την πιο εξατομικευμένη παροχή των υπηρεσιών τους²⁰³. Η κυβέρνηση, λοιπόν, θέλοντας να εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών αυτών και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων έθεσε σαν στόχο να βοηθήσει τις υπηρεσίες να διαπιστώσουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό των χρηστών τους, φροντίζοντας, όμως, παράλληλα για τη ασφάλεια των δεδομένων τους²⁰⁴.

Στην περίπτωση της Νορβηγίας για την απόκτηση μίας πλήρους εικόνας σε θέματα που αφορούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, το κράτος παρείχε υποστήριξη σε δράσεις που στοχεύουν στην περαιτέρω έρευνα και ανάλυση θεμάτων SOGI²⁰⁵. Επίσης, συμπεριλήφθησαν ερωτήσεις σχετικά με τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα σε εθνικές στατιστικές έρευνες με στόχο την βέλτιστη κατανόηση των συνθηκών ζωής τους, του τρόπου αντιμετώπισής τους στον χώρο εργασίας, τις συμπεριφορές που

¹⁹⁹ "Equality Act 2010: Guidance," GOV.UK, June 16, 2015, <https://www.gov.uk/guidance/equality-act-2010-guidance>.

²⁰⁰ i.d.

²⁰¹ "National LGBT Survey," GOV.UK, July 23, 2017, <https://www.gov.uk/government/consultations/national-lgbt-survey>.

²⁰² i.d.

²⁰³ "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People," accessed June 24, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721367/GE-O-LGBT-Action-Plan.pdf.

²⁰⁴ i.d.

²⁰⁵ "Trygghet, Mangfold Og Apenhet," accessed June 24, 2023, https://www.regjeringen.no/contentassets/023227879f06471793113a7f116e71b9/210624-handlingsplan-lhbtiq_-pdf; "Safety, Diversity, Openness.Pdf," accessed June 24, 2023, <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

αντιμετωπίζουν τα παιδιά τους, την κουλτούρα τους και άλλα ζητήματα²⁰⁶. Στόχος αποτελούσε μεταξύ άλλων η δημιουργία ενός κέντρου ερευνών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και τη δημοσίευση των ευρημάτων του²⁰⁷.

Στην Γερμανία το κάθε ομόσπονδο κρατίδιο εκδίδει τα δικά του Σχέδια Δράσης και Στρατηγικές οπότε θα εξετασθούν μερικά παραδείγματα εξ αυτών με στόχο να παρατηρηθούν τα μέτρα που λαμβάνουν μικρότερες γεωγραφικές περιοχές με προφανώς μικρότερο ετήσιο προϋπολογισμό. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης του Βερολίνου του 2010 προτάθηκε η δημιουργία μίας αξιόπιστης βάσης δεδομένων για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα²⁰⁸. Επίσης, έχουν σχεδιαστεί επιστημονικές μελέτες για τη βελτίωση της βάσης γνώσεων σχετικά με της «ομοφοβικές συμπεριφορές μεταξύ των μαθητών του Βερολίνου», «την κατάσταση της ζωής και την εμπειρία των διακρίσεων στους bisexual και ομοφυλόφιλους άνδρες» και άλλες²⁰⁹. Η Βρέμη συλλέγει στατιστικά στοιχεία με στόχο την εντοπισμό των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα²¹⁰. Παράλληλα, με Σχέδιο Δράσης από την Κυβέρνηση της χώρας ζητήθηκε η χρήση ερευνών για την καταμέτρηση στατιστικών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που έρχονταν αντιμέτωποι²¹¹.

Η κυβέρνηση την Μάλτας πρότεινε την αποτύπωση της πραγματικότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης και της εμπειρίας τους με τις διακρίσεις μέσω μίας εθνικής έρευνας²¹². Θεσπίστηκαν κατευθυντήριες γραμμές για τις δημόσιες υπηρεσίες σχετικά με το φύλο παρέχοντας καθοδήγηση στις κυβερνητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες σχετικά με τη συλλογή, χρήση και διατήρηση πληροφοριών για το φύλο και το φύλο στα προσωπικά αρχεία των πελατών²¹³. Επίσης, ξεκίνησε η καταγραφή των ΛΟΑΤΚΙ+ πραγματικοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της ευημερίας, της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης και της εμπειρίας των διακρίσεων μέσω εθνικής έρευνας²¹⁴.

²⁰⁶ i.d.

²⁰⁷ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012," accessed June 24, 2023, <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.

²⁰⁸ "Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity," accessed June 24, 2023, <https://rm.coe.int/16802f8125>.

²⁰⁹ i.d.

²¹⁰ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen," accessed June 24, 2023, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064e8fa>.

²¹¹ "National Action Plan Against Racism.Pdf," accessed June 24, 2023, https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

²¹² "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf," accessed June 24, 2023, https://meae.gov.mt/en/Documents/LGBTIQ%20Action%20Plan/LGBTIQActionPlan_20182022.pdf.

²¹³ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf," accessed June 24, 2023, https://meae.gov.mt/en/Documents/LGBTIQ%20Action%20Plan/LGBTIQActionPlan_20182022.pdf.

²¹⁴ i.d.

6. Κυβερνητική δομή

Βασισμένη η Επιτροπή στις εμπειρίες άλλων χωρών αλλά και στη διάρθρωση του ελληνικού διοικητικού συστήματος έκρινε σκόπιμη τη σύσταση αρμόδιας κυβερνητικής δομής που θα υπάγεται τουλάχιστον αρχικά στην Προεδρία της Κυβέρνησης²¹⁵. Η ίδια πρακτική ακολουθήθηκε και στην περίπτωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία στο πλαίσιο του ν. 4622/2019²¹⁶ για την επιτελική λειτουργία του κράτους. Επίσης, πρότεινε τη σύνταξη με ειδική νομοθετική διάταξη και στόχο τον συντονισμό για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής των «Εθνικό Μηχανισμό για τα Ίσα Δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+» (ΕΜΙΔ ΛΟΑΤΚΙ+)²¹⁷. Σκοπός του θα είναι η επικοινωνία με τα επιμέρους υπουργεία ή άλλους κρατικούς φορείς σχετικούς με το ζήτημα, ο συντονισμός της δράσης τους, η επίλυση τυχών συγκρούσεων αρμοδιοτήτων και ο έλεγχος της υλοποίησης των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής²¹⁸. Αναγκαία επίσης κρίθηκε και η ύπαρξη σε κάθε Υπουργείο τουλάχιστον ενός στελέχους που θα έχει τον ρόλο του σημείου αναφοράς και θα συνεργάζεται και συντονίζεται με τη ΕΜΙΔ ΛΟΑΤΚΙ+ καθώς και με τους υπόλογούς του σε άλλα υπουργεία²¹⁹. Σε μετ' έπειτα χρόνο χρήσιμη θα ήταν και η δημιουργία ενός αυτοτελούς υπουργείου για θέματα ισότητας σε όλες τις διαστάσεις κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Παράλληλα, στη Μεγάλη Βρετανία υπάρχει η Γραμματεία Ισότητας (Government Equalities Office), η οποία υλοποιεί το Σχέδιο Δράσης με αρμοδιότητά της να είναι και η κατανομή των πόρων που αφορούν τις δράσεις σχετικά με την κοινότητα²²⁰. Οι δράσεις αυτές εκτείνονται από τον τομέα της παιδείας και της υγείας ως και τον τομέα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της παγκόσμιας ενίσχυσης της κοινότητας²²¹. Την ίδια στιγμή στη Νορβηγία έχει δημιουργηθεί μία διυπουργική Επιτροπή που έγραψε το Σχέδιο Δράσης και λειτούργησε κατά τη διάρκεια υλοποίησής του όντας υπεύθυνη για τον συντονισμό της εφαρμογής του (2017-2020)²²².

Στην Μάλτα ο Υπουργός Κοινωνικού Διαλόγου και Καταναλωτικών Υποθέσεων ίδρυσε τον Απρίλιο του 2013 το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο που είναι γνωστό ως Συμβουλευτικό Συμβούλιο για θέματα ΛΟΑΤΚΙ+, προκειμένου να παρέχει καθοδήγηση στην κυβέρνηση σε τομείς που αφορούν τα δικαιώματα και τα ζητήματα των ΛΟΑΤΚΙ+. Το Συμβούλιο αποτελείται από ειδικούς στον τομέα αυτό, καθώς και από εκπροσώπους τοπικών ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δικαιωμάτων ΛΟΑΤΚΙ+. Στο Συμβούλιο ανατέθηκε η παροχή συμβουλών στην

²¹⁵ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

²¹⁶ “ΝΟΜΟΣ 4622/2019 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 133/07.08.2019 - Επιτελικό Κράτος,” accessed June 24, 2023, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/545222/nomos-4622-2019>.

²¹⁷ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

²¹⁸ i.d.

²¹⁹ i.d.

²²⁰ “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf,” accessed June 24, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.

²²¹ i.d.

²²² “Trygghet, Mangfold Og Apenhet”; “Safety, Diversity, Openness.Pdf,” accessed June 24, 2023, <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

κυβέρνηση της Μάλτας και η παρουσίαση ιδεών σχετικά με θέματα που αφορούν την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+. Το Συμβούλιο ήταν ειδικά επιφορτισμένο με τη δημιουργία νομοθεσίας που θα επηρέαζε την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ της Μάλτας²²³.

7. Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς

Στο ζήτημα της εκπαίδευσης προτάθηκε η σύνταξη από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων μίας εξειδικευμένης εγκυκλίου για τη διαχείριση καθημερινών ζητημάτων ως προς τη σεξουαλικότητα, την έκφραση, την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά φύλου όπως προτάθηκαν από το «Πολύχρωμο Σχολείο»²²⁴. Αναδείχθηκε επίσης, η αναγκαιότητα αναδιατύπωσης και συμπλήρωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση²²⁵. Με αυτόν τον τρόπο, θα ενσωματωθεί η σεξουαλική εκπαίδευση ανά τάξη με συμπεριληπτική και ολιστική μορφή με απώτερο στόχο να καταστεί υποχρεωτικό μάθημα στα σχολεία με επαρκείς ώρες διδασκαλίας²²⁶.

Την ίδια στιγμή, χρήσιμη θα ήταν η επικαιροποίηση της υφισταμένης διδακτέας ύλης σε σχέση με τα έμφυλα στερεότυπα, την αγωγή υγείας και τη σεξουαλική αγωγή. Για παράδειγμα, θα πρέπει να αναθεωρηθούν τα εγχειρίδια (ΚΠΑ, Κοινωνιολογίας, Σεξουαλικής Αγωγής, Βιολογίας, Γλώσσας κ.α.), ώστε να συμπεριληφθούν ζητήματα σεξουαλικότητας και έκφρασης, ταυτότητας και χαρακτηριστικών φύλου²²⁷. Προτάθηκε επίσης το σχολικό πρόγραμμα να μπορούσε να συμπεριλάβει την ανάδειξη σημαντικών λογοτεχνικών κειμένων ΛΟΑΤΚΙ+ συγγραφέων, ιστορικών μορφών από την κοινότητα που προήγαγαν τον πολιτισμό και τις επιστήμες ή τη συμμετοχή στα κοινά και την πολιτική²²⁸. Παράλληλα, σκόπιμο θα ήταν στο μάθημα της έκθεσης να προστεθούν κείμενα που προάγουν τη διαφορετικότητα και δη τη ΛΟΑΤΚΙ+ ορατότητα²²⁹.

Ως προς τους διδάσκοντες, αναγκαία κρίθηκε η δημιουργία κατάλληλων προγραμμάτων οριζόντιας επιμόρφωσης και κατάρτισης πάνω στα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα²³⁰. Τα προγράμματα αυτά, θα εστιάζουν στην αντιμετώπιση της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, τις πτυχές που αφορούν την κοινωνική και πολιτική αγωγή, τη σεξουαλική αγωγή και ευρύτερα τα ζητήματα υγείας²³¹. Στόχος είναι μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων οι διδάσκοντες να είναι σε θέση να υλοποιούν σχετικά προγράμματα στα σχολεία, ώστε να υπάρχει ένα συμπεριληπτικό

²²³ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf," accessed June 24, 2023, <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti%20action%20plan%20lo%20res.pdf>.

²²⁴ "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+."

²²⁵ i.d.

²²⁶ i.d.

²²⁷ i.d.

²²⁸ i.d.

²²⁹ i.d.

²³⁰ i.d.

²³¹ i.d.

περιβάλλον ως προς τα ζητήματα της κοινότητας καθώς και να αποκτήσουν τα κατάλληλες γνώσεις για την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών και να έχουν τη δυνατότητα παροχής συμβουλευτικής στο αντικείμενο αυτό²³². Επίσης, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι οικειοποιημένοι με τη διαχείριση περιπτώσεων παιδιών που μεγαλώνουν σε ΛΟΑΤΚΙ+ οικογένειες και να μπορούν να λύσουν τυχόν προβλήματα μπορεί να ανακύψουν εις βάρος τους στον σχολικό χώρο²³³.

Ως προς τα διεμφυλικά άτομα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα προτάθηκε ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν οι οδηγίες του Συνηγόρου του Πολίτη που σε αυτή την περίπτωση, οι αρχές του σχολείου, συστήνει να αναγνωρίζουν εμπράκτως τη διεμφυλικότητα ως θεμελιώδες στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου²³⁴. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ένας εκπαιδευτικός ή ψυχολόγος με τις απαιτούμενες γνώσεις με στόχο να αποτελεί σημείο αναφοράς τόσο για τους μαθητές όσο και για τους καθηγητές²³⁵. Ωστόσο, αν κάποιο πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί στα σχολικά πλαίσια θα πρέπει ο μαθητής/ η μαθήτρια να μπορεί να ζητήσει από το γραφείο εκπαίδευσης της οικείας περιφέρειας ή από το Υπουργείο Παιδείας να επιληφθεί του ζητήματος²³⁶. Για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού προωθήθηκε ότι θα πρέπει να γίνει ρητή αναφορά του ομοφοβικού και transφοβικού εκφοβισμού ως μορφών εκφοβισμού καθώς και να εξεταστεί η δυνατότητα ύπαρξης σχετικής νομοθετικής ρύθμισης²³⁷. Επιπροσθέτως, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν υποστηρικτικές δομές για ΛΟΑΤΚΙ+ φοιτητές και φοιτήτριες, με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων, υπηρεσιών και πρακτικών για την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των ΛΟΑΤΚΙ+ φοιτητών/φοιτητριών στην πανεπιστημιακή δομή²³⁸. Παράλληλα, τα πανεπιστήμια θα μπορούσαν να αναπτύξουν προγράμματα διδασκαλίας και έρευνας ζητημάτων φύλου, σεξουαλικότητας και έμφυλης ταυτότητας²³⁹.

Με την πάταξη των διακρίσεων, του εκφοβισμού, των ανισοτήτων, των στερεοτύπων και της σεξουαλικής παρενόχλησης θα μπορέσουν να βελτιωθούν οι εκπαιδευτικές επιδόσεις, οι επαγγελματικές προοπτικές, η καθημερινότητα και η προσωπική και οικογενειακή ευημερία των θυμάτων²⁴⁰. Επιπροσθέτως, ένα εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς αποκλεισμούς είναι προς το συμφέρον όλων των πολιτών καθώς θα συμβάλλει στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και στην οικοδόμηση μίας δικαιότερης και πιο αξιοκρατικής κοινωνίας για όλους²⁴¹. Από πλευράς νέων, έχουν περισσότερες πιθανότητες να αποκτήσουν καλύτερη αίσθηση του εαυτού τους, ενσυναίσθηση και αυτοπεποίθηση όταν βλέπουν αναπαράσταση

²³² i.d.

²³³ i.d.

²³⁴ i.d.

²³⁵ i.d.

²³⁶ i.d.

²³⁷ i.d.

²³⁸ i.d.

²³⁹ i.d.

²⁴⁰ "The Inclusion of LGBT People in Education Settings of Paramount Importance to 'Leaving No One Behind,'" OHCHR, accessed June 25, 2023, <https://www.ohchr.org/en/statements/2019/10/inclusion-lgbt-people-education-settings-paramount-importance-leaving-no-one>.

²⁴¹ i.d.

όλων των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων στην τάξη, γεγονός που θα υποστηρίξει την κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη²⁴².

Τα παιδιά και οι νέοι έχουν λιγότερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν προβλήματα ψυχικής υγείας, εάν τα σχολεία τους είναι χωρίς αποκλεισμούς ως προς την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Για όσους προσδιορίζονται ως ΛΟΑΤΚΙ+, ο κίνδυνος άγχους, θλίψης και αυτοκτονίας είναι εξαιρετικά υψηλός²⁴³. Ενώ παράλληλα έχουν διπλάσιες πιθανότητες να σκεφτούν την αυτοκτονία και τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να αυτοτραυματιστούν από ό,τι τα ετεροκανονικά, ετεροφυλόφιλα άτομα, σύμφωνα με το Chartered College of Teaching²⁴⁴. Βάση ερευνών, οι σχολικές εμπειρίες ενός νέου ατόμου μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ακαδημαϊκή και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξή του, στη σωματική του υγεία και στην ψυχική του ευεξία²⁴⁵. Προκειμένου να παρέχουν στα παιδιά εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, τα σχολεία πρέπει να προωθούν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον και να θέτουν σε εφαρμογή κοινωνικές και συναισθηματικές υποστηρίξεις που ενθαρρύνουν τα ευνοϊκά αναπτυξιακά αποτελέσματα. Σύμφωνα με διάφορες μελέτες, ένα πρόγραμμα σπουδών που περιλαμβάνει ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα προάγει ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον και την ευημερία των μαθητών²⁴⁶.

Στις περιπτώσεις άλλων χωρών παρατηρείται ότι για παράδειγμα στο Ηνωμένο Βασίλειο συνεχίστηκαν οι προσπάθειες αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού εναντίον ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και στις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης²⁴⁷. Επιπλέον, επικαιροποιήθηκαν οι οδηγίες προς τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αναφορικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των νέων, συμπεριλήφθηκε η ισότητα και η συμπεριληπτικότητα στη διδασκόμενη ύλη και προστέθηκε ως υποχρεωτικό το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία²⁴⁸. Παράλληλα, υποστηρίχθηκε η παροχή όσο το δυνατόν καλύτερης καθοδήγησης για την υποστήριξη των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών και φοιτητών, οι οποίοι έχουν πέσει θύματα εγκλημάτων μίσους και παρενόχλησης²⁴⁹. Το κράτος, επίσης, παρότρυνε τους εκπαιδευτικούς να είναι ανοιχτοί ως προς το φύλο και τη σεξουαλικότητά τους στον χώρο εργασίας, ώστε να προωθηθεί η συμπεριληπτικότητα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα²⁵⁰ και εμπλούτισε το πρόγραμμα σπουδών τους, ώστε να αποκτήσουν τις

²⁴² “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

²⁴³ “PubMed Central Full Text PDF,” accessed June 25, 2023, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4887282/pdf/nihms-789458.pdf>.

²⁴⁴ Maya A. Poran, “Teaching Puberty for LGBTQIA + Diversity, Inclusion, and Beyond: A New Model of Expansive Pubertal Understanding,” *American Journal of Sexuality Education* 17, no. 4 (October 2, 2022): 415–34, <https://doi.org/10.1080/15546128.2022.2053259>.

²⁴⁵ “Bullying-and-Violence-in-School.Pdf,” accessed June 25, 2023, <https://www.unfe.org/wp-content/uploads/2017/05/Bullying-and-Violence-in-School.pdf>.

²⁴⁶ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

²⁴⁷ “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People.”

²⁴⁸ Dazed, “UK Schools Are Finally Offering an LGBTQ+ Sex Education,” Dazed, September 2, 2020, <https://www.dazeddigital.com/life-culture/article/50330/1/uk-schools-are-finally-offering-an-lgbtq-sex-education>; “20190702_LGBT_Action_Plan_Annual_Report_WESC.Pdf,” accessed June 25, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/814579/20190702_LGBT_Action_Plan_Annual_Report_WESC.pdf.

²⁴⁹ “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf”; “GEO-LGBT-Action-Plan.Pdf,” accessed June 25, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721367/GEO-LGBT-Action-Plan.pdf.

²⁵⁰ “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People.”

κατάλληλες γνώσεις αντιμετώπισης ρατσιστικών συμπεριφορών²⁵¹. Επιπροσθέτως, υποστηρίχθηκε η συνεργασία των σχολικών μονάδων για την καταπολέμηση του cyberbullying²⁵².

Στην περίπτωση της Νορβηγίας έμφαση δόθηκε στην επιμόρφωση και την πρόσληψη εξειδικευμένου σε θέματα ΛΟΑΤΚΙ+ προσωπικού, σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, με ιδιαίτερη βαρύτητα να προσδίδεται στα νηπιαγωγεία, λόγω της μεγάλης συμβολής τους στη διαμόρφωση των παιδιών²⁵³. Ταυτόχρονα, έγινε συμπερίληψη της ισότητας και των ζητημάτων φύλου σε όλες τις σχολικές βαθμίδες²⁵⁴. Η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να εκδώσει νομοσχέδιο, το οποίο θα προέβλεπε αυστηρά μέτρα για την αποτροπή και αντιμετώπιση κάθε μορφής σχολικού εκφοβισμού, βίας, διακρίσεων και παρενοχλήσεων, ανεξαρτήτως φύλου, θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού κλπ²⁵⁵. Ακόμα, θα υλοποιηθεί, σύμφωνα με την κυβέρνηση δράση για την ενημέρωση των θυμάτων και των οικογενειών τους για τους τρόπους καταγγελίας περιστατικών σχολικού εκφοβισμού, με τη χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας, chat και τηλεφωνικών γραμμών²⁵⁶.

Ως προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση, υλοποιήθηκε ενημέρωση του προγράμματος σπουδών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ώστε οι φοιτητές να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις σε θέματα που αφορούν τη δημοκρατία, την ιθαγένεια, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δημόσια υγεία²⁵⁷. Επιπροσθέτως, έγινε αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού στα τμήματα, των οποίων τα γνωστικά αντικείμενα σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών σε παιδιά, με στόχο την απαραίτητη συμπερίληψη σε αυτά υλικό για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα²⁵⁸. Διαβουλεύσεις έλαβαν χώρα και με τα πανεπιστήμια και τα κολέγια, αναφορικά με τους τρόπους με τους οποίους ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου και η έκφραση φύλου μπορούν να ενσωματωθούν στην εκπαίδευση των νέων. Τέλος, στα σχέδια της κυβέρνησης ήταν η ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του bullying και η συλλογή στατιστικών για αυτό το φαινόμενο.

Στην περίπτωση της Γερμανίας στο Σχέδιο Δράσης του Βερολίνου το 2010 προτείνεται μία σειρά μέτρων και προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης²⁵⁹. Για την επίτευξη της αποτροπής των διακρίσεων και την παρενόχλησης κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων καθώς και την ενίσχυση της συμπεριληπτικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος προτάθηκε η αξιολόγηση της Σεξουαλικής Εκπαίδευσης καθώς και η κατάρτιση των εργαζομένων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα²⁶⁰. Επιπλέον, στο εξής οι σχολικοί οργανισμοί

²⁵¹ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf."

²⁵² i.d.

²⁵³ "Safety, Diversity, Openness.Pdf"; "Trygghet, Mangfold Og Apenhet"; "Hplhbtseptember2008eng.Pdf," accessed June 28, 2023,

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.

²⁵⁴ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

²⁵⁵ "Safety, Diversity, Openness.Pdf," accessed June 28, 2023, <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

²⁵⁶ i.d.

²⁵⁷ i.d.

²⁵⁸ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

²⁶⁰ i.d.

επιθεώρησης οφείλουν να ελέγχουν τα σχολικά προγράμματα στους παρακάτω άξονες²⁶¹. Αυτοί αφορούν την προώθηση της συμπεριληπτικότητας και της σεξουαλικής πολυμορφίας μέσω του εκπαιδευτικού υλικού, την επέκταση της λίστας ελέγχου επιθεώρησης και ποιότητας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων²⁶². Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης της Βρέμης το 2015 για τον τομέα της εκπαίδευσης προτάθηκε μία σειρά δράσεων. Αρχικά, υλοποιήθηκαν καταρτίσεις στους εκπαιδευτικούς ως προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα και υλοποιήθηκε η συγγραφή ενός ηλεκτρονικού εγχειριδίου με θέμα «Ταυτότητα φύλου και γενετήσιος προσανατολισμός»²⁶³. Επίσης, προωθήθηκε η ενημέρωση των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων ως προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα²⁶⁴. Προωθήθηκαν σχέδια για τη μείωση των διακρίσεων απέναντι στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και ενθαρρύνθηκαν οι εκπαιδευτικοί να είναι ανοιχτοί στον χώρο εργασίας τους ως προς την σεξουαλικότητα, την ταυτότητα ή την έκφραση του φύλου τους²⁶⁵.

Με το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης υπήρξε υποστήριξη υλοποίησης εκπαιδεύσεων ενηλίκων και ανηλίκων για την αντιμετώπιση ρατσιστικών περιστατικών²⁶⁶. Επίσης, υποστηρίχθηκε η διοργάνωση καταρτίσεων των εκπαιδευτικών για την βέλτιστη αντιμετώπιση ρατσιστικών περιστατικών στον σχολικό χώρο²⁶⁷. Δημιουργήθηκαν σημεία επαφής για μαθητές και φοιτητές – θύματα ρατσιστικής συμπεριφοράς και επιθυμούσαν να τη αναφέρουν²⁶⁸. Καθώς επίσης προωθήθηκε η ένταξη της σεξουαλικής αγωγής ως μάθημα στα σχολεία καθώς και η ύπαρξη συμβούλων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι οποίοι θα έχουν τις κατάλληλες γνώσεις για να υποστηρίξουν και τους ΛΟΑΤΚΙ+ νέους²⁶⁹. Καίριας σημασίας είναι και η προσπάθεια για τη δημιουργία ενός ουδέτερου ως προς το φύλο περιβάλλον στους σχολικούς χώρους²⁷⁰. Το κράτος χρηματοδότησε project που προωθούσαν την καταπολέμηση του ρατσισμού στα σχολεία και τα πανεπιστήμια και τόνισε τη σημασία ύπαρξης καθηγητών και δασκάλων από μειονοτικές ομάδες²⁷¹.

Στην περίπτωση της Μάλτας για πρώτη φορά την περίοδο 2013-2015 γίνεται αναφορά στην Πολιτική Αντιμετώπισης του Εκφοβισμού στα Σχολεία²⁷². Σε αυτήν, πιο συγκεκριμένα, εντάχθηκε αναφορά στον ομοφοβικό και transφοβικό εκφοβισμό καθώς και εισήχθη πολιτική για τους trans, intersex και όσους μαθητές δεν ταυτίζονταν με το δίπολο του φύλου, με στόχο να τους υποστηρίξουν με κάθε διαθέσιμο τρόπο²⁷³. Επίσης, την περίοδο 2015-2017, με στόχο την προστασία του

²⁶¹ “Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity.”

²⁶² i.d.

²⁶³ i.d.

²⁶⁴ i.d.

²⁶⁵ i.d.

²⁶⁶ “National Action Plan Against Racism.Pdf,” accessed June 28, 2023, https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

²⁶⁷ i.d.

²⁶⁸ i.d.

²⁶⁹ “National Action Plan Against Racism.Pdf.”

²⁷⁰ i.d.

²⁷¹ i.d.

²⁷² “Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf,” accessed July 1, 2023, <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti%20action%20plan%20lo%20res.pdf>.

²⁷³ i.d.

δικαιώματος στην εκπαίδευση χωρίς την ύπαρξη διακρίσεων, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να παρακολουθεί την εξέλιξη της υλοποίησης της Πολιτικής για τους trans, intersex και gender variant μαθητές, όπως και της πολιτικής για την καταπολέμηση τους εκφοβισμού στα σχολεία²⁷⁴. Με σκοπό την αύξηση της αποδοχής των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα εντάχθηκε στο σχολικό πρόγραμμα εβδομάδα κατά της ομοφοβίας και της transφοβίας στα σχολεία και δημιουργήθηκαν σεμινάρια για την ενημέρωση των γονέων σχετικά με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, με στόχο την αύξηση της αποδοχής των ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών τους²⁷⁵. Η κυβέρνηση, στο πιο πρόσφατο Σχέδιο Δράσης της για την περίοδο 2018-2022, δεσμεύτηκε στην ύπαρξη εξειδικευμένων εκπαιδευτικών, οι οποίοι θα διασφαλίζουν την ύπαρξη ενός συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για τα ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά και νέους²⁷⁶. Για την επίτευξη αυτού δεσμεύτηκε η κυβέρνηση να επενδύσει στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών της χώρας. Επίσης, έγιναν διαθέσιμοι οι απαραίτητοι πόροι, με στόχο την ευρύτερη προώθηση στο σχολικό περιβάλλον της ισότητας και των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων²⁷⁷.

8. Ισοτιμία στην εργασία

Η Επιτροπή κρίνει αναγκαίο να αναληφθούν δράσεις ορατότητας και δημιουργίας συμπεριληπτικών δομών, πρωτοκόλλων, καταρτίσεων, κινήτρων επιβράβευσης, πιστοποιήσεων και προστασίας στους χώρους εργασίας, με στόχο την υλοποίηση από την πολιτεία, τις επιχειρήσεις και γενικότερα τους κοινωνικούς εταίρους²⁷⁸. Συγκεκριμένα, προτάθηκε η δημιουργία ενός μηχανισμού για την αντιμετώπιση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην αγορά εργασίας, καθώς και η θέσπιση ενός κώδικα δεοντολογίας για την προστασία τους²⁷⁹. Λαμβάνοντας υπόψη την υψηλή ανεργία των trans και intersex ατόμων, αναφέρθηκε ότι ειδικά μέτρα θετικής διάκρισης θα δικαιολογούνταν για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου²⁸⁰, όπως η ένταξή τους σε προγράμματα επιχορήγησης θέσεων εργασίας του ΟΑΕΔ, προκειμένου να αυξηθούν οι πιθανότητες τους να βρουν απασχόληση²⁸¹. Επίσης, προτάθηκε η παύση των θεσμοποιημένων διακρίσεων που αφορούν κυρίως την εργασία των trans ατόμων στον επαγγελματικό στρατό και γενικότερα στα σώματα ασφαλείας και σε άλλα επαγγέλματα²⁸². Σύμφωνα μάλιστα με τον Συνήγορο του πολίτη αυτή αποτελεί μία

²⁷⁴ “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf,” accessed July 1, 2023, https://meae.gov.mt/en/Documents/LGBTIQ%20Action%20Plan/LGBTIQActionPlan_20182022.pdf; “Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf.”

²⁷⁵ “Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

²⁷⁶ “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

²⁷⁷ i.d.

²⁷⁸ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

²⁷⁹ i.d.

²⁸⁰ i.d.

²⁸¹ “Πρόσβαση Στα Προγράμματα Του ΟΑΕΔ Και Για Τα Διεμφυλικά Πρόσωπα | Εφημερίδα η Εποχή,” accessed July 1, 2023, <https://www.epohi.gr/article/40545/prosvash-sta-programmata-toy-oaed-kai-gia-ta-diemyfilyka-prosopa>.

²⁸² “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

άμεση διάκριση εις βάρος τους²⁸³. Μάλιστα σημαντική είναι και η χρήση όλων των απαραίτητων εργαλείων που εγγυάται ο ν. 4443/2016²⁸⁴ με σκοπό την καθολική συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην αγορά εργασίας. Μία άλλη καλή πρακτική θα ήταν η υιοθέτηση οριζόντιων μέτρων όπως η κύρωση του Δωδέκατου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου²⁸⁵ που σχετίζεται με την απαγόρευση των διακρίσεων σε όλα τα πεδία. Σχετική είναι και η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2019/1937 της Ε.Ε. για την προστασία των ατόμων που καταγγέλλουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης²⁸⁶.

Τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από μία πλουραλιστική αγορά εργασίας είναι ευεργετικά τόσο για τους εργαζομένους όσο και για τους εργοδότες²⁸⁷. Η διαφορετικότητα στον χώρο εργασίας συντελεί στην αύξηση της παραγωγικότητας και της διαφάνειας²⁸⁸. Εκτός από την απαγόρευση των διακρίσεων, η ευαισθητοποίηση για την αναγκαιότητα πολυμορφίας και αποφυγής αποκλεισμών στο χώρο εργασίας συμβάλλει στη δημιουργία ίσων ευκαιριών στην αγορά εργασίας και στη βελτίωση των επιχειρηματικών αποτελεσμάτων²⁸⁹. Είναι αποδεδειγμένο ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της ένταξης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, την καινοτομία και την παραγωγικότητα²⁹⁰. Η εφαρμογή φιλικών προς τους ΛΟΑΤΚΙ+ πολιτικών στον χώρο εργασίας έχει άμεση επίδραση στα άτομα της κοινότητας, μειώνοντας τη διάδοση προκαταλήψεων και αυξάνοντας τη δεκτικότητα απέναντι στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Μία έρευνα του Ινστιτούτου Williams, με τίτλο "The Business Impact of LGBT-Supportive Workplace Policies", αναφέρει ότι οι εργαζόμενοι της κοινότητας που απασχολούνται και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να αποκαλύψουν την ταυτότητά τους, υποφέρουν από υψηλά επίπεδα άγχους και στρες, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε προβλήματα υγείας και εργασιακής αποτελεσματικότητας²⁹¹. Συνεπώς, οι εργαζόμενοι της κοινότητας αυτής θα απολαύσουν καλύτερη υγεία, αυξημένη εργασιακή ικανοποίηση, καλύτερες σχέσεις με συναδέλφους και ανώτερα στελέχη και μεγαλύτερη εργασιακή αφοσίωση, λόγω της προώθησης φιλικών προς την κοινότητα χώρων εργασίας²⁹².

Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου η κυβέρνηση παρείχε προγράμματα δωρεάν επιμόρφωσης εταιριών και οργανώσεων με στόχο τη συμπερίληψη όλων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των ΛΟΑΤΚΙ+, στον

²⁸³ i.d.

²⁸⁴ "v.-4443-2016-ΦΕΚ-A-232.Pdf," accessed July 1, 2023, <https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2021/03/%CE%BD.-4443-2016-%CE%A6%CE%95%CE%9A-%CE%91-232.pdf>.

²⁸⁵ United Nations, "Universal Declaration of Human Rights," United Nations (United Nations), 57, accessed July 1, 2023, <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.

²⁸⁶ "Οδηγία (ΕΕ) 20191937 Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου .Pdf," accessed July 1, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1937&from=CS>.

²⁸⁷ "Lgbtiq_strategy_2020-2025_en.Pdf," accessed June 8, 2023, https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/lgbtiq_strategy_2020-2025_en.pdf.

²⁸⁸ i.d.

²⁸⁹ i.d.

²⁹⁰ Feng Li and Nagar Venky, "Diversity and Performance on JSTOR," 529–44, accessed July 1, 2023, <https://www.jstor.org/stable/23359501>.

²⁹¹ Loyal | thisisloyal.com, "The Business Impact of LGBT-Supportive Workplace Policies," Williams Institute, accessed July 1, 2023, <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/impact-lgbt-supportive-workplaces/>.

²⁹² thisisloyal.com.

εργασιακό τομέα²⁹³. Σε συνεργασία με επιχειρήσεις και οργανώσεις, ανέλαβε να βελτιώσει την κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν άτομα της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ στο εργασιακό περιβάλλον. Επιπλέον, παρείχε αποτελεσματικές μεθόδους αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο εργασίας²⁹⁴. Ενημερώθηκαν οι ηλεκτρονικοί οδηγοί για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργοδοτών και των ΛΟΑΤΚΙ+ εργαζομένων στον χώρο εργασίας καθώς και ανανεώθηκαν οι οδηγοί πρόσληψης για trans υπαλλήλους και την υποστήριξή τους στη διαδικασία φυλομαετάβασης, προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη λειτουργία τους²⁹⁵. Επιπροσθέτως, στην Νορβηγία η κυβέρνηση σχεδίασε και έθεσε σε λειτουργία εύκολων σε χρήση ιστοτόπων, απευθυνόμενων στους εργοδότες για την καλύτερη ενημέρωσή τους για τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα και σε συνεργασία με αυτούς και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις έλαβαν χώρα συζητήσεις για την αντιμετώπιση των διακρίσεων βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και έκφρασης φύλου στο εργασιακό περιβάλλον²⁹⁶.

Παράλληλα στη Γερμανία σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης του Βερολίνου προωθήθηκε η ανάγκη για ισότητα στα επαγγελματικά και συνταξιοδοτικά συστήματα σε ολόκληρη τη χώρα, με στόχο την παροχή ισοδυναμίας στα συνταξιοδοτικά προνόμια για όλα τα ζευγάρια ανεξαρτήτως του σεξουαλικού τους προσανατολισμού²⁹⁷. Στον τομέα αυτό, το Σχέδιο Δράσης της Βρέμης πρότεινε την παροχή κρατικής στήριξης για επιμορφωτικές δράσεις σχετικά με τον νόμο περί γενικής ισότητας (AGG), καθώς και τη γενικότερη επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων σε αυτόν τον νόμο²⁹⁸. Η εν λόγω πρωτοβουλία έχει ως στόχο τη βελτίωση της κατανόησης και της εφαρμογής του νόμου AGG σε διάφορους τομείς της δημόσιας ζωής και της επιχειρηματικότητας. Η πρόταση αυτή αναμένεται να συμβάλει στην εξάλειψη των διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας στην κοινωνία και τον εργασιακό χώρο²⁹⁹. Το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης προώθησε την πολυμορφία στους εργασιακούς χώρους και δημιούργησε σημεία επαφής για υπαλλήλους που έχουν πέσει θύματα ρατσιστικών συμπεριφορών³⁰⁰. Επιπλέον, υπήρξε πρόθεση να διεξαχθούν εκπαιδεύσεις για υπαλλήλους και εργοδότες σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων και των ρατσιστικών περιστατικών³⁰¹.

Στην Μάλτα τροποποιήθηκε ο νόμος για την απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις ώστε να συμπεριληφθεί η διαδικασία αλλαγής φύλου ως σκοπός για αναρρωτική άδεια και άλλων δικαιωμάτων και προστασιών που παρέχονται βάσει

²⁹³ "LGBT Action Plan, improving the lives of lesbian, gay, bisexual and transgender people.Pdf."

²⁹⁴ "GEO-LGBT-Action-Plan.Pdf."

²⁹⁵ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf," accessed July 1, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.

²⁹⁶ "Safety, Diversity, Openness.Pdf," accessed July 1, 2023, <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

²⁹⁷ "16802f8125.Pdf," accessed July 1, 2023, <https://rm.coe.int/16802f8125>.

²⁹⁸ "DisplayDCTMContent.Pdf," accessed July 1, 2023, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064e8fa>.

²⁹⁹ i.d.

³⁰⁰ "National Action Plan Against Racism.Pdf."

³⁰¹ i.d.

νόμου³⁰². Επίσης, συνεχίστηκε η ενεργή υποστήριξη της έγκρισης της οδηγίας του Συμβουλίου της ΕΕ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης εκτός της αγοράς εργασίας, ανεξαρτήτως ηλικίας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού ή θρησκευτικών πεποιθήσεων³⁰³. Παράλληλα, συνεχίστηκε ο διάλογος με τις σωματεία εργοδοτών και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις σχετικά με τα δικαιώματα των εργαζομένων ΛΟΑΤΚΙ+³⁰⁴.

9. Θέματα Υγείας

Η Επιτροπή πρότεινε ότι για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινότητα σχετικά με τον τομέα των υπηρεσιών υγείας, θα ήταν ωφέλιμη η αύξηση της κατάρτισης και της επιμόρφωσης των επαγγελματιών υγείας, η ανανέωση των κωδίκων δεοντολογίας των συναφών επαγγελμάτων και η δημιουργία διαδικασιών και μηχανισμών ελέγχου της συμμόρφωσης με αυτούς³⁰⁵. Επιπλέον, θεωρήθηκε αναγκαίο να προστεθούν μαθήματα στα προγράμματα σπουδών συγκεκριμένων ειδικοτήτων με σκοπό την ενημέρωση για τις ανάγκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας³⁰⁶. Απαραίτητη κρίθηκε επίσης η εγκαθίδρυση ενός πλαισίου για τα επαγγέλματα ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης³⁰⁷. Το πλαίσιο αυτό θα είναι υποχρεωτικό, δεσμευτικό και συμπεριληπτικό για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα³⁰⁸. Σε αυτό το πλαίσιο τονίστηκε η σημασία έκδοσης κατευθυντηρίων οδηγιών από τους Δημόσιους Φορείς Υγείας/ Ψυχικής Υγείας και Ψυχοκοινωνικής Στήριξης καθώς και ο σχεδιασμός ειδικών προγραμμάτων³⁰⁹. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας από τα διεμφυλικά άτομα προτάθηκε η εισαγωγή νομοθετικής ρύθμισης που θα διασφάλιζε την ομαλή πρόσβαση στο σύστημα υγείας για άτομα που έχουν μεταβάλει το φύλο τους³¹⁰. Επιπροσθέτως, ως προς τα trans άτομα προωθήθηκε η εξέταση της ασφαλιστικής κάλυψης των χειρουργικών επεμβάσεων επαναπροσδιορισμού του φύλου και της φαρμακευτικής αγωγής ορμονών που λαμβάνουν³¹¹.

Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου η κυβέρνηση διόρισε έναν Εθνικό Σύμβουλο, με βασικό ρόλο να εξασφαλίσει την καλύτερη μεταχείριση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στο Εθνικό Σύστημα Υγείας³¹². Προωθήθηκε η συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας για τη βελτίωση της ψυχικής υγειονομικής περίθαλψης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων καθώς και η υποβοήθηση όσων δυσκολεύονταν να αποκτήσουν τέκνα³¹³.

³⁰² “Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf.”

³⁰³ “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

³⁰⁴ i.d.

³⁰⁵ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

³⁰⁶ i.d.

³⁰⁷ i.d.

³⁰⁸ i.d.

³⁰⁹ i.d.

³¹⁰ i.d.

³¹¹ i.d.

³¹² “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People.”

³¹³ i.d.

Διερευνήθηκαν θέματα σχετικά με τη δυσφορία των παιδιών και των νέων με το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση και προωθήθηκε η εύρεση τρόπων αρωγής τους³¹⁴. Έμφαση δόθηκε στις υγειονομικές υπηρεσίες ώστε να λαμβάνουν υπόψιν τις ανάγκες των ατόμων της κοινότητας³¹⁵.

Με τη συνεργασία του Εθνικού Υγειονομικού Συστήματος, οργανώθηκε από τους υπαλλήλους ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης που οδήγησε στη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών υγείας για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα³¹⁶. Επίσης, ξεκίνησε η συλλογή δεδομένων σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό των ασθενών, προκειμένου να βελτιωθεί η παροχή υπηρεσιών υγείας για την κοινότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων³¹⁷. Με τη συμβολή της trans κοινότητας έγινε αναγνώριση των προβλημάτων υγείας που αντιμετωπίζουν με στόχο την εύρεση των καλύτερων τρόπων εξυπηρέτησής τους³¹⁸. Η κυβέρνηση ανέλαβε την παραγωγή ενός οδηγού για την υποστήριξη των ατόμων με διαταραχές του φύλου και θα παρείχε πολύτιμες πληροφορίες για τις διαθέσιμες διαδικασίες φύλου και άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες προς τους χρήστες³¹⁹. Ο οδηγός θα περιλάμβανε εξειδικευμένους ιατρούς για την παροχή υποστήριξης στους ανθρώπους που αναζητούν την φυλομετάβαση³²⁰. Σημαντική υπήρξε και η προσπάθεια για τη μείωση του χρόνου αναμονής για την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας³²¹. Προσπάθειες έγιναν και για τη δημιουργία κυβερνητικής στρατηγικής για την αποτροπή των αυτοκτονιών των trans ατόμων³²². Τέλος, χρηματοδοτήθηκαν οργανισμοί που προωθούν τη βελτίωση της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων³²³.

Στην Νορβηγία έγιναν προσπάθειες για τη βελτιωμένη ενημέρωση σχετικά με την υγεία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε υπηρεσίες υγείας³²⁴. Ο στόχος ήταν η σχεδίαση και εφαρμογή μιας νέας, πιο αποτελεσματικής στρατηγικής για τη βελτίωση της σεξουαλικής υγείας³²⁵. Αποτελούσαν σημαντική προτεραιότητα οι προσπάθειες για τη μείωση των ανισοτήτων στην υγεία μεταξύ των ατόμων της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ και του γενικού πληθυσμού, μέσω της αύξησης της συχνότητας των ιατρικών εξετάσεων, της μείωσης των κρουσμάτων νέων λοιμώξεων και της διασφάλισης της βέλτιστης θεραπείας των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, καθώς και της εφαρμογής

³¹⁴ i.d.

³¹⁵ i.d.

³¹⁶ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf."

³¹⁷ i.d.

³¹⁸ i.d.

³¹⁹ i.d.

³²⁰ i.d.

³²¹ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf," accessed July 1, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf; "Trans_suicide_Prevention_Toolkit_Final_26032015.Pdf," accessed July 1, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/417707/Trans_suicide_Prevention_Toolkit_Final_26032015.pdf.

³²² "Trans_suicide_Prevention_Toolkit_Final_26032015.Pdf"; "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf."

³²³ "LGBT Action Plan: Annual Progress Report 2018 to 2019," accessed June 25, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/814579/20190702_LGBT_Action_Plan_Annual_Report_WESC.pdf.

³²⁴ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

³²⁵ i.d.

μέτρων πρόληψης των αυτοκτονιών και της χρήσης ναρκωτικών³²⁶. Σε αυτό το πλαίσιο έγιναν προσπάθειες για την βελτίωση της ενημέρωσης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων για ζητήματα υγείας που τους αφορούν άμεσα και τέθηκε σε λειτουργία συμβουλευτική μέσω τηλεφώνου ή διαδικτύου³²⁷. Προσδόκιμο της κυβέρνησης ήταν η αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών που αντιμετωπίζουν τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, μαζί με τη μείωση των επιπέδων καταχρήσεων αλκοόλ και ουσιών στην κοινότητα. Επιπλέον, οργανώθηκαν ενημερωτικά σεμινάρια για την αντιμετώπιση των αυτοκτονιών και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τον ιό του HIV³²⁸. Τέλος, η κυβέρνηση επιδίωξε την ίδρυση μιας γραμμής υποστήριξης για τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας³²⁹.

Στην Γερμανία σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης τέθηκε σε ισχύ πρόγραμμα κατάρτισης των παρόχων υγείας σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και τις ανάγκες τους³³⁰. Επίσης, αναφέρθηκε ότι το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να καταρτίσει ειδική έκθεση για την κατάσταση της υγείας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην χώρα με στόχο τον σχεδιασμό της περίθαλψης που θα καλύπτει τις ανάγκες τους³³¹. Στην περίπτωση της Μάλτας μία νομική ανακοίνωση εισήγαγε «συνθήκες που σχετίζονται με την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου» στο πρόγραμμα δικαιωμάτων σε σχέση με την Εθνική Υπηρεσία Υγείας (NHS) (LN 44 του 2018)³³². Στη συνέχεια ξεκίνησε διαβούλευση για τη διασφάλιση των καλύτερων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης για τους λόγους αυτούς³³³. Σημαντική υπήρξε η θέληση να δημιουργηθεί ένα σύστημα πλήρους κάλυψης των ιατρικών εξόδων των trans και intersex ατόμων³³⁴. Στην ίδια γραμμή κινήθηκε και η πρωτοβουλία δημιουργίας «Gender Wellbeing Clinic»³³⁵. Συντάχθηκαν πολιτικές για την διασφάλιση της δυνατότητας των trans, intersex και genderqueer ατόμων στο υγειονομικό σύστημα³³⁶. Επιπλέον, διατέθηκαν πόροι για τη δοκιμή των βέλτιστων πρακτικών, θεραπειών και προληπτικών μέτρων στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του ιού HIV³³⁷. Παραδείγματα τέτοιων πρωτοβουλιών περιλάμβαναν εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού για τις σεξουαλικά μεταδιδόμενες νόσους και τις διαθέσιμες θεραπείες, καθώς και την προώθηση των αυτοδιαγνωστικών τεστ που είναι διαθέσιμα στην αγορά³³⁸.

³²⁶ i.d.

³²⁷ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

³²⁸ i.d.

³²⁹ "Hplhbtseptember2008eng.Pdf," accessed July 1, 2023,

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.

³³⁰ "National Action Plan Against Racism.Pdf."

³³¹ i.d.

³³² "Legal Notices," accessed July 1, 2023, <https://dier.gov.mt/en/Legislation/Pages/Legal-Notices.aspx>.

³³³ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

³³⁴ i.d.

³³⁵ i.d.

³³⁶ i.d.

³³⁷ i.d.

³³⁸ i.d.

10. Αιμοδοσία

Η πρόταση της Επιτροπής ήταν να αντικατασταθεί η πλήρης απαγόρευση αιμοδοσίας από άνδρες που έχουν σεξουαλική επαφή με άνδρες με μια περίοδο αποχής τριών μηνών από τη σεξουαλική επαφή καθώς αυτό το διάστημα θεωρείται ασφαλές για τον εντοπισμό του HIV σε αρχικό στάδιο μόλυνσης³³⁹. Επιπλέον, η διατύπωση της νέας πολιτικής πρέπει να είναι ακριβής και συμπεριληπτική για τα διεμφυλικά άτομα³⁴⁰. Η πρόταση αυτή έχει στόχο να αντικαταστήσει μια παλαιότερη απαγόρευση αιμοδοσίας που θεσπίστηκε λόγω της μεγάλης διασποράς του HIV και πλέον δεν είναι επιβεβλημένη λόγω της υψηλής ακρίβειας των ελέγχων που διενεργούνται στο αίμα³⁴¹. Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει σχετικά υψηλό ποσοστό συμμετοχής στην αιμοδοσία σε σύγκριση με άλλα κράτη της Ε.Ε., η ανάγκη για αίμα είναι εξίσου μεγάλη, σε βαθμό που οδηγεί στην εισαγωγή αίματος³⁴². Με την κατάργηση της πλήρους απαγόρευσης αιμοδοσίας, θα αυξηθεί το διαθέσιμο αίμα, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι εισαγωγές αίματος. Με αυτόν τον τρόπο η χώρα θα μπορέσει να καλύψει ένα μεγαλύτερο μέρος των αναγκών της ενώ ταυτόχρονα θα αρθούν οι χωρίς υπόσταση, πλέον, διακρίσεις κατά των δωρητών αίματος. Το 2022 η Ελληνική κυβέρνηση επέτρεψε στους ομόφυλους ανθρώπους να γίνονται δωρητές αίματος, καταργώντας την απαρχαιωμένη προκατάληψη που προϋπήρχε.

Η Γερμανία δεσμεύτηκε να επιτρέψει τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας να είναι δωρητές αίματος³⁴³. Η Μάλτα δεσμεύτηκε να αντιμετωπίσει την ισόβια απαγόρευση των ανδρών που έρχονται σε σεξουαλική επαφή με άνδρες (MSM) που επιβάλλεται επί του παρόντος από τη Μονάδα Αιμοδοσίας εντός του υγειονομικού της συστήματος³⁴⁴. Την ίδια στιγμή η δωρεά αίματος από άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας απαγορεύεται στον Ηνωμένο Βασίλειο³⁴⁵. Στην Νορβηγία οι άνδρες που έχουν σεξουαλικές επαφές με άνδρες έχουν τη δυνατότητα να δώσουν αίμα μετά από 12 μήνη αποχή από οποιαδήποτε σεξουαλική επαφή³⁴⁶.

³³⁹ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

³⁴⁰ i.d.

³⁴¹ i.d.

³⁴² i.d.

³⁴³ “Germany Pushes to End Gay Blood Donor Discrimination – DW – 01/10/2023,” dw.com, accessed July 2, 2023, <https://www.dw.com/en/germany-pushes-to-end-gay-blood-donor-discrimination/a-64342861>.

³⁴⁴ “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

³⁴⁵ Jaclyn Diaz, “Gay And Bisexual Men Are Now Allowed To Donate Blood In England, Scotland And Wales,” *NPR*, June 16, 2021, sec. Health, <https://www.npr.org/2021/06/16/1007006637/gay-and-bisexual-men-are-now-allowed-to-donate-blood-in-england-scotland-and-wal>.

³⁴⁶ “Norway to Make It Easier for Gay Men to Donate Blood,” *The Local Norway*, May 25, 2022, <https://www.thelocal.no/20220525/norway-to-consider-making-it-easier-for-gay-men-to-donate-blood>.

11. ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο

Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση τροποποίησης του νόμου 4636/2019³⁴⁷, που αφορά τους αιτούντες άσυλο λόγω σεξουαλικότητας ή ταυτότητας φύλου στην Ελληνική Δημοκρατία³⁴⁸. Ο εν λόγω νόμος παρουσιάζει ανεπάρκειες, καθώς δεν συμπεριλαμβάνει την έκφραση και τα χαρακτηριστικά φύλου στους λόγους αίτησης ασύλου³⁴⁹. Επίσης, η Επιτροπή θεώρησε αναγκαίο να συμπεριληφθούν οι ετερόφυλοι αιτούντες άσυλο που αντιμετωπίζουν κίνδυνο λόγω της μη ετερόφυλης σεξουαλικής ταυτότητας που λανθασμένα τους αποδίδεται³⁵⁰. Επιπλέον, η Επιτροπή τόνισε ότι η αρχική διστακτικότητα των αιτούντων άσυλο να αποκαλύψουν τη σεξουαλικότητά τους, την ταυτότητά τους, τα χαρακτηριστικά τους ή την έκφραση του φύλου δεν θα έπρεπε να είναι λόγος απόρριψης της αίτησης³⁵¹. Τέλος, προτάθηκε να εξεταστεί η δυνατότητα αναγνώρισης του διεθνούς καθεστώτος προστασίας σε ομόφυλα ζευγάρια που αιτούνται άσυλο στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης³⁵².

Αποφασίστηκε ότι είναι αναγκαίο να διατηρούν οι αιτούντες άσυλο που έχουν ως αιτιολογία τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, την ταυτότητά τους, τα χαρακτηριστικά τους ή την έκφραση του φύλου τους σε διαφορετικούς χώρους από τους υπόλοιπους αιτούντες³⁵³. Ειδικότερα, στην περίπτωση των ατόμων trans, τονίστηκε ότι θα πρέπει να κρατούνται βάσει της ταυτότητας του φύλου τους³⁵⁴. Επίσης, προτάθηκε η εισαγωγή μιας ειδικής διάταξης που θα αντιμετωπίζει το ζήτημα της αλλαγής της ληξιαρχικής πράξης γέννησης για άτομα trans και intersex που αιτούνται άσυλο³⁵⁵. Αναγκαία επίσης θεωρήθηκε και η ύπαρξη συμβούλου εκτός από δικηγόρου για την εκπροσώπηση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων που αιτούνται άσυλο με στόχο τη χρήση των εξειδικευμένων γνώσεων του συμβούλου επί του θέματος³⁵⁶. Ακόμη, επισημάνθηκε ότι θα πρέπει να καταγράφονται στατιστικά στοιχεία που να αναφέρουν την σεξουαλικότητα, την έκφραση, την ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά φύλου ως λόγο παροχής διεθνούς προστασίας για γενικότερη χρήση³⁵⁷. Τέλος, παρατηρήθηκε η ανάγκη εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού που εμπλέκεται στη διαδικασία αξιολόγησης αιτημάτων ασύλου και η παροχή ιατροφαρμακευτικής κάλυψης στα άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία φυλομετάβασης, καθώς η διακοπή της θεραπείας τους μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες για την υγεία τους³⁵⁸.

³⁴⁷ “Νόμος 4636/2019 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος),” e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, November 2, 2019, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phek-169a-1-11-2019.html>.

³⁴⁸ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

³⁴⁹ “Νόμος 4636/2019 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος),” November 2, 2019.

³⁵⁰ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

³⁵¹ i.d.

³⁵² “Νόμος 4636/2019 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος),” November 2, 2019.

³⁵³ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

³⁵⁴ i.d.

³⁵⁵ i.d.

³⁵⁶ i.d.

³⁵⁷ i.d.

³⁵⁸ i.d.

Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου η συνεργασία με τον Οργανισμό του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UN Refugee Agency) αποτελεί μία σημαντική πρωτοβουλία για τη βελτίωση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των οδηγιών που αφορούν τη διαχείριση αιτημάτων ασύλου λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού³⁵⁹. Η δημιουργία ενός πρωτοκόλλου αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας αυτών των οδηγιών συνεισέφερε στην ενίσχυση της διαδικασίας αξιολόγησης και βελτίωσης του συστήματος αιτημάτων ασύλου σε ό,τι αφορά την ενσωμάτωση και προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων³⁶⁰. Στην Μάλτα ήδη από την περίοδο 2013-2015 έγιναν τροποποιήσεις των προτύπων για την εξέταση αιτήσεων ασύλου με την τροποποίηση των κανονισμών που πλέον περιλαμβάνουν την εξέταση της ταυτότητας φύλου ως αίτιο αίτησης³⁶¹. Διοργανώθηκαν επίσης καταρτίσεις των σχετικών υπαλλήλων με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τα προβλήματα και τις ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων³⁶².

Στην Νορβηγία η κυβέρνηση ενίσχυσε την επιμόρφωση των υπαλλήλων που συμμετείχαν στις διαδικασίες αιτήσεων ασύλου και του προσωπικού των κέντρων υποδοχής σχετικά με τα ζητήματα της σεξουαλικής και γενετικής ταυτότητας. Προς αυτή την κατεύθυνση, αναπτύχθηκαν και κατανεμήθηκαν οδηγοί για τη βελτίωση της εξυπηρέτησης των προσφύγων και αιτούντων άσυλο που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα³⁶³. Εξετάστηκε επίσης, το ενδεχόμενο να οριστούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ως μία από τις ομάδες προτεραιότητας για τις ποσοτώσεις επανεγκατάστασης των προσφύγων στη χώρα³⁶⁴ και ειδική μέριμνα δόθηκε για τα ΛΟΑΤΚΙ+ ασυνόδευτα ανήλικα κάτω των 15 ετών³⁶⁵. Επίσης, υλοποιήθηκαν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των ιδίων των μεταναστών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ θέματα με τη βοήθεια των συνεργαζόμενων οργανώσεων κατά τη διάρκεια των διαδικασιών ένταξής τους στη χώρα³⁶⁶. Δημιουργήθηκαν, οδηγίες για την αποδοχή αιτημάτων ασύλου βάσει δίωξης από τη χώρα προέλευσης λόγω γενετικού προσανατολισμού³⁶⁷. Μια καινοτόμος προσέγγιση ήταν η δημιουργία ενός συμβουλίου που αποτελούταν από εκπροσώπους του Υπουργείου για τα Παιδιά και την Ισότητα, του Συμβουλίου για τις Θρησκείες και του Πρωθυπουργού, με στόχο την αντιμετώπιση ερωτημάτων και προβλημάτων που σχετίζονται με την ενσωμάτωση διαφορετικών πληθυσμών στην κοινωνία³⁶⁸.

Στην περίπτωση της Γερμανίας το Σχέδιο Δράσης της Βρέμης του 2015 πρότεινε την κατάρτιση εξειδικευμένων ειδικών στον τομέα της μετανάστευσης και της ένταξης των μεταναστών, με ειδική έμφαση στα ζητήματα που αφορούν την ομοφυλοφιλία, την αμφιφυλοφιλία, την trans-ταυτότητα, την αναπηρία, την ηλικία

³⁵⁹ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf," accessed July 2, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.

³⁶⁰ i.d.

³⁶¹ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf," accessed July 2, 2023, <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti%20action%20plan%20lo%20res.pdf>.

³⁶² "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

³⁶³ "Trygghet, Mangfold Og Apenhet"; "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

³⁶⁴ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

³⁶⁵ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

³⁶⁶ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

³⁶⁷ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

³⁶⁸ i.d.

και την εθνοτική προέλευση³⁶⁹. Επίσης, προωθήθηκε η δημιουργία υπηρεσιών παροχής συμβουλών στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο/ιστορικό. Πέραν αυτών, υποστηρίχθηκε η έκδοση πολυγλωσσικού ενημερωτικού υλικού για τους ΛΟΑΤΚΙ+ μετανάστες, με στόχο την ενημέρωσή τους σχετικά με ζητήματα που τους απασχολούν³⁷⁰. Με βάση το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης δόθηκε βάση στην υποχρεωτική παρακολούθηση των σχολικών τάξεων από τα παιδιά αιτούντες άσυλο με στόχο να μην περιθωριοποιηθούν καθώς και για να κατανοήσουν τις αξίες (όπως η ισότητα και η συμπεριληπτικότητα) που πρεσβεύονται από τη Γερμανία³⁷¹. Στους λόγους εισδοχής κάποιου που αιτείται άσυλο εντάχθηκε το να ανήκει στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και να διώκεται ή να διατρέχει κίνδυνο στη χώρα του για αυτόν τον λόγο³⁷². Πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις για το προσωπικό που ασχολείται με τις διαδικασίες ασύλου, με έμφαση στα θέματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, καθώς και στην παροχή ιατρικής και ψυχολογικής υποστήριξης για τους αιτούντες άσυλο³⁷³. Επιπλέον, διαμορφώθηκε διαδικασία καταγγελίας περιστατικών ρατσισμού κατά τη διαδικασία ασύλου, καθώς και η δυνατότητα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα να επιλέγουν το φύλο του ατόμου που θα διεξάγει τη συνέντευξη και του διερμηνέα κατά τη διαδικασία ασύλου³⁷⁴. Προβλέφθηκαν επίσης τρόποι ενημέρωσης των ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο για τα δικαιώματά τους στη χώρα, καθώς και μέτρα στέγασης για να προστατεύονται από επιθέσεις³⁷⁵. Τέλος, προτάθηκαν μέτρα για την ανάπτυξη υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης χωρίς εμπόδια για τους πρόσφυγες που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα³⁷⁶.

12. Θέματα κατάρτισης στον Δημόσιο Τομέα

Οι οργανισμοί που εκπροσωπούν την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα μπορούν να συμβάλουν στην διαδικασία επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων, καθώς έχουν ήδη επεξεργαστεί το σχετικό υλικό και γνωρίζουν καλύτερα τη φύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες τους λόγω των προσωπικών τους εμπειριών³⁷⁷. Επομένως, η ΙΝΕΠ-ΕΚΔΑΑ θα πρέπει να ακολουθήσει μια ευέλικτη και γρήγορη διαδικασία πιστοποίησης για τους εκπροσώπους των ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεων, οι οποίοι θα είναι σε θέση να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά σεμινάρια για τους δημόσιους υπαλλήλους³⁷⁸. Επιπλέον, προτάθηκε

³⁶⁹ "LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport," accessed July 5, 2023, <https://www.soZIAles.bremen.de/jugend-familie/lSbtIq-73328>.

³⁷⁰ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen."

³⁷¹ "National Action Plan Against Racism.Pdf," accessed July 2, 2023, https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

³⁷² "National Action Plan Against Racism.Pdf."

³⁷³ i.d.

³⁷⁴ i.d.

³⁷⁵ i.d.

³⁷⁶ i.d.

³⁷⁷ "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+."

³⁷⁸ i.d.

η ενημέρωση του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης για τα θέματα ΛΟΑΤΚΙ+ ως θετική πρακτική³⁷⁹. Σχετικά με τις Υπηρεσίες Υγείας, έγκειται ιδιαίτερη σημασία στην επιμόρφωση των επαγγελματιών υγείας και τη σύνταξη κατευθυντηρίων οδηγιών, με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας στην πρόσβαση όλων των ατόμων σε υπηρεσίες υγείας, την προστασία της εχεμύθειας, την αντιμετώπιση των ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κατά την υποδοχή, τη διάγνωση και τη θεραπεία τους, τον σεβασμό των αναγκών τους και του δικαιώματός τους στον αυτοπροσδιορισμό τους, καθώς και την πλήρη αποπαθολογικοποίηση και αποψυχολογικοποίηση των ατόμων με ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες³⁸⁰. Επιπλέον, σημαντική κρίθηκε η δημιουργία ενός δικτύου ειδικευμένων ψυχολόγων και ψυχιάτρων για την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που δεν έχουν τους απαραίτητους πόρους³⁸¹. Με αυτόν τον τρόπο θα τους δίνεται η δυνατότητα παροχής των υπηρεσιών αλλά με χαμηλό κόστος³⁸². Επίσης, η ύπαρξη προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τους Συμβούλους Σχολικής Ζωής έχει θεωρηθεί σημαντική στην προσπάθεια αύξησης της συμπεριληπτικότητας και εκπαίδευσης των δημόσιων υπαλλήλων σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής³⁸³. Επίσης, προτάθηκε η παρουσία ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών σε κάθε σχολική μονάδα για να βοηθήσουν στην προαγωγή της ψυχικής υγείας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης των μαθητών³⁸⁴.

Ως προς τα σώματα ασφαλείας προτάθηκε η παροχή επιμόρφωσης στους φοιτητές σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ θέματα κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους στις αστυνομικές σχολές, μέσω της εμπλουτισμένης διδασκαλίας και της διοργάνωσης σεμιναρίων για την ευαισθητοποίηση του αστυνομικού προσωπικού³⁸⁵. Επιπλέον, θα ήταν αποτελεσματικό να υπάρξει συνεργασία με το ΕΚΔΑΑ για τη συμμετοχή των αστυνομικών σε ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα και τη διάθεση ειδικού ενημερωτικού υλικού προς τους αστυνομικούς για τα ΛΟΑΤΚΙ+ θέματα³⁸⁶. Επιπλέον, θα ήταν σκόπιμο να εκδίδονται εγκύκλιοι για την ευαισθητοποίηση του συνόλου του προσωπικού των σωμάτων ασφαλείας καθώς και να ληφθούν παρόμοιες πρωτοβουλίες και σε άλλα σώματα ασφαλείας και στις ένοπλες δυνάμεις, σύμφωνα με την άποψη της Επιτροπής³⁸⁷. Σε άλλες υπηρεσίες του δημοσίου τομέα αναγκαία κρίθηκε η ύπαρξη σεμιναρίων σε περιοδική βάση στα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου, στους διερμηνείς και στο προσωπικό πρώτης υποδοχής καθώς και στους δικαστικούς, στους υπαλλήλους στα δικαστήρια και σε υπαλλήλους που εργάζονται σε ληξιαρχεία και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες³⁸⁸. Τέλος, στο πλαίσιο των οριζόντιων δράσεων του προγράμματος επιμόρφωσης στη

³⁷⁹ i.d.

³⁸⁰ i.d.

³⁸¹ i.d.

³⁸² i.d.

³⁸³ i.d.

³⁸⁴ i.d.

³⁸⁵ i.d.

³⁸⁶ i.d.

³⁸⁷ i.d.

³⁸⁸ i.d.

διαφορετικότητα που εντάχθηκε στο σχέδιο Ελλάδα 2.0 ωφέλιμη θα ήταν η ύπαρξη ειδικής ενότητας με έμφαση σε θεματολογία για την κοινότητα³⁸⁹.

Στην περίπτωση της Νορβηγίας η κυβέρνηση ξεκίνησε τον σχεδιασμό και τη λειτουργία εύχρηστων ιστοτόπων, απευθυνόμενων σε δήμους και δημοτικούς φορείς με παραδείγματα ορθής πρακτικής, πρότυπα παρουσίασης και χρήσιμα εργαλεία για την καλύτερη ενημέρωσή τους³⁹⁰ και οργανώθηκαν περιφερειακές διασκέψεις με θέμα την ενίσχυση της τοπικής ικανότητας καταπολέμησης των διακρίσεων. Σημαντική υπήρξε η οργάνωση ετήσιων συναντήσεων μεταξύ εμπειρογνομόνων και κυβερνητικών οργάνων με στόχο την ενημέρωση και κατάρτιση των κυβερνητικών οργάνων γύρω από θέματα ισότητας φύλων, συμπεριλαμβανομένων του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας και της έκφρασης φύλου καθώς και θεμάτων περί ίσης πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα³⁹¹. Από το 2021 ξεκίνησαν προσπάθειες ενσωμάτωσης θεμάτων σχετικών με τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα στον κώδικα δεοντολογίας των ενόπλων δυνάμεων. Επίσης, υλοποιήθηκαν δράσεις για την ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με την κοινότητα στον στρατό³⁹².

Στην Γερμανία σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης του Βερολίνου το 2010, τέθηκαν ως στόχος η διασφάλιση της σεξουαλικής και της έμφυλης πολυμορφίας στη διοίκηση του Βερολίνου, καθώς και ο σεβασμός της διαφορετικότητας³⁹³. Αρχικά θα παρέχονταν μαθήματα κατάρτισης στους δημόσιους υπαλλήλους, με έμφαση στην πολυμορφία του ανθρώπινου δυναμικού, τη διαφορετικότητα, τη σεξουαλικότητα και τις φυλετικές ταυτότητες. Επιπλέον, θα προωθούνταν ο σεβασμός προς τη διαφορετικότητα, καθώς και η στελέχωση του δημόσιου τομέα με βάση την πολυμορφία του ανθρώπινου δυναμικού του. Με βάση το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης θέλησαν τα δημόσια ιδρύματα και οργανισμοί να αποτελέσουν παραδείγματα προς μίμηση για τη συμπεριλιπτικότητα τους ως προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα υιοθετώντας μέτρα για την προστασία τους³⁹⁴. Στα πλαίσια αυτής της κατεύθυνσης, οι προκηρύξεις για θέσεις εργασίας συντάσσονταν ουδέτερες ως προς το φύλο³⁹⁵. Ενδυναμώθηκε επίσης, η Εθνική Αντιρατσιστική Υπηρεσία και αποφασίστηκε ο ορισμός καλών πρακτικών για της δημόσιες δομές ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης ατόμων που βρίσκονται σε διαδικασία φυλομετάβασης³⁹⁶. Επίσης, προβλέφθηκε η ίδρυση εθνικών κέντρων με εξειδικευμένο προσωπικό για τα trans άτομα υπό την αιγίδα οργανώσεων που διοικούνται από trans άτομα σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες ιατρούς-

³⁸⁹ i.d.

³⁹⁰ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

³⁹¹ "Trygghet, Mangfold Og Apenhet."

³⁹² i.d.

³⁹³ "Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity."

³⁹⁴ i.d.

³⁹⁵ "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf," accessed July 2, 2023, <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2445310/7a532b519e092ed6117535b78209162e/210226-inklusionskonzept-pdf-data.pdf>.

³⁹⁶ "National Action Plan Against Racism.Pdf," accessed July 2, 2023, https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

συμβούλους με στόχο την παροχή συμβουλών σε ομοσπονδιακούς και κρατικούς φορείς καθώς και την εκπόνηση κατευθυντηρίων γραμμών³⁹⁷.

Στην Μάλτα η κυβέρνηση θέλησε ο Δημόσιος τομέας να αποτελέσει μοντέλο εργοδότη για την συμπεριληπτικότητά του και ως προς τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα³⁹⁸. Γι' αυτόν τον λόγο ιδρύθηκε το Συμβουλευτικό Συμβούλιο για τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα, το οποίο αποτελείται από εκπροσώπους όλων των οργανισμών που είναι σχετικοί με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Επίσης, καθιερώθηκαν ουδέτερες ως προς το φύλο τουαλέτες σε όλα τα κυβερνητικά κτίρια, το κοινοβούλιο και τα δικαστήρια³⁹⁹. Επίσης, η αστυνομία στο ίδιο πλαίσιο σύστησε μία ad hoc επιτροπή με στόχο την καθιέρωση μίας ουδέτερης ως προς το φύλο στολής και διασφαλίστηκε ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα εντός των σωμάτων ασφαλείας⁴⁰⁰. Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκαν και οι εκπαιδεύσεις ειδικών που έγιναν διαθέσιμες στους τομείς της υγείας, της ψυχολογίας και της κοινωνικής εργασίας με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα⁴⁰¹.

13. Ζητήματα ασφάλειας για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα – ο ρόλος της αστυνομίας

Με τον αντιρατσιστικό ν. 4285/14 γίνεται για πρώτη φορά ρητή αναφορά στον σεξουαλικό προσανατολισμό, στην ταυτότητα φύλου και μεταγενέστερα προστέθηκαν και τα χαρακτηριστικά φύλου ως βάσεις διάκρισης και χαρακτηριστικά ρατσιστικών εγκλημάτων⁴⁰². Επιπλέον, στον ίδιο νόμο εισήχθη η δημόσια υποκίνηση μίσους ως αδίκημα και η επιβαρυντική περίπτωση του ρατσιστικού κινήτρου, η οποία περιλαμβάνει τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά φύλου, καθώς αυτά καλύπτονται από το άρθρο 82 Α του Ποινικού Κώδικα⁴⁰³. Στη συνέχεια, το 2012 η Υπηρεσία Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας άρχισε για πρώτη φορά την καταγραφή εγκλημάτων που χαρακτηρίζονται ως ομοφοβικά και transφοβικά⁴⁰⁴. Η καταγραφή αυτή βελτιώθηκε το 2016 και συνεχίζει να βελτιώνεται με στόχο την ακριβή καταγραφή τέτοιων εγκλημάτων και τη διευκόλυνση της δικαστικής διαδικασίας για την προστασία των θυμάτων. Σημαντική ήταν και η ενσωμάτωση στο ελληνικό

³⁹⁷ "National Action Plan Against Racism.Pdf."

³⁹⁸ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

³⁹⁹ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

⁴⁰⁰ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

⁴⁰¹ i.d.

⁴⁰² "Νόμος 4285/2014 - ΦΕΚ 191/Α/10-9-2014 (Κωδικοποιημένος)," e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, September 10, 2014, <https://www.e-nomothesia.gr/kat-anthropina-dikaiomata/n-4285-2014.html>.

⁴⁰³ "Άρθρο 82Α - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά," Lawspot, June 29, 2019, <https://www.lawspot.gr/node/264402>.

⁴⁰⁴ "Π.Δ. 132/2012 - ΦΕΚ Α 239/11.12.2012," accessed July 2, 2023, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/367798/p.d.-132-2012>.

δίκαιο της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ⁴⁰⁵ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα και την υποστήριξη των θυμάτων της εγκληματικότητας με τον ν. 4478/2017⁴⁰⁶. Όπου βάση αυτού ενισχύονται τα θύματα εγκληματικότητας ώστε να μην αντιμετωπίζουν καμία διάκριση λόγω σεξουαλικότητας, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου⁴⁰⁷.

Η Επιτροπή πρότεινε τη δημοσιοποίηση στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα εγκλήματα μίσους που συνδέονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την έκφραση, την ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά φύλου του θύματος με στόχο την αποτροπή και την αντιμετώπιση αυτών των επιθέσεων⁴⁰⁸. Η αστυνομία θα πρέπει να διενεργεί εκτενή έρευνα για τα κίνητρα των δραστών, ώστε να προλαμβάνεται η επανάληψη τέτοιων περιστατικών, σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής⁴⁰⁹. Επιπλέον, μια άλλη πρόταση αφορούσε την ενίσχυση της διακριτικής παρουσίας της αστυνομίας σε χώρους που συχνάζουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, με στόχο την εμπέδωση του συστήματος ασφαλείας για την προστασία της ασφάλειάς τους⁴¹⁰. Σημαντική θεωρήθηκε η κατάλληλη εκπαίδευση των αστυνομικών ώστε να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για θέματα transφοβικών και ομοφοβικών εγκλημάτων μίσους⁴¹¹. Η απόκτηση αυτών των γνώσεων μπορούσε να γίνει είτε μέσω της επέκτασης του περιεχομένου των μαθημάτων στις αστυνομικές σχολές, είτε μέσω κατάρτισης και επιμόρφωσης σε προχωρημένα στάδια της επαγγελματικής τους πορείας⁴¹².

Για την βελτίωση του αισθήματος ασφαλείας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, απαιτείται η λήψη μέτρων για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης τους προς την αστυνομία και για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιπτώσεων αστυνομικής αυθαιρεσίας⁴¹³. Ένα αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας θα ήταν η αύξηση του αριθμού των καταγγελιών για transφοβικές και ομοφοβικές επιθέσεις που υποβάλλονταν στην αστυνομία από τα ίδια τα θύματα⁴¹⁴. Θα ήταν χρήσιμο, συνεπώς, να δημιουργηθεί ένας λεπτομερής οδηγός από τα Υπουργεία της Προστασίας του Πολίτη και του Υπουργείου Δικαιοσύνης που να αναφέρεται στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ θυμάτων⁴¹⁵. Ένας τέτοιος Οδηγός θα πρέπει να είναι διαθέσιμος τόσο στα θύματα όσο και στους αστυνομικούς, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ενημέρωση όλων σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων⁴¹⁶. Παρατηρήθηκε επίσης, η ανάγκη να δημιουργηθούν μηχανισμοί που θα περιορίζουν την αυθαίρετη συμπεριφορά της αστυνομίας, καθώς επίσης και η οργάνωση διαδράσεων της αστυνομίας με τις ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις, με στόχο την

⁴⁰⁵ “Dumortier - 2022 - Regulation (EU) No 9102014 on Electronic Identifi.Pdf,” accessed July 2, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0057:0073:EN:PDF>.

⁴⁰⁶ “ΝΟΜΟΣ 4478/2017 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 91/23.06.2017,” accessed July 2, 2023, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/271920/nomos-4478-2017>.

⁴⁰⁷ “ΝΟΜΟΣ 4478/2017 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 91/23.06.2017.”

⁴⁰⁸ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

⁴⁰⁹ i.d.

⁴¹⁰ i.d.

⁴¹¹ i.d.

⁴¹² i.d.

⁴¹³ i.d.

⁴¹⁴ i.d.

⁴¹⁵ i.d.

⁴¹⁶ i.d.

αύξηση της εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στην αστυνομία. Τέλος, θα μπορούσαν να αναληφθούν διάφορες πρωτοβουλίες με στόχο την ενίσχυση των σχέσεων ανάμεσα στην κοινότητα και το αστυνομικό σώμα⁴¹⁷.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπήρξε προσπάθεια να αντιμετωπιστεί το χάσμα μεταξύ της κοινότητας και της αστυνομίας, σχετικά με την αναγνώριση και αντιμετώπιση των καταγγελιών για εγκλήματα μίσους κατά ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁴¹⁸. Επιπλέον, ενθαρρύνθηκαν οι ΛΟΑΤΚΙ+ άνθρωποι να αναφέρουν τα επεισόδια εγκλημάτων μίσους, προωθώντας το αίσθημα ασφαλείας στην κοινότητα⁴¹⁹. Παράλληλα, αναζητήθηκαν τρόποι παύσης της δράσης των ομάδων που προσέφεραν θεραπείες μεταστροφής. Μελετήθηκαν οι ανάγκες των ευάλωτων ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων που αποτελούσαν θύματα (ενδοοικογενειακής) βίας και οι τρόποι βελτίωσης της υποστήριξής τους⁴²⁰. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν έρευνες για την εξέταση των αιτιών που οδηγούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα να βρίσκονται σε κατάσταση αστεγίας, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της κατανόησης του ζητήματος⁴²¹. Επιπλέον, προσδιορίστηκαν και αξιολογήθηκαν οι ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων που καταγράφονται ως ευάλωτα λόγω του φύλου, των χαρακτηριστικών, της ταυτότητας ή της σεξουαλικότητάς τους, καθώς και οι προσπάθειες υποστήριξής τους, ειδικότερα αυτών που προέρχονται από χώρες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο λόγω της σεξουαλικότητάς ή ταυτότητας/χαρακτηριστικών/έκφρασης του φύλου τους⁴²². Στην περίπτωση της Γερμανίας σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης που συντάχθηκε στη Βρέμη το 2015 προωθήθηκε η ευαισθητοποίηση των αστυνομικών για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ θυμάτων βίας μέσω κατάρτισης που θα τους γινόταν στα πλαίσια της σχολής τους⁴²³.

14. Αστυνομικός έλεγχος και προσωρινή κράτηση

Η Επιτροπή για την αντιμετώπιση της τρέχουσας κατάστασης πρότεινε την έκδοση ειδικής εγκυκλίου για το προσωπικό των σωμάτων ασφαλείας, με στόχο την ενίσχυση της τιμής και της αξιοπρέπειας των ατόμων υπό κράτηση, ανεξαρτήτως του σεξουαλικού προσανατολισμού, της έκφρασης, της ταυτότητας ή των χαρακτηριστικών τους φύλου⁴²⁴. Επιπλέον, επισημάνθηκε η ανάγκη διασφάλισης του σεβασμού του φύλου που αυτοπροσδιορίζεται από τα trans άτομα, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη τους αν έχουν αλλάξει τα έγγραφά τους⁴²⁵. Είναι σημαντικό, σύμφωνα με την Επιτροπή να ληφθεί υπόψιν το στοιχείο έκφρασης της ταυτότητας φύλου τους κατά τη διάρκεια σωματικού ελέγχου, ειδικά για αυτά τα άτομα που

⁴¹⁷ i.d.

⁴¹⁸ "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People."

⁴¹⁹ i.d.

⁴²⁰ i.d.

⁴²¹ i.d.

⁴²² "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People."

⁴²³ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen."

⁴²⁴ "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+."

⁴²⁵ i.d.

δεν έχουν υποβληθεί σε χειρουργικές επεμβάσεις για επαναπροσδιορισμό του φύλου τους⁴²⁶.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο προωθήθηκε η εξασφάλιση της δίκαιης και νόμιμης αντιμετώπισης των trans κρατουμένων⁴²⁷. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα σε ένα trans άτομο να επιλέξει από ποιο φύλο επιθυμεί να διενεργηθεί ο σωματικός έλεγχος. Στη Νορβηγία έλαβαν χώρα εκπαιδεύσεις αστυνομικών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα⁴²⁸. Αυτή η προσπάθεια είχε σαν στόχο την βέλτιστη αντιμετώπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων από τους αστυνομικούς καθώς και την καλλιέργεια ενός αισθήματος ασφάλειας προς αυτούς. Στη Γερμανία σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης του Βερολίνου το 2010 προτάθηκε η εκπαίδευση των αστυνομικών σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα και τις πτυχές του νόμου του αστικού δικαίου περί γενικής ίσης μεταχείρισης (AGG)⁴²⁹. Επιπροσθέτως, με το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης βεβαιώθηκε η δυνατότητα των trans και intersex ατόμων να έχουν πρόσβαση στην φαρμακευτική τους αγωγή κατά τη διάρκεια της κράτησής τους καθώς και να γίνεται σεβαστό το δικαίωμά τους στον αυτοπροσδιορισμό⁴³⁰. Στην Μάλτα ξεκίνησε μια πολιτική trans, gender variant & intersex κρατουμένων για να διασφαλιστεί ότι οι επιπτώσεις της νομοθεσίας για την αναγνώριση των φύλων επεκτείνονται στους τρόφιμους στις σωφρονιστικές εγκαταστάσεις⁴³¹. Επίσης, τέθηκε σε ισχύ πολιτική για την αντιμετώπιση των trans, intersex και genderqueer ατόμων κατά τη διάρκεια κράτησής τους από τις αστυνομικές αρχές⁴³².

15. Ρητορική μίσους

Σύμφωνα με τον Νόμο 4285/ΦΕΚ Α 191/10.09.2014 στο άρθρο 1 ορίζεται ότι «Όποιος με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) μηνών έως τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή πέντε έως είκοσι χιλιάδων (5.000 - 20.000) ευρώ.»⁴³³. Μέσω αυτού του νόμου προστατεύονται και τα ΛΟΑΤΚΙ+

⁴²⁶ i.d.

⁴²⁷ "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People."

⁴²⁸ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

⁴²⁹ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen."

⁴³⁰ "National Action Plan Against Racism.Pdf."

⁴³¹ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

⁴³² "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

⁴³³ Accessed July 2, 2023, <https://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n%204285.htm>.

άτομα κατά επιθέσεων⁴³⁴. Η Επιτροπή πρότεινε τον περιορισμό του μισαλλόδοξου λόγου απέναντι στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα⁴³⁵. Για την επίτευξη αυτού ως παράμετροι επηρεασμού θεωρήθηκαν το εκπαιδευτικό σύστημα, τα ΜΜΕ και άλλοι θεσμοί όπως το κοινοβούλιο και η εκκλησία⁴³⁶. Για αυτόν τον λόγο προτάθηκε η θέσπιση κώδικα δεοντολογίας ή και οι πρωτοβουλίες αυτορρύθμισης⁴³⁷.

Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου η κυβέρνηση ανέλαβε να διανείμει στους αστυνομικούς ένα εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, προκειμένου να τους ενημερώσει για τον τρόπο αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών που σχετίζονται με άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁴³⁸. Σε συνεργασία με την αστυνομία, συλλέχθηκαν οι απαραίτητες στατιστικές πληροφορίες σχετικά με τα εγκλήματα μίσους⁴³⁹. Επιπλέον, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να εκδίδει ετησίως έκθεση για τα εγκλήματα μίσους και να διενεργεί έρευνες για τη διαχείρισή τους, ιδιαίτερα όταν αυτά αφορούν τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα⁴⁴⁰. Στην Νορβηγία είναι βάση νόμου παράνομο τόσο τα εγκλήματα μίσους όσο και η ρητορική μίσους βάσει του άρθρου 135 του Ordinary Civil Penal Code⁴⁴¹. Προτάθηκε η θέσπιση ομοιόμορφων διαδικασιών για τη διαχείριση καταγγελιών εγκλημάτων μίσους, με σκοπό την ομοιόμορφη αντιμετώπισή τους από τις αστυνομικές αρχές σε όλη τη χώρα⁴⁴². Η πρόταση περιλαμβάνει την καθιέρωση ενός ενιαίου συστήματος για την καταγραφή και αναφορά των εγκληματικών πράξεων μίσους και τη διευκόλυνση των πολιτών στην υποβολή καταγγελιών. Με αυτόν τον τρόπο, θα διασφαλίζεται η ίδια μεταχείριση των καταγγελιών ανεξάρτητα από την περιοχή κατοικίας των καταγγελλτών⁴⁴³. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, ανέλαβε η κυβέρνηση να εκπονήσει έναν οδηγό προς τους αστυνομικούς, προκειμένου να διασφαλίζεται η ομοιόμορφη διαχείριση των καταγγελιών εγκλημάτων μίσους σε όλη τη χώρα⁴⁴⁴. Επιπλέον, αυξήθηκε ο αριθμός των ειδικών στο θέμα σε όλες τις αστυνομικές μονάδες και θα δημοσιεύονται συχνά στατιστικά στοιχεία που αναφέρουν την πορεία των εγκλημάτων μίσους σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας⁴⁴⁵.

Στην Γερμανία το 2010, πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο μια δημόσια εκστρατεία με στόχο την ενίσχυση της κοινής ευαισθητοποίησης σχετικά με τον ρατσισμό και τα εγκλήματα μίσους, βασιζόμενη στο Σχέδιο Δράσης του Βερολίνου⁴⁴⁶. Η υλοποίηση της εκστρατείας περιλάμβανε ποικίλα μέσα ενημέρωσης, όπως διαφημίσεις στην τηλεόραση, αφίσες, φυλλάδια και δημόσιες

⁴³⁴ “ΝΟΜΟΣ 4285/ΦΕΚ Α 191/10.09.2014,” accessed July 2, 2023, <https://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n%204285.htm>.

⁴³⁵ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

⁴³⁶ i.d.

⁴³⁷ i.d.

⁴³⁸ “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf.”

⁴³⁹ i.d.

⁴⁴⁰ i.d.

⁴⁴¹ “Ordinary Civil Criminal Law (Criminal Code) - 13th Chapter. Crimes against General Order and Peace.1 - Legal Data,” accessed July 3, 2023, https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1902-05-22-10/KAPITTEL_2-6#%C2%A7135a.

⁴⁴² “Safety, Diversity, Openness.Pdf.”

⁴⁴³ i.d.

⁴⁴⁴ “Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012.”

⁴⁴⁵ i.d.

⁴⁴⁶ “Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity.”

εκδηλώσεις⁴⁴⁷. Κύριος στόχος ήταν η ευαισθητοποίηση του κοινού και η ενημέρωσή του σχετικά με το ζήτημα του ρατσισμού, με σκοπό την πρόληψη και καταπολέμηση των ρατσιστικών περιστατικών και των εγκλημάτων μίσους⁴⁴⁸. Επιπλέον, προσφέρθηκαν μαθήματα εκπαίδευσης στους πολίτες, με στόχο την ενημέρωση και την αντιμετώπιση των ανωτέρω συμπεριφορών⁴⁴⁹. Παρόλα αυτά, οι πρωτοβουλίες διευρύνθηκαν πέραν του στόχου της αντιμετώπισης του ρατσισμού και των εγκλημάτων μίσους, με στόχο επίσης την προστασία των θυμάτων μέσω της παροχής ψυχολογικής συμβουλευτικής τόσο στους ίδιους τους πληγέντες όσο και στους συγγενείς τους⁴⁵⁰. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε ένα πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης στέγασης για τα θύματα βίας, πέραν της υποστήριξης που παρείχε στα ίδια τα θύματα⁴⁵¹. Με το Σχέδιο Δράσης της Κυβέρνησης καθορίστηκε ότι σε κάθε περίπτωση θα αναζητείται το ρατσιστικό κίνητρο ως η πρωταρχική αιτία κάποιου εγκλήματος, και θα πραγματοποιείται συνεχής έρευνα για τα κίνητρα στη συγκεκριμένη υπόθεση⁴⁵². Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις των αστυνομικών και των εμπλεκόμενων στη διαδικασία καταγραφής ρατσιστικών επιθέσεων, ενώ από τις εν λόγω καταγραφές κατά ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας αποφασίστηκε ότι θα διατηρούνται αρχεία και στατιστικά στοιχεία⁴⁵³.

Στην Μάλτα έγινε τροποποίηση στο Εθνικό Αστυνομικό Σύστημα προκειμένου να διευκολυνθεί η καταγραφή και η καταγγελία εγκλημάτων μίσους, με στόχο την αποτελεσματικότερη προστασία των θυμάτων⁴⁵⁴. Έχει δημιουργηθεί μια πλατφόρμα η οποία θα συγκεντρώνει διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς που εμπλέκονται στην πρόληψη και αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους, όπως η αστυνομία, το Υπουργείο Εσωτερικών Υποθέσεων και Εθνικής Ασφάλειας, το Συμβουλευτικό Συμβούλιο ΛΟΑΤΚΙ+, το MSDC και η Εθνική Επιτροπή για την Προώθηση της Ισότητας⁴⁵⁵. Η πλατφόρμα αυτή έχει ως στόχο τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα επεισόδια μίσους και την παροχή κατάλληλης υποστήριξης στα θύματα τέτοιων πράξεων⁴⁵⁶. Ακόμη, είχε γίνει προσπάθεια για την ανασκόπηση και την ενημέρωση των υφιστάμενων συστημάτων και πρωτοκόλλων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση και την καταγραφή των εγκλημάτων μίσους, καθώς και για τη δημιουργία ενός περαιτέρω βελτιωμένου συστήματος που θα επιτρέπει στα θύματα να ζητούν περαιτέρω βοήθεια, εάν αυτό απαιτείται⁴⁵⁷. Επιπλέον, προβλέφθηκε η εκπαίδευση των αστυνομικών για τα εγκλήματα μίσους και τη ρητορική που έχει ως θύματα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας⁴⁵⁸.

⁴⁴⁷ i.d.

⁴⁴⁸ i.d.

⁴⁴⁹ i.d.

⁴⁵⁰ i.d.

⁴⁵¹ i.d.

⁴⁵² "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf," accessed July 3, 2023, <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2445310/7a532b519e092ed6117535b78209162e/210226-inklusionskonzept-pdf-data.pdf>.

⁴⁵³ "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf."

⁴⁵⁴ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf"; "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

⁴⁵⁵ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf"; "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

⁴⁵⁶ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf"; "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

⁴⁵⁷ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf"; "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

⁴⁵⁸ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf"; "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

16. Θεραπείες μεταστροφής

Με τροπολογία που κατατέθηκε στο Σχέδιο Νόμου «Υγείας για όλους» απαγορεύτηκε η διενέργεια πρακτικών μεταστροφής του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας και την έκφρασης φύλου στα ευάλωτα άτομα⁴⁵⁹. Αυτή η διάταξη, βάσει της συνοδευτικής επιστολής, αποσκοπούσε στη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής υγείας των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο να υποστούν αυτές τις πρακτικές μεταστροφής, ωστόσο, δεν προστατεύονται όλα τα άτομα από την διεξαγωγή αυτών των «θεραπειών»⁴⁶⁰. Προτάθηκε από την Επιτροπή η θεσμοθέτηση νομοθετικής απαγόρευσης των θεραπειών μεταστροφής σε κάθε μορφή τους, παράλληλα με την προσθήκη αυτής της ρητής απαγόρευσης στον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας⁴⁶¹. Παράλληλα, θεωρείται ωφέλιμη η διοργάνωση σεμιναρίων και εκπαιδεύσεων για ψυχιάτρους και ψυχολόγους, η έκδοση αντίστοιχων εγκυκλίων, καθώς και η ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις αρνητικές συνέπειες των θεραπειών αυτών και τους λόγους αποφυγής τους⁴⁶².

Το 2023 με τροπολογία που κατατέθηκε στο Σχέδιο Νόμου «Υγείας για όλους» απαγορεύτηκε η διενέργεια πρακτικών μεταστροφής σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλου⁴⁶³. Ωστόσο, αυτός ο νόμος προστατεύει μόνο τα ευάλωτα πρόσωπα, τα οποία είναι οι ανήλικοι ή ενήλικοι που τελούν σε δικαστική συμπαράσταση υπό την έννοια του Αστικού Κώδικα⁴⁶⁴. Ταυτόχρονα από την απαγόρευση αυτή εξαιρείται η περίπτωση που το άτομο έχει δώσει τη συναίνεσή του⁴⁶⁵. Η παρούσα νομοθεσία είναι ελλιπής καθώς δεν απαγορεύει εντελώς τις θεραπείες μεταστροφής αλλά τις καταστεί νόμιμες για την πλειοψηφία των ενηλίκων⁴⁶⁶.

Ο Ειδικός Εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου Victor Madrigal-Borloz συνέταξε έκθεση ζητώντας την παγκόσμια απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής⁴⁶⁷. Πρότεινε έτσι και τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος όπως είναι η αποσαφήνιση των απαγορευμένων πρακτικών, η διασφάλιση ότι δεν χρησιμοποιούνται δημόσιοι πόροι για την ενίσχυσή τους, η απαγόρευση των διαφημίσεων που τις προωθούν, η απαγόρευση επεμβάσεων σχετικών με τις θεραπείες μεταστροφής σε δομές υγείας, η εισαγωγή κυρώσεων, η διερεύνηση καταγγελιών και η θεσμοθέτηση

⁴⁵⁹ “Τροπολογία/Προσθήκη Στο Σχέδιο Νόμου Του Υπουργείου Υγείας Με Τίτλο ‘Γιατρός Για Όλους, Ισότητα Και Ποιοτική Πρόσβαση Στις Υπηρεσίες Του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας Και Στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας Και Άλλες Διατάξεις,” accessed July 3, 2023, <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bbb19498-1ec8-431f-82e6-023bb91713a9/11952892.pdf>.

⁴⁶⁰ i.d.

⁴⁶¹ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

⁴⁶² i.d.

⁴⁶³ “Απαγορεύονται με τροπολογία οι πρακτικές μεταστροφής φύλου.”

⁴⁶⁴ i.d.

⁴⁶⁵ i.d.

⁴⁶⁶ i.d.

⁴⁶⁷ “Promotion and Protection of All Human Rights, Civil, Political, Economic, Social and Cultural Rights, Including the Right to Development,” accessed July 3, 2023, https://doi.org/10.1163/2210-7975_HRD-9970-2016149.

επανορθωτικών μηχανισμών υπέρ των θυμάτων⁴⁶⁸. Το 2018, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε με πλειοψηφία (435 ψήφοι υπέρ έναντι 108 ψήφων κατά) ένα ψήφισμα που αφορούσε την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ. Στο ψήφισμα, καλωσορίζονταν οι πρωτοβουλίες των κρατών μελών της ΕΕ που στόχο είχαν την απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής και την αποπαθολογικοποίηση της trans ταυτότητας⁴⁶⁹. Στην Μάλτα ο νόμος για την επιβεβαίωση του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου και της έκφρασης των φύλων που θεσπίστηκε για τον τερματισμό των επιβλαβών πρακτικών μεταστροφής και την επιβεβαίωση ότι όλες οι σεξουαλικότητες και τα φύλα είναι ίσα ενώπιον του νόμου (νόμος LV του 2016)⁴⁷⁰. Οι θεραπείες μεταστροφής απαγορεύτηκαν το 2022 στο Ηνωμένο Βασίλειο⁴⁷¹, το 2021 στη Γερμανία⁴⁷².

17. Κοινωνική πολιτική για ειδικές ομάδες ΛΟΑΤΚΙ+

Πέρα από τον τηλεφωνικό αριθμό υποστήριξης 11528, υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας και ενίσχυσης ξενώνων φιλοξενίας ΛΟΑΤΚΙ+ νέων⁴⁷³. Αναλυτικότερα, προτάθηκε από την Επιτροπή η δημιουργία προγραμμάτων επιμόρφωσης, κατάρτισης και ενημέρωσης για θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου, με σκοπό την αντιμετώπιση των αποκλεισμών που βιώνουν οι ηλικιωμένοι ΛΟΑΤΚΙ+, τα οποία θα πρέπει να επεκταθούν σε όλες τις δομές φροντίδας για ηλικιωμένους⁴⁷⁴. Επιπλέον, προωθήθηκε η δημιουργία ασφαλών χώρων φροντίδας που θα λειτουργούν και ως ασφαλείς χώροι για τους ΛΟΑΤΚΙ+ ηλικιωμένους στον ιδιωτικό τομέα⁴⁷⁵. Όσον αφορά τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με αναπηρία, προτάθηκε η εξέταση εξειδικευμένων πολιτικών σε συνεργασία με τους φορείς υλοποίησης του εθνικού σχεδίου για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία⁴⁷⁶.

Στην περίπτωση της Νορβηγίας πραγματοποιήθηκαν για τους νέους δράσεις για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων με στόχο την αντιμετώπιση των προκλήσεων⁴⁷⁷ καθώς και επιμορφωτικά σεμινάρια για τους οικογενειακούς

⁴⁶⁸ i.d.

⁴⁶⁹ "Promotion and Protection of All Human Rights, Civi.Pdf," accessed July 3, 2023, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G20/108/68/pdf/G2010868.pdf?OpenElement>.

⁴⁷⁰ "Malta - Affirmation of Sexual Orientation, Gender Identity and Gender Expression Act, 2016 (Act No. LV of 2016).," accessed July 3, 2023, https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=104431&p_count=2&p_classification=05.

⁴⁷¹ "Conversion Therapy (Prohibition) Bill - Parliamentary Bills - UK Parliament," accessed July 3, 2023, <https://bills.parliament.uk/bills/2939>.

⁴⁷² "Germany Bans Gay 'conversion Therapy' – DW – 05/08/2020," accessed July 6, 2023, <https://www.dw.com/en/germany-bans-gay-conversion-therapy-for-minors/a-53367140>.

⁴⁷³ "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+."

⁴⁷⁴ i.d.

⁴⁷⁵ i.d.

⁴⁷⁶ i.d.

⁴⁷⁷ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

συμβούλους σε θέματα ΛΟΑΤΚΙ+⁴⁷⁸. Μέσω της αναζήτησης της επιστημονικής γνώσης, προσδιορίστηκαν και καταπολεμήθηκαν οι παράγοντες που οδηγούν στην ανισότητα μεταξύ των αναγκών των ΛΟΑΤΚΙ+ νέων και της περιορισμένης στήριξης που παρέχεται από τους οργανισμούς πρόνοιας⁴⁷⁹. Επιπλέον, αξιολογήθηκαν οι τρόποι που θα διευκολύνουν την άνετη έκφραση των ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών που ανατρέφονται σε ιδρύματα πρόνοιας και αναδοχής, με στόχο να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής τους και να προωθηθεί η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία⁴⁸⁰. Ως προς τα ηλικιωμένα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα διενεργήθηκε κατάρτιση των νοσοκόμων και άλλων υπαλλήλων σε δομές φροντίδας ηλικιωμένων σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα⁴⁸¹. Αυτό είχε σαν στόχο την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα⁴⁸². Σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που είναι ΑΜΕΑ λειτούργησε ηλεκτρονική πλατφόρμα ενημέρωσης για αυτά και τις οικογένειές τους⁴⁸³. Παράλληλα αυξήθηκε η ενημέρωση σχετικά με τα ζητήματα που τα αφορούν⁴⁸⁴. Σημαντικό βήμα ήταν η πιστοποίηση των οικογενειακών συμβούλων και των κέντρων διαχείρισης κρίσεων μετά την απαραίτητη κατάρτιση του προσωπικού σε ζητήματα που οφείλουν να γνωρίζουν για τα ΛΟΑΤΚΙ+ ΑΜΕΑ άτομα⁴⁸⁵.

Στην περίπτωση της Γερμανίας μέσω του Σχεδίου Δράσης του Βερολίνου το 2010 προωθήθηκε η αποδοχή της σεξουαλικής ποικιλομορφίας στα κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων⁴⁸⁶. Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης της Βρέμης του 2015, δόθηκε έμφαση στις ειδικές κατηγορίες που εμφάνισαν αυξημένη ευαλωτότητα⁴⁸⁷. Όσον αφορά τα παιδιά και τους νέους, προτάθηκε η εξειδίκευση των ειδικών σε θέματα που αφορούν τις οικογένειες ουράνιο τόξο μέσω συνεδρίων και μαθημάτων κατάρτισης⁴⁸⁸. Σχετικά με τα άτομα με αναπηρία που ανήκουν στις ΛΟΑΤΚΙ+ κατηγορίες, προτάθηκε η ευαισθητοποίηση των εργαζομένων σε δομές υποστήριξης και η υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης⁴⁸⁹. Ως προς τα άτομα τρίτης ηλικίας προωθήθηκε η κατάρτιση του νοσηλευτικού προσωπικού και η ευαισθητοποίησή του σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα. Ως βοηθητικό υλικό προτάθηκε η χρήση φυλλαδίου ή οδηγού⁴⁹⁰.

Βάσει του Σχεδίου Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης, έγινε η απόφαση για τη χορήγηση επιχορηγήσεων προς τη διοργάνωση εκδηλώσεων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του ρατσισμού προς τους νέους, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών με τον ίδιο σκοπό, ενώ παράλληλα εγκρίθηκαν χρηματοδοτήσεις για οργανισμούς που ιδρύθηκαν και λειτουργούν από νέους της

⁴⁷⁸ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

⁴⁷⁹ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁴⁸⁰ i.d.

⁴⁸¹ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

⁴⁸² "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁴⁸³ i.d.

⁴⁸⁴ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

⁴⁸⁵ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁴⁸⁶ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen."

⁴⁸⁷ i.d.

⁴⁸⁸ i.d.

⁴⁸⁹ i.d.

⁴⁹⁰ i.d.

ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁴⁹¹. Σημαντικός παράγοντας ήταν η ανάγκη για την προβολή των θεμάτων που αφορούν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και την προστασία τους μέσω των διεθνών προγραμμάτων ανταλλαγής νέων⁴⁹². Επιπλέον, οι νέοι που ανήκουν στην ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα συμπεριλήφθηκαν στις ομάδες που θα λάβουν ειδικό καθεστώς στέγασης σε περίπτωση έλλειψης απαραίτητων πόρων για την αυτοσυντήρηση τους⁴⁹³. Ως προς τους ηλικιωμένους λήφθηκαν υπόψιν οι ανάγκες αυτών που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα κατά τη διάρκεια χάραξης πολιτικών για αυτή την κοινωνική ομάδα⁴⁹⁴. Ενώ, ως προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποφασίστηκε η λήψη μέτρων για την προώθηση και τη διασφάλιση του δικαιώματός τους να καθορίζουν το φύλο τους⁴⁹⁵. Στο πλαίσιο της εργασίας της, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεσμεύτηκε να άρει τα νομικά και διαρθρωτικά εμπόδια στην προώθηση των δικαιωμάτων, της προστασίας και της κοινωνικής συμμετοχής των ανήλικων ΛΟΑΤΚΙ+ στους τομείς της εκπαίδευσης, της προαγωγής του κράτους δικαίου, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της υγείας⁴⁹⁶. Η κυβέρνηση επιδοκίμασε την ανάπτυξη ικανοτήτων στην κοινωνία των πολιτών και στους κρατικούς φορείς στους τομείς της έμφυλης βίας και της ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης, προκειμένου να ενισχύσει την προστασία και την προαγωγή των δικαιωμάτων των ανήλικων ΛΟΑΤΚΙ+ και να συμβάλει στην εξασφάλιση μιας ζωής αυτοδιάθεσης για αυτούς⁴⁹⁷. Στην Μάλτα η κυβέρνηση δεσμεύτηκε για την αναγνώριση και διευθέτηση των ειδικών αναγκών των ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων εντός της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁴⁹⁸. Αυτές αποτέλεσαν τα άτομα τρίτης ηλικίας και τα άτομα με ειδικές ανάγκες⁴⁹⁹.

18. Ζητήματα οικογενειακού δικαίου (πολιτικός γάμος και συγγένεια)

Υποβλήθηκε πρόταση από την Επιτροπή ότι σε περίπτωση εισαγωγής του θεσμού του (πολιτικού) γάμου, για την υλοποίηση της οποίας ήταν απαραίτητη η ρύθμιση των διαφόρων θεμάτων που θα προέκυπταν, όπως η αναθεώρηση του δικαίου της συγγένειας, συμπεριλαμβανομένων των ουσιαστικών, νομοτεχνικών και ορολογικών προσαρμογών⁵⁰⁰. Ένα άλλο ζήτημα που έθιξε η Επιτροπή ήταν η κατάσταση των παιδιών που μεγαλώνουν ήδη με γονείς ΛΟΑΤΚΙ+ και τους οποίους ο νόμος δεν αναγνωρίζει ως οικογένεια⁵⁰¹. Αυτό ωστόσο δημιουργεί ιδιαίτερα

⁴⁹¹ “National Action Plan Against Racism.Pdf.”

⁴⁹² i.d.

⁴⁹³ i.d.

⁴⁹⁴ i.d.

⁴⁹⁵ i.d.

⁴⁹⁶ “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf.”

⁴⁹⁷ i.d.

⁴⁹⁸ “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

⁴⁹⁹ i.d.

⁵⁰⁰ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

⁵⁰¹ i.d.

προβλήματα για τα ανήλικα παιδιά⁵⁰². Επομένως, υποβλήθηκε πρόταση για τη θεσμοθέτηση μιας μεταβατικής διάταξης που θα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της αναγνώρισης του δεύτερου γονέα του παιδιού⁵⁰³. Παράλληλα με τη συζήτηση για την ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, η Επιτροπή πρότεινε μια ευρύτερη αναθεώρηση του νομικού πλαισίου που θα καλύπτει τα ζευγάρια ανεξάρτητα από το φύλο τους⁵⁰⁴. Επιπλέον, τονίστηκε ότι η πιθανή θεσμοθέτηση του γάμου ομοφυλοφίλων θα επιλύσει ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στην αναγνώριση των ξένων ληξιαρχικών πράξεων για παιδιά ομοφυλόφιλων Ελλήνων που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό⁵⁰⁵.

Στην περίπτωση της Νορβηγίας το 2009 θεσμοθετήθηκε ο γάμος για τα ομόφυλα ζευγάρια⁵⁰⁶, ενώ η δυνατότητα υιοθεσίας είχε αναγνωριστεί ήδη από το 2002⁵⁰⁷. Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι διαδικασίες θεσμοθέτησης του ομόφυλου γάμου εκτείνονται κατά την περίοδο 2013-2019⁵⁰⁸, ενώ η υιοθεσία είναι διαθέσιμη για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ήδη από το 2002 με το Adoption and Children Act 2002⁵⁰⁹. Το 2017 η Γερμανία⁵¹⁰ και η Μάλτα αναγνώρισαν τον ομόφυλο γάμο και την υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια⁵¹¹. Η Μάλτα επιτρέπει την τεχνητή γονιμοποίηση (IVF) για όλα τα ζευγάρια (LN 156 του 2017)⁵¹². Στην χώρα από το 2017 ο γάμος είναι ανοιχτός και στα ομόφυλα ζευγάρια⁵¹³ καθώς και εισήχθη το δικαίωμα μεταβολής των αστικών ενώσεων σε γάμους (LN 382 του 2017)⁵¹⁴. Ήδη από το 2013 έγιναν δεκτές και οι υιοθεσίες από ομόφυλα ζευγάρια⁵¹⁵, με την πρώτη να εγκρίνεται με δικαστική απόφαση το 2016⁵¹⁶.

⁵⁰² i.d.

⁵⁰³ i.d.

⁵⁰⁴ i.d.

⁵⁰⁵ i.d.

⁵⁰⁶ "Helt-Endelig-Versjon-Ekteskapsloven-Engelsk-Oppdat.-Februar-2018-Revidert-Mht-Kommentarerer-Fra-Bld-Og-Jd-Innarbeidet.Pdf," accessed July 3, 2023, <https://www.regjeringen.no/contentassets/165b14b004784e9c86944f2e2301ce85/helt-endelig-versjon-ekteskapsloven-engelsk-oppdat.-februar-2018-revidert-mht-kommentarerer-fra-bld-og-jd-innarbeidet.pdf>.

⁵⁰⁷ regjeringen.no, "The Adoption Act," Lov, Government.no (regjeringen.no, October 29, 2018), <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/ACT-OF-28-FEBRUARY-1986-NO-8-RELATING-TO/id443477/>.

⁵⁰⁸ "Marriage (Same Sex Couples) Act 2013" (King's Printer of Acts of Parliament), accessed July 3, 2023, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/30/contents/enacted>.

⁵⁰⁹ Expert Participation, "Adoption and Children Act 2002," Text (Statute Law Database), accessed July 3, 2023, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/38/contents>.

⁵¹⁰ "Beschlussmpfehlung Und Bericht Des Ausschusses Für Recht Und Verbrauchz," accessed July 3, 2023, <https://dserver.bundestag.de/btd/18/129/1812989.pdf>; "Entwurf Eines Gesetzes Zur Einführung Des Rechts Auf Eheschließung Für Personen Gleichen Geschlechts," accessed July 3, 2023, <https://dserver.bundestag.de/btd/18/066/1806665.pdf>.

⁵¹¹ "1812989.Pdf," accessed July 3, 2023, <https://dserver.bundestag.de/btd/18/129/1812989.pdf>.

⁵¹² "LEĠIŻLAZZJONI MALTA," accessed July 3, 2023, <https://legislation.mt/eli/ln/2017/156/eng/pdf>.

⁵¹³ i.d.

⁵¹⁴ i.d.

⁵¹⁵ "Consensus over Gay Adoption Welcomed," accessed July 3, 2023, <https://timesofmalta.com/articles/view/20130116/local/Consensus-over-gay-adoption-welcomed.453457>.

⁵¹⁶ "Family Court Approves First Adoption by Same-Sex Couple - MaltaToday.Com.Mt," accessed July 3, 2023, https://www.maltatoday.com.mt/news/national/67495/family_court_approves_first_adoption_by_samesex_couple.

19. Νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου

Προτάθηκε από την Επιτροπή να γίνει προσθήκη σχετικής διάταξης στον Ν. 4356/2015⁵¹⁷, με στόχο να μεταβάλλεται η δειγματολογική καταχώριση του συμφώνου συμβίωσης σε περίπτωση επαναπροσδιορισμού του φύλου ενός εκ των 2 συντρόφων που να αντανάκλα την μεταβολή που έχει επέλθει στην ληξιαρχική πράξη γέννησης, χωρίς να μεταβληθεί η οικογενειακή μερίδα⁵¹⁸. Η Επιτροπή πρότεινε την επιμόρφωση των ειρηνοδικών και των δικαστικών λειτουργών για την αντιμετώπιση υποθέσεων που αφορούν την εν λόγω υπόθεση⁵¹⁹. Επιπλέον, προτάθηκε η επιμόρφωση των διοικητικών στελεχών και της τοπικής αυτοδιοίκησης που εμπλέκονται στο συγκεκριμένο ζήτημα⁵²⁰. Επιπροσθέτως, είναι κρίσιμης σημασίας η εφαρμογή του Ψηφίσματος της Κοινοβουλευτικής Ολομέλειας του Συμβουλίου της Ευρώπης 2048(2015)⁵²¹. Αυτό προτείνει τη δημιουργία διαδικασιών για την αλλαγή των ονομάτων και του καταχωρισμένου φύλου των διεμφυλικών ατόμων σε διάφορα έγγραφα όπως τα πιστοποιητικά γέννησης, τα δελτία ταυτότητας, τα διαβατήρια και τους τίτλους εκπαίδευσης, με διαδικασίες που θα είναι ταχείς, διαφανείς και προσβάσιμες⁵²². Επίσης, τονίστηκε η σημασία στη διαθεσιμότητα των διαδικασιών αυτών σε όλα τα άτομα, ανεξάρτητα από διάφορους παράγοντες όπως η ηλικία, η κατάσταση υγείας, η οικονομική κατάσταση ή το αστυνομικό ιστορικό τους⁵²³.

Η Επιτροπή εξέφρασε την άποψή της ότι η διαδικασία νομικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου μέσω της δικαστικής οδού πρέπει να αναθεωρηθεί, ώστε να συμμορφωθεί με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵²⁴. Επιπλέον, η σύσταση μιας επιτροπής για την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου δεν ανταποκρίνεται στη νομική διαδικασία και στα πρότυπα που ορίζονται από το νόμο, ο οποίος χωρίζει τις ιατρικές διαδικασίες ή γνωματεύσεις από τη δικαστική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου⁵²⁵. Τέλος, η απαίτηση αγαμίας για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία δεν θα έχει νόημα σε περίπτωση νομιμοποίησης του ομόφυλου γάμου⁵²⁶.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο με το Gender Recognition Act του 2004⁵²⁷ είναι δυνατή η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου των trans ατόμων. Τα trans άτομα έχουν τη δυνατότητα λήψης ορμονών από το 16^ο έτος και τη δυνατότητα

⁵¹⁷ “ΝΟΜΟΣ 4356/2015 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 181/24.12.2015,” accessed July 3, 2023, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/140974/nomos-4356-2015>.

⁵¹⁸ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

⁵¹⁹ i.d.

⁵²⁰ i.d.

⁵²¹ “Res. 2048 - Resolution - Details Tab,” accessed July 3, 2023, <https://pace.coe.int/en/files/21736>.

⁵²² i.d.

⁵²³ i.d.

⁵²⁴ “Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.”

⁵²⁵ i.d.

⁵²⁶ i.d.

⁵²⁷ Expert Participation, “Gender Recognition Act 2004,” Text (Statute Law Database), accessed July 3, 2023, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/7/contents>.

υποβολής σε χειρουργείο από το 18^ο έτος τους⁵²⁸. Η διαδικασία μεταβολής του φύλου τους στα νομικά έγγραφα απαιτεί τα παρακάτω⁵²⁹:

1. Ιατρική διάγνωση δυσφορίας φύλου
2. Έκθεση από ιατρό με λεπτομερή περιγραφή κάθε ιατρικής θεραπείας
3. Απόδειξη ότι ζούσαν για τουλάχιστον δύο χρόνια με το φύλο που «απέκτησαν» μέσω, για παράδειγμα, τραπεζικών λογαριασμών και διαβατηρίου.
4. Υπεύθυνη δήλωση ότι προτίθενται να ζήσουν στο κερτημένο φύλο μέχρι το θάνατό τους.
5. Εάν είναι παντρεμένοι, τη συγκατάθεση του συζύγου τους
6. Καταβολή τέλους 140 λιρών (ή απόδειξη χαμηλού εισοδήματος για μείωση/αφαίρεση του τέλους)
7. Υποβολή των εν λόγω εγγράφων σε επιτροπή, την οποία ο αιτών δεν συναντά αυτοπροσώπως

Στη Νορβηγία η κυβέρνηση επιδίωξε να έρθει σε επαφή με εκπροσώπους των trans ατόμων με σκοπό να προσδιοριστούν τα προβλήματα και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν καθώς και να βρεθούν οι κατάλληλοι τρόποι διαχείρισής τους⁵³⁰. Σύμφωνα με το νέο Gender Recognition Act του 2016, παιδιά ηλικίας 16 ετών και άνω επιτρέπεται να πραγματοποιούν την νομική αλλαγή του φύλου τους μέσω μιας απλής διαδικασίας "self-declaration"⁵³¹. Επιπλέον, παιδιά ηλικίας μεταξύ 6 και 16 ετών έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μια παρόμοια διαδικασία, με τη διαφορά ότι απαιτείται η συγκατάθεση των γονέων. Στην περίπτωση που ένας γονέας αντιτίθεται, το παιδί μπορεί να αιτηθεί έφεση στο δικαστήριο, προκειμένου να προστατευθεί το συμφέρον του⁵³². Για παιδιά με ηλικία κάτω των 6 ετών, οι γονείς μπορούν να υποβάλουν αίτηση μόνο εάν το παιδί παρουσιάζει μια «σωματική ανωμαλία κατά την ανάπτυξη»⁵³³. Η διαδικασία μεταβολής του ονόματος στα νομικά έγγραφα είναι η ακόλουθη και κάποιος μπορεί να αλλάξει το φύλο στα έγγραφά του όσες φορές το επιθυμεί⁵³⁴:

⁵²⁸ "Trans People in the UK.Pdf," accessed July 3, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721642/GE-O-LGBT-factsheet.pdf.

⁵²⁹ i.d.

⁵³⁰ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁵³¹ "Simonsen - The Norwegian Gender Recognition Act - and Policie.Pdf," accessed July 3, 2023, <https://app.parlamento.pt/webutils/docs/doc.pdf?path=6148523063484d364c793968636d356c6443397a6158526c6379395953556c4a5447566e4c304e505453387851304644524578484c305276593356745a57353062334e4a626d6c6a6157463061585a685132397461584e7a595738764d3251354e32526a4d5445744e575a6a4e5330305a4745314c546b305a54677459544532595745784d474e6b4f54686c4c6e426b5a673d3d&fich=3d97dc11-5fc5-4da5-94e8-a16aa10cd98e.pdf&Inline=true>.

⁵³² i.d.

⁵³³ i.d.

⁵³⁴ France Rose Hartline, "Assessing Norway's Gender Recognition Act of 2016: Analysing Personal Experiences of Legal Gender Change," *International Journal of Gender, Sexuality and Law* 1, no. 1 (July 30, 2020): 193–217, <https://doi.org/10.19164/ijgsl.v1i1.990>.

1. το άτομο πρέπει να είναι προσωρινός ή μόνιμος πολίτης της χώρας και να είναι άνω των 16 ετών
2. αν το άτομο είναι ανήλικο χρειάζεται συναίνεση των γονέων του
3. δεν χρειάζεται κάποιο ιατρικό έγγραφο που να πιστοποιεί την ανάγκη αλλαγής φύλου
4. το άτομο υποβάλλει την αίτηση στο tac office
5. το άτομο υπογράφει μία υπεύθυνη δήλωση

Στη Γερμανία το Σχέδιο Δράσης της Βρέμης του 2015 πρότεινε να εξεταστούν τρόποι διευκόλυνσης μεταβολής του ονόματος στα trans άτομα όπως για παράδειγμα με τη μείωση του χρόνου επεξεργασίας του αιτήματος⁵³⁵. Επίσης, προτάθηκε η σύσταση εξειδικευμένης ομάδας παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ψυχοκοινωνικό και νομικό επίπεδο για τα trans άτομα και τους συγγενείς τους⁵³⁶. Το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης προώθησε την διασφάλιση της επισημοποίησης της υποχρέωσης παροχής υπηρεσιών των ταμείων υποχρεωτικής ασφάλισης ασθενείας σχετικά με τις ανάγκες των trans ατόμων (όπως είναι η ορμονοθεραπεία, η μαστεκτομή, η φωνοθεραπεία, οι επεμβάσεις των γεννητικών οργάνων, οι πλαστικές επεμβάσεις θυληκοποίησης τους προσώπου κα.). Επίσης έγιναν προσπάθειες εξάλειψης της (ψυχο)παθολογικοποίησης των trans ατόμων στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για τη Διεθνή Ταξινόμηση των Ασθενειών του ΠΟΥ⁵³⁷.

Ο γερμανικός "Transsexuellengesetz" ρυθμίζει την αλλαγή του ονόματος ή της ταυτότητας φύλου σε επίσημα έγγραφα⁵³⁸. Μετά από απόφαση του γερμανικού ομοσπονδιακού δικαστηρίου από τον Απρίλιο του 2020, είναι πλέον επίσης δυνατό να επιλέξει κανείς ως ταυτότητα φύλου "divers" ή να τη διαγράψει εντελώς⁵³⁹. Σε κάθε περίπτωση, ο/η αιτών/ούσα πρέπει να αποδείξει ότι λόγω "διαφυλικής τάσης" δεν ταυτίζεται με το φύλο που αναγράφεται στο πιστοποιητικό γέννησής του/της για περισσότερα από τρία χρόνια και πιθανότατα δεν θα ταυτιστεί ποτέ⁵⁴⁰. Για να γίνει αλλαγή στο όνομα ή στο φύλο, δεν χρειάζεται πλέον να περάσει ο/η αιτών/ούσα από ιατρικές διαδικασίες που επιβεβαιώνουν το φύλο του, ούτε υποχρεούται να είναι στείρος/η, σε αντίθεση με ό,τι ορίζει το νομοθετικό πλαίσιο⁵⁴¹. Αυτές οι απαιτήσεις έχουν κηρυχθεί αντισυνταγματικές από το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, οπότε πλέον δεν ισχύουν. Επίσης, εκδίδονται θετικές αποφάσεις και για non-binary άτομα με την ακόλουθη

⁵³⁵ "DisplayDCTMContent.Pdf," accessed July 2, 2023, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064e8fa>.

⁵³⁶ i.d.

⁵³⁷ "National Action Plan Against Racism.Pdf"; "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf."

⁵³⁸ "TSG - Law on Change of First Names and Determination of Gender in Special Cases," accessed July 3, 2023, <https://www.gesetze-im-internet.de/tsg/BJNR016540980.html>.

⁵³⁹ i.d.

⁵⁴⁰ i.d.

⁵⁴¹ i.d.

διαδικασία⁵⁴². Οι ανήλικοι έχουν τη δυνατότητα να ακολουθήσουν την παρούσα διαδικασία μαζί με τους νόμιμους κηδεμόνες τους χωρίς την ανάγκη να συμπληρώσουν κάποιο ηλικιακό όριο⁵⁴³. Άτομα υπό δικαστική εποπτεία ή νομικά ανίκανα ενδέχεται να χρειαστούν βοήθεια κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης⁵⁴⁴. Οι κηδεμόνες υποχρεούνται να βοηθήσουν το άτομο υπό την επιμέλειά τους στην άσκηση των ατομικών του δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής των εγγράφων⁵⁴⁵:

Αρχικά, απαιτείται η υποβολή αίτησης στο αρμόδιο τοπικό δικαστήριο. Στη συνέχεια, το δικαστήριο αναθέτει σε δύο ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες την αξιολόγηση του αιτήματος, κατά πόσον πληρούνται οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις κατά τις συναντήσεις τους με τον αιτούντα. Λιγότερο από το ένα τοις εκατό των εκθέσεων των εμπειρογνομόνων απορρίπτουν την επιθυμητή αλλαγή. Με βάση τις δύο πραγματογνωμοσύνες και τη συνάντηση με τον δικαστή, το δικαστήριο αποφασίζει. Λιγότερο από το πέντε τοις εκατό αυτών των αιτήσεων απορρίπτονται. Στην περίπτωση απόρριψης, ο αιτών μπορεί να ασκήσει έφεση ή να υποβάλει νέα αίτηση μετά από κάποιο χρονικό διάστημα. Η διαδικασία αυτή μπορεί να διαρκέσει από πέντε έως είκοσι μήνες -εννέα μήνες κατά μέσο όρο- και το μέσο κόστος ανέρχεται σε 1.868 ευρώ. Οι αιτούντες με χαμηλό εισόδημα μπορούν να υποβάλουν αίτηση για νομική συνδρομή.

Στη Μάλτα ο διακανονισμός που επετεύχθη με την Joanne Cassar και η τροποποίηση του Αστικού Κώδικα, έχει ως αποτέλεσμα την επιτροπή του γάμου μετεγχειρητικών trans ατόμων με ένα άτομο αντίθετου νομικού φύλου⁵⁴⁶. Επιπλέον, διασφαλίστηκε ότι το μετεγχειρητικό άτομο θα θεωρείται για όλους τους σκοπούς ως ανήκον στο φύλο που αποκτά⁵⁴⁷. Επίσης, καθιερώθηκε συνταγματική προστασία κατά των διακρίσεων λόγω του γενετήσιου προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου⁵⁴⁸. Επιπροσθέτως, ο νόμος περί ταυτότητας/ έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου τέθηκε σε ισχύ, δίνοντας το δικαίωμα στην αναγνώριση της ταυτότητας φύλου και του δικαιώματος της σωματικής ακεραιότητας και αυτονομίας. Εισήχθη ο δείκτης «Χ» ως εναλλακτική επιλογή στο «Γ» ή στο «Α» στα δελτία ταυτότητας και τα διαβατήρια⁵⁴⁹. Ο νομοθέτης έχει καθιερώσει μια νομική διαδικασία για τη νομική αναγνώριση του φύλου των ατόμων με βάση τον αυτοπροσδιορισμό και τη σωματική ακεραιότητα⁵⁵⁰. Για άτομα ηλικίας 16 ετών και άνω, η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την υποβολή μιας απλής δήλωσης ενώπιον συμβολαιογράφου, η

⁵⁴² “Bundesverfassungsgericht - Press - Civil Status Law Must Allow a Third Gender Option,” accessed July 3, 2023, <https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2017/bvg17-095.html>.

⁵⁴³ “Transsexual Law in Germany: The Transsexuellengesetz | Free Paper Example,” DemoEssays.com, accessed July 3, 2023, <https://demoessays.com/transsexual-law-in-germany-the-transsexuellengesetz/>.

⁵⁴⁴ i.d.

⁵⁴⁵ i.d.

⁵⁴⁶ Gregor Puppink, “Joanne Cassar v Malta: On the Deconstruction of the Right to Marry and Found a Family by the European Court of Human Rights,” SSRN Scholarly Paper (Rochester, NY, March 1, 2013), <https://papers.ssrn.com/abstract=2320586>.

⁵⁴⁷ i.d.

⁵⁴⁸ “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

⁵⁴⁹ “Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.”

⁵⁵⁰ “Gender Identity, Gender Expression And Sex Characteristics Act,” accessed July 4, 2023, https://meae.gov.mt/en/public_consultations/msdc/pages/consultations/gigesc.aspx.

οποία εγγράφεται στο δημόσιο μητρώο ως δημόσια πράξη⁵⁵¹. Στη συνέχεια, ο Διευθυντής του Δημόσιου Ληξιαρχείου εγκρίνει τις αλλαγές στο πιστοποιητικό γέννησης, προκειμένου να διευκολύνει τις αλλαγές σε άλλα έγγραφα ταυτότητας, όπως διαβατήρια, ταυτότητες και άδειες οδήγησης⁵⁵².

Τα υιοθετημένα άτομα που επιθυμούν να αλλάξουν το νομικό τους φύλο στα πιστοποιητικά υιοθεσίας δικαιούνται να το κάνουν ύστερα από δικαστική απόφαση σχετικά με την υπόθεση τους⁵⁵³. Στην περίπτωση των ανηλίκων, δηλαδή ατόμων κάτω των 16 ετών, οι γονείς τους πρέπει να υποβάλουν αίτηση στο Δικαστήριο Εθελοντικής Δικαιοδοσίας για λογαριασμό του παιδιού⁵⁵⁴. Έπειτα, η δικαστική απόφαση πρέπει να υποβληθεί στον Διευθυντή του Ληξιαρχείου για να πραγματοποιηθούν οι αλλαγές στο πιστοποιητικό γέννησης⁵⁵⁵. Σύμφωνα με τον νόμο, δεν απαιτείται από κανέναν να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι έχει υποβληθεί σε ολική ή μερική χειρουργική επέμβαση για την μεταβολή των γεννητικών οργάνων, ότι έχει λάβει ορμονικές θεραπείες ή οποιαδήποτε άλλη ψυχιατρική, ψυχολογική ή ιατρική θεραπεία, για να επωφεληθεί από το δικαίωμα στον επαναπροσδιορισμό του φύλου⁵⁵⁶. Αυτό ισχύει και για τα παιδιά, αν και το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει αξιολόγηση για να επιβεβαιώσει ότι ο ανήλικος είναι σε θέση να παράσχει συγκατάθεση μετά από ενημέρωση⁵⁵⁷.

Η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου είναι δικαίωμα κάθε ατόμου και δεν απαιτεί άδεια ή εξουσιοδότηση από τον/την σύζυγο, σύμφωνα με τις διατάξεις περί νομικής αναγνώρισης φύλου⁵⁵⁸. Συνεπώς, ένα παντρεμένο άτομο μπορεί να τροποποιήσει το πιστοποιητικό γάμου του ώστε να αντικατοπτρίζει το όνομα και την ταυτότητα φύλου του χωρίς την άδεια του/της συζύγου⁵⁵⁹. Επιπλέον, ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου των ατόμων που έχουν χορηγηθεί διεθνής προστασία βάσει του νόμου περί προσφύγων, καθώς και της αναγνώρισης αλλοδαπών αποφάσεων που αφορούν υπηκόους της Μάλτας ή υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον αποφασίζονται από αρμόδιο δικαστήριο ή αρχή⁵⁶⁰. Επιπροσθέτως, τα άτομα που τελούν υπό κράτηση μπορούν να αναγνωρίσουν την ταυτότητα φύλου τους μέσω δήλωσης ενώπιον συμβολαιογράφου κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, σε περίπτωση που δεν έχουν πρόσβαση σε κανονικές νομικές διατάξεις αναγνώρισης φύλου⁵⁶¹.

⁵⁵¹ “Gender Recognition | Identity Malta Agency,” September 15, 2020, <https://www.identitymalta.com/gender-recognition/>.

⁵⁵² i.d.

⁵⁵³ “Gender Recognition | Identity Malta Agency.”

⁵⁵⁴ “Legal Gender Recognition and Bodily Integrity,” accessed July 4, 2023, <https://humanrights.gov.mt/en/Pages/LGBTIQ%20Equality/Legal%20Provisions/Legal-Gender-Recognition-and-Bodily-Integrity.aspx>.

⁵⁵⁵ “Legal Gender Recognition and Bodily Integrity.”

⁵⁵⁶ i.d.

⁵⁵⁷ i.d.

⁵⁵⁸ i.d.

⁵⁵⁹ i.d.

⁵⁶⁰ i.d.

⁵⁶¹ i.d.

20. Ζητήματα που αφορούν τα intersex άτομα

Η Επιτροπή θεώρησε επωφελή τη διευκόλυνση της αλλαγής του φύλου που έχει καταχωρηθεί στο μητρώο μέσω αυτοπροσδιορισμού⁵⁶². Επιπλέον, αποδείχθηκε χρήσιμη η προσθήκη του κριτηρίου "χαρακτηριστικά φύλου" σε όλα τα σχετικά νομοθετικά κείμενα, καθώς και η νομοθετική προστασία από τις διακρίσεις λόγω χαρακτηριστικών φύλου, η οποία θα πρέπει να επεκταθεί σε άλλους τομείς πέρα από την εργασία, όπου ήδη εφαρμόζεται⁵⁶³. Σύμφωνα με τις απόψεις της Επιτροπής, η φροντίδα υγείας που παρέχεται στα intersex άτομα κατά τη διάρκεια της ζωής τους είναι ιδιαίτερα σημαντική και για τον λόγο αυτό, η φροντίδα αυτή πρέπει να είναι αποτέλεσμα συνεργασίας εξειδικευμένων διεπιστημονικών ομάδων, που δεν θα παθολογοποιούν την κατάσταση, αλλά θα έχουν ως προτεραιότητα τις ανάγκες, τα δικαιώματα και τα οφέλη των intersex ατόμων⁵⁶⁴. Επιπλέον, η Επιτροπή τόνισε τη σημασία της επάρκειας μηχανισμών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για τους intersex ανθρώπους και τις οικογένειές τους⁵⁶⁵. Σε αυτό το πλαίσιο, απαιτείται η παροχή υπηρεσιών από επιμορφωμένους στα intersex ζητήματα θεραπευτές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης υποστήριξη των intersex ατόμων και των οικογενειών τους⁵⁶⁶. Για την επίτευξη λοιπόν όλων αυτών αναγκαία κρίνεται η επιμόρφωση όλων των επαγγελματιών υγείας για την intersex κατάσταση με απώτερο στόχο την αποπαθολογικοποίησή της⁵⁶⁷. Επίσης, σημαντική είναι και η δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού σχολικού περιβάλλοντος⁵⁶⁸.

Στην περίπτωση της Νορβηγίας η κυβέρνηση επιδίωξε να έρθει σε επαφή με εκπροσώπους των intersex ατόμων με σκοπό να προσδιοριστούν τα προβλήματα και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν καθώς και να βρεθούν οι κατάλληλοι τρόποι διαχείρισής τους⁵⁶⁹. Παράλληλα στη Μάλτα έχει εγκριθεί νόμος που αφορά την ταυτότητα/έκφραση και τα χαρακτηριστικά φύλου, ο οποίος παρέχει στους ανθρώπους το δικαίωμα να αναγνωρίζουν την ταυτότητα τους σχετικά με το φύλο τους και τα δικαιώματα σωματικής ακεραιότητας και αυτονομίας. Στη συνέχεια ξεκίνησε διαβούλευση για τη διασφάλιση των καλύτερων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης για τους λόγους αυτούς⁵⁷⁰.

Στη Γερμανία το Σχέδιο Δράσης της Βρέμη του 2015 πρότεινε την εξέταση των διαθέσιμων τρόπων για να διευκολυνθεί η διαδικασία αλλαγής ονόματος για τα intersex άτομα, με τη μείωση του χρόνου επεξεργασίας των αιτημάτων να αποτελεί μία από τις προτεινόμενες λύσεις⁵⁷¹. Επιπλέον, προτάθηκε η ίδρυση μιας

⁵⁶² "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf."

⁵⁶³ i.d.

⁵⁶⁴ i.d.

⁵⁶⁵ i.d.

⁵⁶⁶ i.d.

⁵⁶⁷ i.d.

⁵⁶⁸ i.d.

⁵⁶⁹ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁵⁷⁰ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

⁵⁷¹ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen."

εξειδικευμένης ομάδας συμβούλων σε ψυχοκοινωνικό και νομικό επίπεδο για την παροχή συμβουλών σε intersex άτομα και τους συγγενείς τους⁵⁷². Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης διασφαλίστηκε ότι όλες οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης θα λαμβάνουν υπόψιν τις πραγματικές ανάγκες υγείας των intersex ατόμων με σεβασμό του δικαιώματός τους στον αυτοπροσδιορισμό⁵⁷³. Επίσης, έγιναν ενέργειες ενημέρωσης του κοινού για τους κινδύνους των λεγόμενων «θεραπειών μεταστροφής» καθώς και διασφαλίστηκε η επισημοποίηση της υποχρέωσης παροχής υπηρεσιών των ταμείων υποχρεωτικής ασφάλισης ασθενείας σχετικά με τις ανάγκες των intersex ατόμων⁵⁷⁴. Έγινε πρόβλεψη για την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε όλα τα άτομα με διαφορετικό φύλο από το δυαδικό στη χώρα⁵⁷⁵. Σε όλες τις περιπτώσεις ιατρικών επεμβάσεων που έχουν υποστεί άτομα με διαφορετικό φύλο από το δυαδικό, εκτελέστηκαν έρευνες για να αποκαλυφθούν καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους⁵⁷⁶.

21. Εξωτερική πολιτική και ανθρώπινα δικαιώματα: η διάσταση ΛΟΑΤΚΙ+

Εδώ και δεκαετίες, πολλά κράτη της Δύσης, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, έχουν ενσωματώσει στη διπλωματική τους ατζέντα το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ως μιας ευάλωτης ομάδας. Η επίτευξη αυτού του στόχου μέσω μιας ενεργητικής και πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής έχει θετικές συνέπειες για τη χώρα, όπως τη βελτίωση της φήμης της και την αύξηση της ήπιας ισχύος της. Με αυτόν τον τρόπο θα απαγκιστρωθεί η εικόνα της χώρας από τις εντυπώσεις που άφησε η δημοσιονομική, η υγειονομική και η ενεργειακή κρίση. Έτσι, η Ελλάδα θα μπορέσει να αποτελέσει ένα σημείο αναφοράς για τα υπόλοιπα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Η υλοποίηση μιας τέτοιας πολιτικής περιλαμβάνει μια σειρά δράσεων που ενισχύουν την ορατότητα των ατόμων που ανήκουν στην κοινότητα των ΛΟΑΤΚΙ+, όπως η παρουσία ελληνικών αποστολών στις τοπικές εκδηλώσεις Pride, η συνεργασία με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι δηλώσεις στήριξης προς τις τοπικές κοινότητες ΛΟΑΤΚΙ+ σε άλλες χώρες⁵⁷⁷. Παράλληλα, η προώθηση της Ελλάδας ως φιλικού προς τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα προορισμού θα οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των κοινωνικά ευαίσθητοποιημένων τουριστών⁵⁷⁸. Αυτοί οι τουρίστες κατά κύριο λόγο προέρχονται από εύρωστες οικονομικά χώρες και αυτό

⁵⁷² i.d.

⁵⁷³ "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf."

⁵⁷⁴ "National Action Plan Against Racism.Pdf."

⁵⁷⁵ i.d.

⁵⁷⁶ i.d.

⁵⁷⁷ "Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf."

⁵⁷⁸ i.d.

θα συμβάλλει στη βελτίωση της εικόνας της χώρας στις κύριες τουριστικές αγορές⁵⁷⁹.

Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίχθηκαν τα κράτη που αναγνωρίζουν τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και διοργανώθηκαν συνέδρια με θέμα τα δικαιώματα της κοινότητας ανά τον κόσμο. Επιπροσθέτως, προβλέφθηκε η συνεχής παροχή βελτιωμένων ταξιδιωτικών συμβουλών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα⁵⁸⁰ και προωθήθηκαν οι συζητήσεις περί των δικαιωμάτων τους στα πλαίσια συνεργασίας με άλλα κράτη⁵⁸¹. Στο πλαίσιο του ΟΗΕ ξεκίνησε να χρησιμοποιείται ο UPR για την εξέταση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων από τα άλλα κράτη μέλη του ΟΗΕ. Επίσης, η κυβέρνηση επιδόθηκε οργανώσεις ανά τον κόσμο που δραστηριοποιούνται στην προαγωγή των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων⁵⁸². Τέλος, υποστηρίχθηκε η κοινωνία των πολιτών που προωθεί τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα από τις πρεσβείες του Ηνωμένου Βασιλείου σε κάθε χώρα⁵⁸³. Παράλληλα, στην Νορβηγία η χώρα υποστήριξε στο πλαίσιο της εξωτερικής της πολιτικής τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁵⁸⁴, δημιούργησε ή/και διατήρησε συμμαχίες με εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς οργανώσεις που ασχολούνται με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και υποστήριξε οργανισμούς και δράσεις για τα δικαιώματα της κοινότητας. Σε συνεργασία με το NATO, τα όργανα της ΕΕ καθώς και με τα κράτη-μέλη της προώθησαν την περεταίρω κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁵⁸⁵.

Στην περίπτωση της Γερμανίας προκειμένου να ενισχυθεί και να εδραιωθεί η δέσμευση της Γερμανίας να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, αναπτύχθηκε η έννοια της ένταξης των ΛΟΑΤΚΙ+ ζητημάτων στην εξωτερική πολιτική και την αναπτυξιακή συνεργασία της Ομοσπονδίας Κυβέρνησης με την κοινωνία των πολιτών⁵⁸⁶. Επιπλέον, υπήρξε ενσωμάτωση του θέματος της ΛΟΑΤΚΙ+ στα θεσμικά όργανα της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής και της επίσημης αναπτυξιακής συνεργασίας, καθώς και στις διαδικασίες και τις δραστηριότητές τους. Αυτό περιλαμβάνει ενισχυμένη υποβολή εκθέσεων από τις γερμανικές αποστολές στο εξωτερικό σχετικά με τα δικαιώματα ΛΟΑΤΚΙ+ στη χώρα υποδοχής, εντατικοποίηση του διαλόγου με διμερείς και περιφερειακούς εταίρους, καθώς και με πολυμερείς δρώντες που προσανατολίζονται περισσότερο στην εξάλειψη των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, καθώς και στην ενίσχυση της ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου⁵⁸⁷. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεσμεύτηκε να συνεργαστεί στενά με τους εταίρους της ΕΕ και άλλα ομοϊδεατικά κράτη προς τον στόχο της ακόμη καλύτερης υποστήριξης και προστασίας των δικαιωμάτων των

⁵⁷⁹ i.d.

⁵⁸⁰ "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People."

⁵⁸¹ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf."

⁵⁸² "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People."

⁵⁸³ "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf."

⁵⁸⁴ "Trygghet, Mangfold Og Apenhet"; "Hplhbtseptember2008eng.Pdf," accessed July 3, 2023, <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.

⁵⁸⁵ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁵⁸⁶ "National Action Plan Against Racism.Pdf."

⁵⁸⁷ "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf."

ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, μεταξύ άλλων σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών⁵⁸⁸. Κατά την αξιολόγηση νέων έργων σε μια χώρα, λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες που αφορούν τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα κατά την εκτίμηση της συνολικής κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁵⁸⁹. Η κυβέρνηση της χώρας υποστηρίζει τις κυβερνήσεις των εταίρων της στη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων που σχετίζονται με τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και διασφαλίζει ότι αυτή η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων δεν παραβιάζει τα δικαιώματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής ή δημιουργεί ή επιδεινώνει διακρίσεις ή διώξεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου⁵⁹⁰.

Στην Μάλτα η κυβέρνηση σύναψε διμερή πρωτόκολλα με χώρες που αναγνωρίζουν νόμιμα την ανατροφή των παιδιών του ιδίου φύλου, ανοίγοντας την πόρτα για διεθνείς υιοθεσίες από μαλτέζικα ζευγάρια του ιδίου φύλου⁵⁹¹. Η Αρχή Τουρισμού της Μάλτας (ΜΤΑ) ξεκίνησε διάφορες πρωτοβουλίες για την προώθηση της Μάλτας ως φιλικού, προς τους ΛΟΑΤΚΙ+, προορισμού⁵⁹². Η κυβέρνηση της Μάλτας προσχώρησε στο Συνασπισμό Ίσων Δικαιωμάτων (ERC), ο οποίος συγκεντρώνει ομοϊδεάτες, προωθώντας την ισότητα για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα διεθνώς⁵⁹³. Διεξήχθησαν παγκόσμιες πρωτοβουλίες που επιδίωκαν τη βελτίωση της γνώσης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας⁵⁹⁴. Στο πλαίσιο αυτό, παρακινήθηκαν οι χώρες να υιοθετήσουν νομικές διατάξεις που θα αναγνωρίζουν το δικαίωμα της ταυτότητας φύλου, καθώς και το δικαίωμα στη σωματική αυτονομία και ακεραιότητα⁵⁹⁵. Επίσης, προωθήθηκε η αποπαθολογικοποίηση των trans και intersex ατόμων σε υπερεθνικό επίπεδο⁵⁹⁶ (Anon., 2015). Συνέχισε μάλιστα να υποστηρίζει της υιοθέτηση ενός χάρτη καταγραφής της πορείας της ΕΕ ως προς την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε όλους τους τομείς αρμοδιότητάς της⁵⁹⁷.

22. Δράσεις ορατότητας

Ο τομέας της ορατότητας των ατόμων που ανήκουν στην κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια, χάρη σε ποικίλες δράσεις που έχουν αναληφθεί από την κοινωνία των πολιτών, την Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς οργανισμούς και επιχειρηματικούς ομίλους. Πρόσφατα, έχουν συμβάλει σε αυτήν την πρόοδο και οι πολιτικοί. Οι δράσεις αυτές έχουν συμβάλει στην

588 i.d.

589 i.d.

590 i.d.

591 "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

592 i.d.

593 "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

594 i.d.

595 i.d.

596 i.d.

597 "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

κατανόηση της ισότητας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων κατά της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+.

Ο ιδιωτικός τομέας παίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ορατότητας της κοινότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων μέσω της στήριξης από εργοδοτικές οργανώσεις, επαγγελματικά σωματεία και επιχειρήσεις με την ενθάρρυνση του κράτους. Αυτός ο ρόλος πραγματοποιείται μέσω εκδηλώσεων υποστήριξης και συμπερίληψης, σεμιναρίων και άλλων σχετικών δράσεων που συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων εναντίον των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Βοηθητική επίσης κρίνεται και η ανάληψη δράσεων από το Εθνικό Κοινοβούλιο μέσω της σύνταξης εθνικών εκθέσεων σύμφωνα με το Άρθρο 51 παρ. 4 του Κανονισμού της Βουλής⁵⁹⁸ και η περαιτέρω έγκριση Ψηφισμάτων υπέρ της ορατότητας και της προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και η αναγνώριση από το Εθνικό Κοινοβούλιο της Παγκόσμιας Ημέρας Κατά της Ομοφοβίας, της Αμφιφοβίας, και της Transφοβίας.

Τα Pride festivals αποτελούν μια από τις πλέον αναγνωρίσιμες δράσεις ορατότητας για την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Τα εν λόγω φεστιβάλ έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικό εργαλείο κοινωνικής αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς η μαζική συμμετοχή σε αυτά έχει συνεισφέρει στην αύξηση της κοινωνικής αποδοχής της κοινότητας. Με βάση αυτό, η Επιτροπή προτρέπει τη στήριξη της υπάρχουσας και τη δημιουργία νέων Pride festivals σε διάφορες περιοχές της χώρας⁵⁹⁹. Τέλος, η κρατική στήριξη των φεστιβάλ υπερηφάνειας αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την ενίσχυση της ορατότητας της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ και την προώθηση της κοινωνικής αποδοχής⁶⁰⁰. Με την προώθηση των δράσεων ορατότητας θα μπορέσουν να μειωθούν τα στερεότυπα και οι εχθρικές στάσεις απέναντι στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Ειδικότερα θα μειωθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και ο στιγματισμός που βιώνουν τα άτομα της κοινότητας⁶⁰¹.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο το κράτος βοήθησε οργανισμούς υποστήριξης της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και προώθησε την ενίσχυση της συμμετοχής των ατόμων της κοινότητας στην τοπική και κεντρική διοίκηση⁶⁰². Επίσης χρηματοδότησε εθελοντικές δράσεις υποστήριξης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων⁶⁰³. Προσπάθειες έγιναν και για την εύρεση τρόπων αποτροπής της διαφορετικής μεταχείρισης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και την αντιμετώπιση των προσβλητικών αναφορών σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα⁶⁰⁴. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών αναζητήθηκαν καλές πρακτικές για την καταπολέμηση των ρατσιστικών επιθέσεων που δέχονται τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στα

⁵⁹⁸ “ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ 2021_3_F.Pdf,” 71, accessed July 4, 2023, https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%9F%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%97%CE%A3%CE%97%202021_3_F.pdf.

⁵⁹⁹ “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

⁶⁰⁰ i.d.

⁶⁰¹ i.d.

⁶⁰² “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Equality: Moving Forward,” n.d.

⁶⁰³ “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf.”

⁶⁰⁴ “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People.”

μέσα μαζικής μεταφοράς⁶⁰⁵. Τέλος, το κράτος υποστήριξε ενεργά τα pride που λαμβάνουν χώρα στην επικράτεια του⁶⁰⁶.

Στην Γερμανία προτάθηκε μέσω του Σχεδίου Δράσης του Βερολίνου το 2010 ότι θα παρεχόταν υποστήριξη απέναντι στην κοινωνία των πολιτών για την υλοποίηση δράσεων ορατότητας και προώθησης των δικαιωμάτων τους και της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας⁶⁰⁷. Το Σχέδιο Δράσης της Βρέμης του 2015 πρότεινε την βελτίωση της απόψεων για τη μείωση των διακρίσεων καθώς και την προώθηση της ιστορίας της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας μέσω εκθέσεων και άλλων δράσεων⁶⁰⁸. Παράλληλα, προτάθηκε η χρηματοδότηση δράσεων, οι οποίες θα σχετίζονταν με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα⁶⁰⁹. Το Σχέδιο Δράσης της Ομόσπονδης Κυβέρνησης προώθησε την κρατική χρηματοδότηση δράσεων προώθησης της ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων. Δημιουργήθηκαν ειδικά χρηματοδοτικά προγράμματα για άτομα που ίδρυσαν ΜΚΟ και έχουν οι ίδιοι βιώσει ρατσισμό με στόχο τη στήριξή τους⁶¹⁰.

Στη Μάλτα προωθήθηκαν δράσεις για την ενημέρωση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων για τον HIV/AIDS⁶¹¹. Συνεχίστηκε η παροχή χρηματοδοτήσεων σε ΜΚΟ που ασχολούνται με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και δημιουργήθηκε μία εθνική σελίδα που συγκέντρωνε όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες για την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα στην Μάλτα⁶¹². Παράλληλα, εντατικοποιήθηκε η συνεργασία του κράτους με ΜΚΟ που προωθούν την ισότητα και τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα⁶¹³. Στη Νορβηγία η κυβέρνηση διασφάλισε την επαρκή χρηματοδότηση ΜΚΟ και οργανισμών που ασχολούνται με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα⁶¹⁴. Επίσης, εκπρόσωποι της συμμετέχουν στο ετήσιο pride με στόχο την έμπρακτη υποστήριξη της ισότητας⁶¹⁵.

23. Σύγκριση μεταξύ των κρατών

23.1. Περιορισμοί έρευνας

Για όλες τις Υποθέσεις θα θεωρούνται όλες οι μεταβλητές σταθερές εξαιρουμένων των δικαστικών υποθέσεων που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ, των σχεδίων δράσης και της κατάταξης της χώρας στο Rainbow Maps του 2022. Στην περίπτωση της Γερμανίας μελετήθηκαν μόνο 4 σχέδια δράσης λόγω περιορισμού έρευνας.

⁶⁰⁵ i.d.

⁶⁰⁶ i.d.

⁶⁰⁷ "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen."

⁶⁰⁸ i.d.

⁶⁰⁹ i.d.

⁶¹⁰ "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf"; "National Action Plan Against Racism.Pdf."

⁶¹¹ "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf."

⁶¹² "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

⁶¹³ i.d.

⁶¹⁴ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

⁶¹⁵ i.d.

23.2. Υπόθεση 1

Στο παρόν κεφάλαιο θα ελεγχθεί η υπόθεση 1 (Υ1). Αυτή αφορά το αν η ύπαρξη περισσότερων σχεδίων δράσης βοηθάει στην αποτελεσματικότερη μείωση των υποθέσεων που καταλήγουν στο ΕΔΔΑ εναντίον της εκάστοτε χώρας. Όπως προηγουμένως αναφέρθηκε η Μεγάλη Βρετανία έχει θέσει σε ισχύ 2 σχέδια δράσης. Στη Γερμανία μελετήθηκαν 4 από τα σχέδια δράσης που έχει θέσει, λόγω του περιορισμού της έρευνας, η Μάλτα έχει θέσει σε ισχύ 2 σχέδια δράσης, η Νορβηγία 3 και η Ελλάδα μόλις 1 σχέδιο δράσης.

Το ερώτημα που τίθεται είναι το κατά πόσο η ύπαρξη περισσότερων σχεδίων δράσης επιδρά θετικά στον τρόπο αντιμετώπισης των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε μία χώρα και αν θα πρέπει να είναι το κύριο εργαλείο χάραξης πολιτικής επί του ζητήματος. Για την απάντηση αυτής της ερώτησης θα συγκριθούν τα σχέδια δράσης της εκάστοτε χώρας συγκριτικά με τις υποθέσεις που σχετίζονται με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα που έχουν φθάσει στο ΕΔΔΑ. Με αυτόν τον τρόπο, αν τα σχέδια δράσης είναι το βέλτιστο εργαλείο χάραξης και υλοποίησης πολιτικών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα αναμένεται να παρατηρηθεί ότι η Γερμανία, στην οποία μελετήθηκαν 4 σχέδια δράσης, αριθμός που υπερβαίνει το σύνολο των σχεδίων δράσης οποιασδήποτε άλλης χώρας υπό μελέτη, θα έχει την καλύτερη κατάταξη στην ILGA Europe και ταυτόχρονα θα παρουσιάσει τις λιγότερες υποθέσεις.

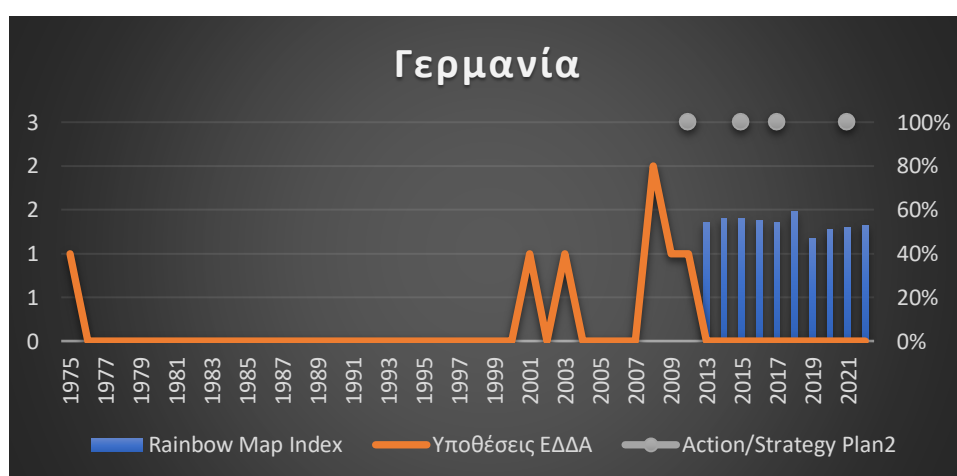

Σχεδιάγραμμα 1: Μεγάλη Βρετανία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶¹⁶

⁶¹⁶ “| ILGA-Europe Rainbow Index,” accessed July 5, 2023, <https://www.ilga-europe.org/?s=&view=grid&documenttype=all&orderresultsby=priority&tags=rainbow-map-index>; “HUDOC - European Court of Human Rights,” accessed July 5, 2023, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22gender%20identity%22,%20%22gender%20sex%22,%20%22bisexual%22,%20%22trans%22,%20%22asexual%22,%20%22pansexual%22,%20%22in%22%7D>

Όπως είναι προφανές η Μεγάλη Βρετανία έχει θέσει σε ισχύ μόλις 2 σχέδια δράσης το 2011 και το 2018. Το πρώτο σχέδιο δράσης τέθηκε σε ισχύ μετά την ραγδαία αύξηση των υποθέσεων που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ το 2007. Μετά την υλοποίηση του πρώτου ήδη σχεδίου δράσης παρατηρείται μία ραγδαία μείωση των δικαστικών υποθέσεων. Στη συνέχεια, και λίγο πριν την υλοποίηση του δεύτερου σχεδίου δράσης παρατηρείται μία βελτίωση της κατάταξης της χώρας στο Rainbow Map για την περίοδο 2013-2015. Ωστόσο, με την υλοποίηση του δεύτερου σχεδίου δράσης να μην είναι εμφανής η διατήρηση των σχεδόν μηδενικών δικαστικών υποθέσεων ετησίως, αλλά είναι εμφανής και μία σταδιακή μείωση της κατάταξης της χώρας στο rainbow map.

Τα εξαιρετικά υψηλά ποσοστά που καταγράφει το Ηνωμένο Βασίλειο στο Rainbow Map σε συνδυασμό με τη διατήρηση των σχεδόν μηδενικών υποθέσεων σε ετήσια βάση με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης υποδεικνύει την αποτελεσματικότητά τους ως εργαλεία πολιτικής. Αυτό το συμπέρασμα υποστηρίζεται από τον προηγούμενο αυξημένο αριθμό υποθέσεων που είχαν καταλήξει στο ΕΔΔΑ την περίοδο 1999-2009 και την εν συνεχεία μείωσή τους. Ωστόσο, η κατάταξη της χώρας δεν κατάφερε να διατηρηθεί σε αρκετά υψηλά επίπεδα, δημιουργώντας ερωτήματα για την πλήρη αποτελεσματικότητα των σχεδίων δράσης. Οπότε η Υ1 παρατηρείται ότι ισχύει, καθώς η χώρα με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης κατέγραψε σχεδόν μηδενικές υποθέσεις στο ΕΔΔΑ.

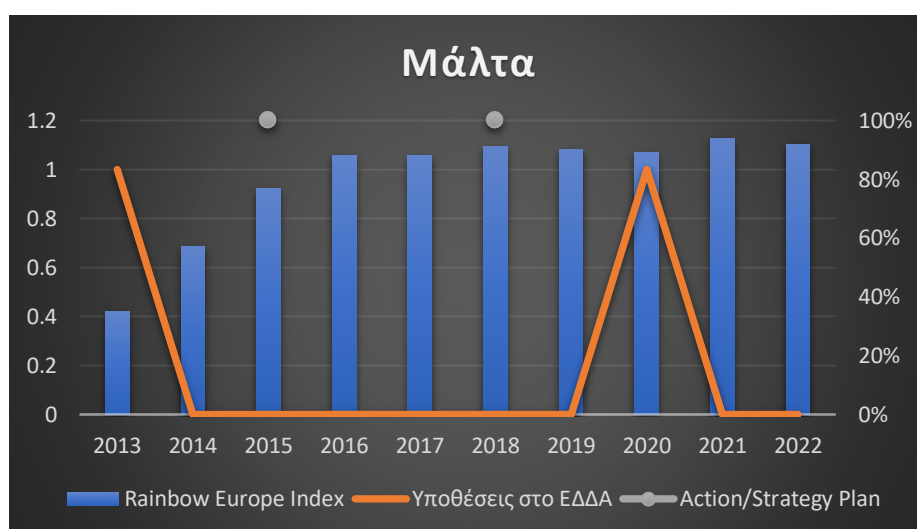

Σχεδιάγραμμα 2: Γερμανία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶¹⁷

tersex\%22%20%22],%22respondent%22:[%22GBR%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}; "LGBT Action Plan, improving the lives of lesbian, gay, bisexual and transgender people.Pdf," accessed July 5, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721367/GE-O-LGBT-Action-Plan.pdf; "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf," accessed July 5, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.

⁶¹⁷ " | ILGA-Europe Rainbow Index"; "16802f8125.Pdf," accessed July 5, 2023, <https://rm.coe.int/16802f8125>; "LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport";

Στη συνέχεια, στη Γερμανία μελετήθηκαν 4 από τα σχέδια δράσης που έχουν τεθεί σε ισχύ το 2010⁶¹⁸, το 2015⁶¹⁹, το 2017⁶²⁰ και το 2021⁶²¹. Διαχρονικά η χώρα κατέγραψε μόλις 7 υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ, 4 εκ των οποίων εκδικάστηκαν το 2008-2010⁶²². Με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης, δεν κατέληξε καμία άλλη υπόθεση στο ΕΔΔΑ. Παράλληλα, η χώρα καταγράφει χαμηλότερη κατάταξη από το Ηνωμένο Βασίλειο, που ωστόσο είναι σχετικά σταθερή⁶²³. Δεδομένου των προαναφερθέντων καταλήγουμε ότι τα σχέδια δράσης σε αυτή την περίπτωση αποτέλεσαν ένα καλό εργαλείο προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων. Οπότε η Υ1 παρατηρείται ότι ισχύει, καθώς η χώρα με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης κατέγραψε σχεδόν μηδενικές υποθέσεις στο ΕΔΔΑ.

Σχεδιάγραμμα 3: Μάλτα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶²⁴

“National Action Plan Against Racism.Pdf,” accessed July 5, 2023, https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4; “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf,” accessed July 5, 2023, <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2445310/7a532b519e092ed6117535b78209162e/210226-inklusionskonzept-pdf-data.pdf>; “HUDOC - European Court of Human Rights,” accessed July 5, 2023, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%22\(%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22\)%22%2C%22respondent%22%3A%22DEU%22%2C%22documentcollectionid%22%3A%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%22(%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22)%22%2C%22respondent%22%3A%22DEU%22%2C%22documentcollectionid%22%3A%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%7D).

⁶¹⁸ “16802f8125.Pdf.”

⁶¹⁹ “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport.”

⁶²⁰ “National Action Plan Against Racism.Pdf.”

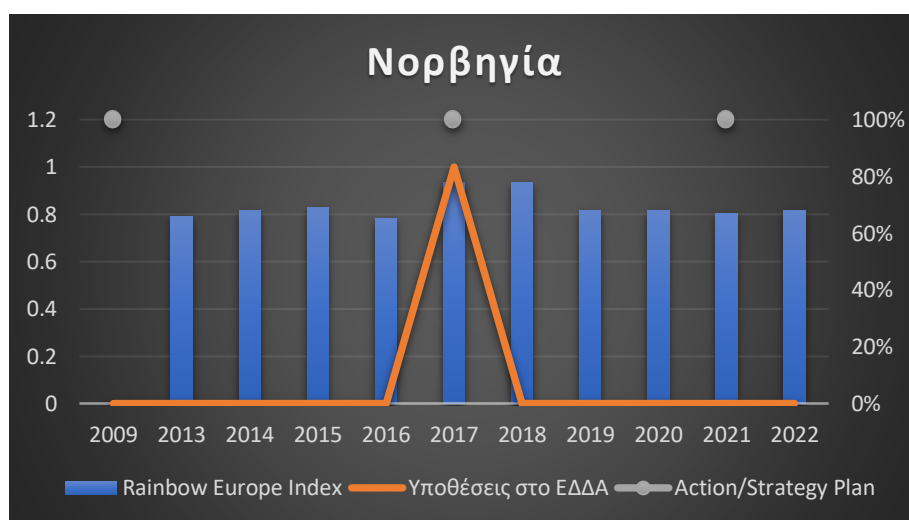
⁶²¹ “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf.”

⁶²² “HUDOC - European Court of Human Rights.”

⁶²³ “| ILGA-Europe Rainbow Index.”

⁶²⁴ “| ILGA-Europe Rainbow Index”; “HUDOC - European Court of Human Rights,” accessed July 5, 2023, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%22\(%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22\)%22%2C%22respondent%22%3A%22MLT%22%2C%22documentcollectionid%22%3A%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%22(%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22)%22%2C%22respondent%22%3A%22MLT%22%2C%22documentcollectionid%22%3A%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%7D).

Στην περίπτωση της Μάλτας έχουν υπογραφεί 2 σχέδια δράσης που έχουν τεθεί σε ισχύ το 2015⁶²⁵ και το 2018⁶²⁶. Στο πέρασμα των χρόνων έχουν καταγραφεί μόλις 2 υποθέσεις που έχουν καταλήξει στο ΕΔΔΑ⁶²⁷, ενώ παράλληλα τα ποσοστά που καταγράφει η χώρα στο Rainbow Map είναι από τις καλύτερες⁶²⁸. Χαρακτηριστικά κατέχει την πρώτη θέση σε πολλές χρονιές. Οπότε, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι παρά τα λίγα σχέδια δράσης που έχουν υλοποιηθεί η χώρα έχει καταφέρει να είναι από τις πιο φιλικές προς τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα σε όλη την Ευρώπη. Οπότε, δεν υποστηρίζει το επιχείρημα ότι όσο περισσότερα σχέδια δράσης τόσο καλύτερη η κατάταξη της χώρας. Ωστόσο, κατάφερε να διατηρήσει τις δικαστικές υποθέσεις σχεδόν μηδενικές. Οπότε η Υ1 παρατηρείται ότι ισχύει, καθώς η χώρα με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης κατέγραψε σχεδόν μηδενικές υποθέσεις στο ΕΔΔΑ.

Σχεδιάγραμμα 4: Νορβηγία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶²⁹

%22,%22CHAMBER%22}]; "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf"; "LGBTIQ Action Plan 2015-2017," accessed July 5, 2023, <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti.pdf>.

⁶²⁵ "LGBTIQ Action Plan 2015-2017."

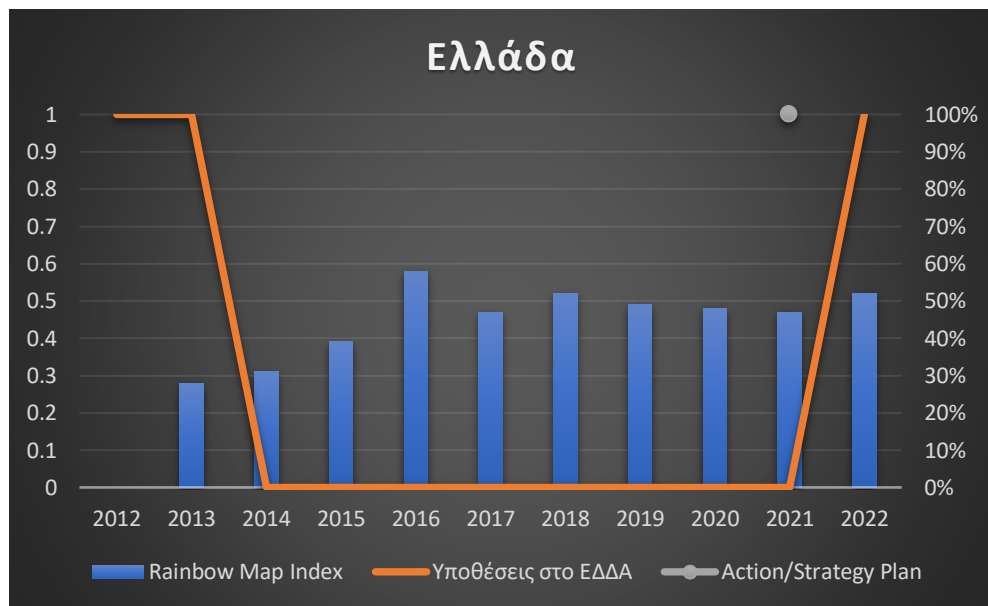
⁶²⁶ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf."

⁶²⁷ "HUDOC - European Court of Human Rights."

⁶²⁸ "| ILGA-Europe Rainbow Index."

⁶²⁹ "| ILGA-Europe Rainbow Index"; "HUDOC - European Court of Human Rights," accessed July 5, 2023, <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>; "Safety, Diversity, Openness.Pdf," accessed July 5, 2023, <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>; "210624-Handlingsplan-Lhbtqi_-.Pdf," accessed July 5, 2023, https://www.regjeringen.no/contentassets/023227879f06471793113a7f116e71b9/210624-handlingsplan-lhbtqi_-.pdf.

Στην περίπτωση της Νορβηγίας, παρατηρείται ότι έχουν υλοποιηθεί 3 σχέδια δράσης με το πρώτο το 2009⁶³⁰, το δεύτερο το 2017⁶³¹ και το τρίτο το 2021⁶³². Επίσης, σε αυτή την περίπτωση η χώρα έχει μία καλή κατάταξη στο Rainbow Map⁶³³ ενώ παράλληλα έχει καταφέρει να διατηρήσει τις δικαστικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ σχεδόν μηδενικές καθώς έχει σταλεί μόλις μία το 2017⁶³⁴. Οπότε η Υ1 παρατηρείται ότι ισχύει, καθώς η χώρα με την υλοποίηση των σχεδίων δράσης κατέγραψε σχεδόν μηδενικές υποθέσεις στο ΕΔΔΑ.

Σχεδιάγραμμα 5: Ελλάδα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης στο Rainbow Map Index με τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της χώρας και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶³⁵

Τέλος, στην περίπτωση της Ελλάδας παρατηρείται ότι έχει υλοποιηθεί μόλις μία εθνική στρατηγική, το 2021⁶³⁶ ενώ παράλληλα οι υποθέσεις που έχουν κατατεθεί στο ΕΔΔΑ είναι συνολικά 3⁶³⁷. Ταυτόχρονα, η κατάταξη της χώρα είναι χαμηλότερα από όλων των άλλων υπό μελέτη χωρών⁶³⁸. Οπότε, μπορεί να εξαχθεί

⁶³⁰ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012."

⁶³¹ "Safety, Diversity, Openness.Pdf."

⁶³² "Trygghet, Mangfold Og Apenhet."

⁶³³ " | ILGA-Europe Rainbow Index."

⁶³⁴ H.a. and H.a. v. Norway (dec.), No. 56167/16 (ECtHR January 3, 2017).

⁶³⁵ " | ILGA-Europe Rainbow Index"; "HUDOC - European Court of Human Rights," accessed July 5, 2023,

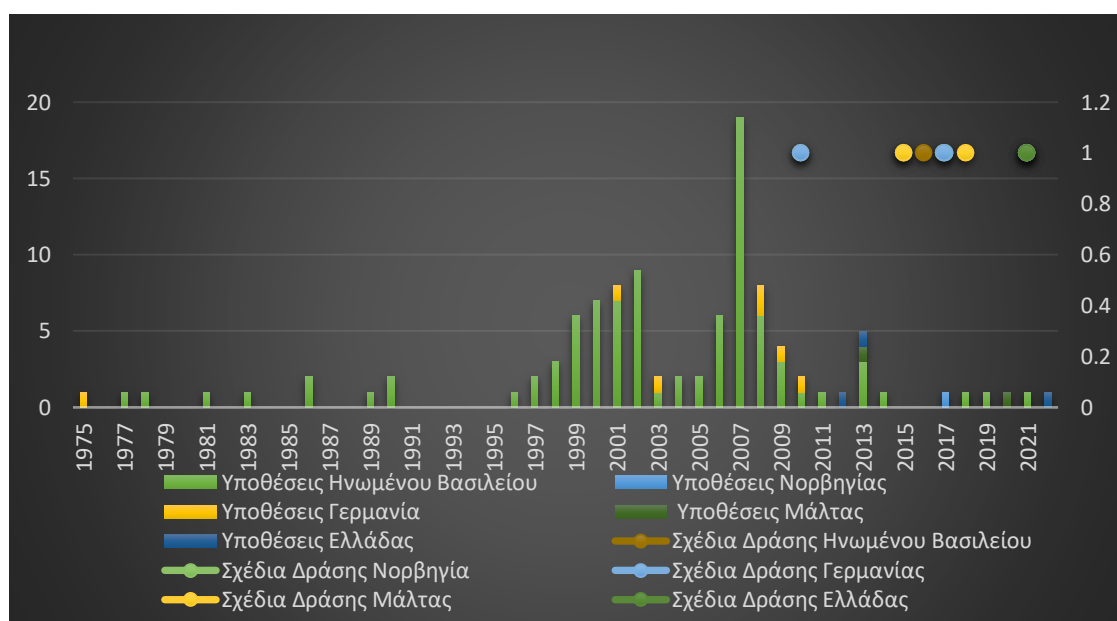
⁶³⁶ "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+."

⁶³⁷ "HUDOC - European Court of Human Rights."

⁶³⁸ " | ILGA-Europe Rainbow Index."

το συμπέρασμα ότι η έλλειψη σχεδίων δράσης έχουν επηρεάσει αρνητικά την προστασία και την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων στην χώρα ενώ και εκτός αυτών η Ελλάδα δεν λαμβάνει επαρκή μέτρα για την προάσπιση αυτών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συμπερασματικά, είναι εμφανές ότι η ύπαρξη σχεδίων δράσης βοηθούν στην αποτελεσματική χάραξη πολιτικής των χωρών. Ταυτόχρονα, όμως δεν θα πρέπει να είναι το μόνο εργαλείο που θα χρησιμοποιούν ή το μόνο στο οποίο θα βασίζονται. Αυτό αποδεικνύεται από την περίπτωση της Μάλτας, η οποία κατέχει την πρωτιά στο Rainbow Map και έχει συνολικά μόλις 2 υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ, ενώ έχουν υλοποιηθεί μόνο 2 σχέδια δράσης. Ως εκ τούτου, τα κράτη οφείλουν να επεκτείνουν την προστασία και την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων και πέραν από τις πολιτικές που προωθούν στις στρατηγικές και στα σχέδια δράσης τους.

Σχεδιάγραμμα 6: Συγκριτική ανάλυση ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων που κατατέθηκαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών και των Σχεδίων Δράσης/ Στρατηγικών που έχουν δημοσιεύσει⁶³⁹

Παρατηρείται λοιπόν ότι η ύπαρξη σχεδίων δράσης βοηθούν στη μείωση των δικαστικών υποθέσεων που κατατίθενται στο ΕΔΔΑ εναντίον της εκάστοτε χώρας. Ωστόσο, δεν παρουσιάζεται κάποια διαφοροποίηση ως προς τη μείωση των

⁶³⁹ “HUDOC - European Court of Human Rights”; “GEO-LGBT-Action-Plan.Pdf”; “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Aktionsplan gegen Homo-, Trans- und Interphobie für das Land Bremen.Pdf”; “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport”; “National Action Plan Against Racism.Pdf”; “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf”; “LGBTIQ Action Plan 2015-2017”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Improving quality of life among lesbians, gays, bisexuals and trans persons 2009-2012.Pdf”; “Safety, Diversity, Openness.Pdf”; “Trygghet, mangfold og apenhet.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

υποθέσεων που καταλήγουν στο ΕΔΔΑ ανάμεσα στις χώρες οπότε και η Υ1 δεν ισχύει συνολικά αλλά ισχύει για κάθε χώρα ξεχωριστά. Αυτό συμβαίνει καθώς παρατηρείται στο παραπάνω σχεδιάγραμμα μία συνολική μείωση των υποθέσεων που κατατέθηκαν στο ΕΔΔΑ εναντίον αυτών των χωρών από το 2013, με καμία σημαντική μεταξύ τους απόκλιση, η οποία θα αιτιολογούσε τη σημασία των σχεδίων δράσης στην προκειμένη μείωση.

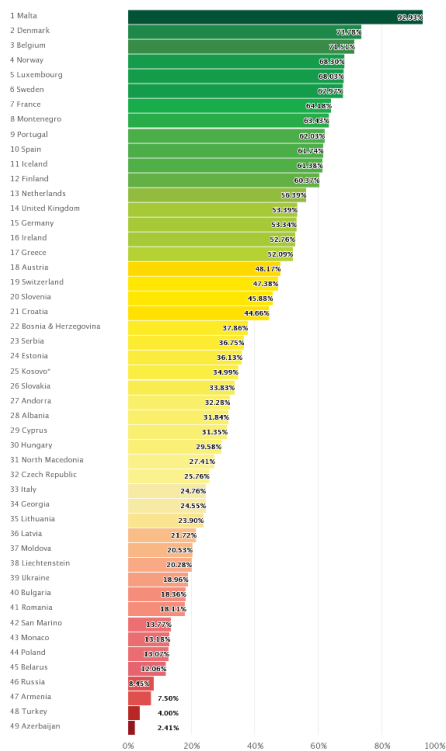
23.3. Υπόθεση 2: Δικαστικές προσφυγές

23.3.1. Υπόθεση 2.1

Στη συνέχεια θα ελεγχθεί το αν ισχύει η υπόθεση 2.1 (Υ2.1). Αυτή αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της κατάταξης μίας χώρας στο Rainbow Map του 2022 και των δικαστικών προσφυγών που έχουν γίνει εναντίον της στο ΕΔΔΑ σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα. Για την πληρέστερη κατανόηση της αποτελεσματικής πολιτικής των χωρών σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα θα αναλυθούν τα στατιστικά που σημειώνουν ως προς τις δικαστικές προσφυγές που έγιναν κατά τους στο ΕΔΔΑ. Βάσει των στατιστικών που έχουν καταγράψει τα κράτη υπό μελέτη στο Rainbow Map, είναι λογικό να αναμένεται ότι έχουν καταγράψει αναλογικά λιγότερες υποθέσεις από τα κράτη που είναι χαμηλότερα από αυτά σε κατάταξη, όπως αυτή παρουσιάζεται για το 2022 από το παρακάτω σχεδιάγραμμα⁶⁴⁰. Στην κατάταξη για το 2022 η Μάλτα κατέχει την 1^η θέση, η Νορβηγία την 4^η, το Ηνωμένο Βασίλειο την 14^η, η Γερμανία την 15^η και η Ελλάδα την 17^η θέση⁶⁴¹.

⁶⁴⁰ "Rainbow Europe Map and Index 2022," May 12, 2022, <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2022/>.

⁶⁴¹ "Rainbow Europe Map and Index 2022."

Σχεδιάγραμμα 7: Κατάταξη Ευρωπαϊκών χωρών στο Rainbow Map Index⁶⁴²

Ωστόσο, παρουσιάζεται ότι οι υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον της Μάλτας, η οποία βρισκόταν στην πρώτη θέση το 2022 στο Rainbow Map δεν είναι οι λιγότερες, όπως θα ήταν αναμενόμενο αν υπήρχε μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της κατάταξης και του αριθμού υποθέσεων. Τις λιγότερες υποθέσεις είχαν αποστείλει η Ισλανδία, το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία, το Μαυροβούνιο και χώρες οι οποίες, στην πλειοψηφία τους, δεν προστατεύουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα επαρκώς⁶⁴³. Οπότε, παρατηρείται ότι η έλλειψη υποθέσεων δεν υποστηρίζει την πεποίθηση βέλτιστης προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων, τουλάχιστον όχι σε κάθε περίπτωση. Αυτό είναι εμφανές και από την υποθέσεις που έχουν κατατεθεί εναντίον της Ρωσίας, που αντιπροσωπεύουν το 12,3%⁶⁴⁴ με την κατάταξη της χώρας το 2022 να είναι στην 46^η θέση⁶⁴⁵.

⁶⁴² “Rainbow Europe Map and Index 2022.”

⁶⁴³ “HUDOC - European Court of Human Rights,” accessed July 5, 2023, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22\(%22gender%20identity%22,%20%22gender%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22\)%22,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22(%22gender%20identity%22,%20%22gender%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22)%22,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D).

⁶⁴⁴ “HUDOC - European Court of Human Rights,” accessed July 5, 2023, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22\(%22gender%20identity%22,%20%22gender%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22\)%22,%22respondent%22:%5B%22RUS%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22(%22gender%20identity%22,%20%22gender%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22)%22,%22respondent%22:%5B%22RUS%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D).

⁶⁴⁵ “Rainbow Europe Map and Index 2022.”

Χώρες	Υποθέσεις στο ΕΔΔΑ ως ποσοστό επί του συνόλου
Ισλανδία	0,36%
Αζερμπαϊτζαν	0,36%
Αρμενία	0,36%
Μαυροβούνιο	0,36%
Σερβία	0,36%
Νορβηγία	0,36%
Βόρεια Μακεδονία	0,36%
Ουκρανία	0,36%
Μάλτα	0,72%
Ιρλανδία	0,72%
Σλοβενία	0,72%
Ελλάδα	0,72%
Πορτογαλία	0,72%
Σλοβακία	0,72%
Ισπανία	0,72%
Ελβετία	1,09%
Μολδαβία	1,09%
Ρουμανία	1,09%
Ουγγαρία	1,45%
Βουλγαρία	1,45%
Φιλανδία	1,45%
Λιθουανία	1,81%
Κύπρος	1,81%
Τουρκία	1,81%
Ολλανδία	1,81%
Γεωργία	2,17%
Ιταλία	2,17%
Κροατία	2,17%
Γαλλία	2,90%
Πολωνία	2,90%
Γερμανία	3,26%
Σουηδία	3,26%
Ρωσία	12,32%
Αυστρία	12,32%
Ηνωμένο Βασίλειο	33,70%
Γενικό Άθροισμα	100,00%

Πίνακας 1: Κατάταξη Ευρωπαϊκών χωρών στο Rainbow Map Index⁶⁴⁶

⁶⁴⁶ “HUDOC - European Court of Human Rights,” accessed July 6, 2023, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22\(%5C%22gender%20identity%22,%20%5C%22gender%20sex%22,%20%5C%22bisexual%22,%20%5C%22trans%22,%20%5C%22asexual%22,%20%5C%22pansexual%22,%20%5C%22intersex%22%20%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22(%5C%22gender%20identity%22,%20%5C%22gender%20sex%22,%20%5C%22bisexual%22,%20%5C%22trans%22,%20%5C%22asexual%22,%20%5C%22pansexual%22,%20%5C%22intersex%22%20%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D).

Παρατηρώντας, λοιπόν τα παραπάνω στοιχεία καταρρίπτεται ότι η κατάταξη μίας χώρας στο Rainbow Map του 2022⁶⁴⁷ δεν είναι αντιστρόφως ανάλογη με το πλήθος των υποθέσεων που έχουν κατατεθεί εναντίον της στο ΕΔΔΑ. Οπότε η Υ2.1 δεν ισχύει.

23.3.2. Υπόθεση 2.2

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί αν ισχύει η υπόθεση 2.2 (Υ2.2). Αυτή αφορά το αν η κατάταξη μίας χώρας συνδέεται με μία σχέση αναλογικότητας με τα σχέδια δράσης που έχει υιοθετήσει. Όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα η θέση των χωρών στο Rainbow Map του 2022⁶⁴⁸ δεν είναι συγκριτικά ανάλογη των σχεδίων δράσης που έχουν υιοθετήσει. Ωστόσο, έχει βοηθήσει τις χώρες να βελτιώσουν την κατάταξή τους όπως είναι προφανές και από τα σχεδιαγράμματα του προηγούμενου κεφαλαίου, δεν καθορίζει όμως εξ ολοκλήρου την κατάταξή τους. Αυτή επηρεάζεται από περισσότερους και πιο καταλυτικούς παράγοντες. Η Υ2.2, ωστόσο, δεν ισχύει, καθώς σχεδόν κάθε φορά που μία χώρα υιοθετεί ένα σχέδιο δράσης, η κατάταξή της, τουλάχιστον στις υπό μελέτη περιπτώσεις, βελτιώνεται αλλά δεν ισχύει η υπόθεση ότι όσα περισσότερα σχέδια δράσης έχει κάνει μία χώρα τόσο καλύτερη κατάταξη θα έχει σε σχέση με χώρες που έχουν υλοποιήσει λιγότερα σχέδια δράσης, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

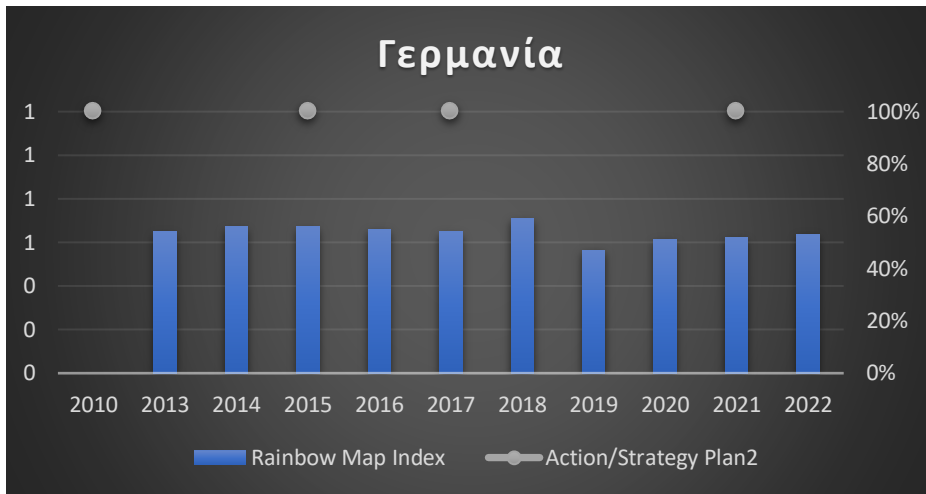

Σχεδιάγραμμα 8: Ηνωμένο Βασίλειο - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶⁴⁹

⁶⁴⁷ “Rainbow Europe Map and Index 2022.”

⁶⁴⁸ i.d.

⁶⁴⁹ “| ILGA-Europe Rainbow Index”; “LGBT Action Plan, improving the lives of lesbian, gay, bisexual and transgender people.Pdf”; “Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf.”

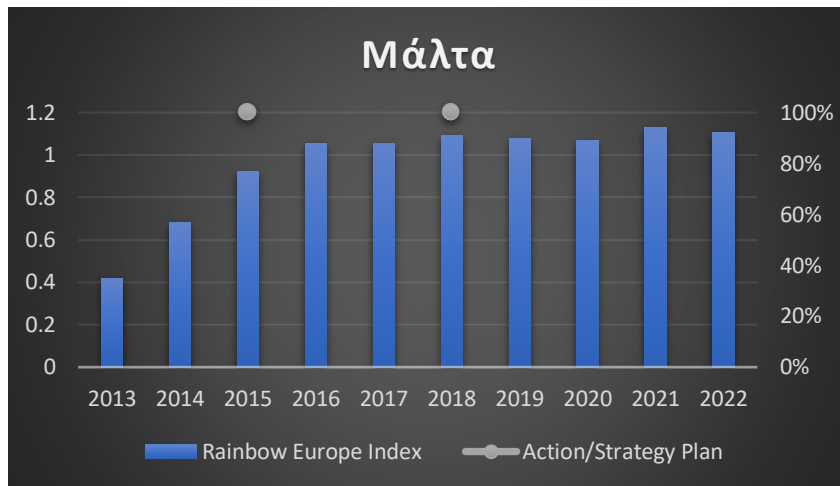
Σχεδιάγραμμα 9: Γερμανία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει ⁶⁵⁰

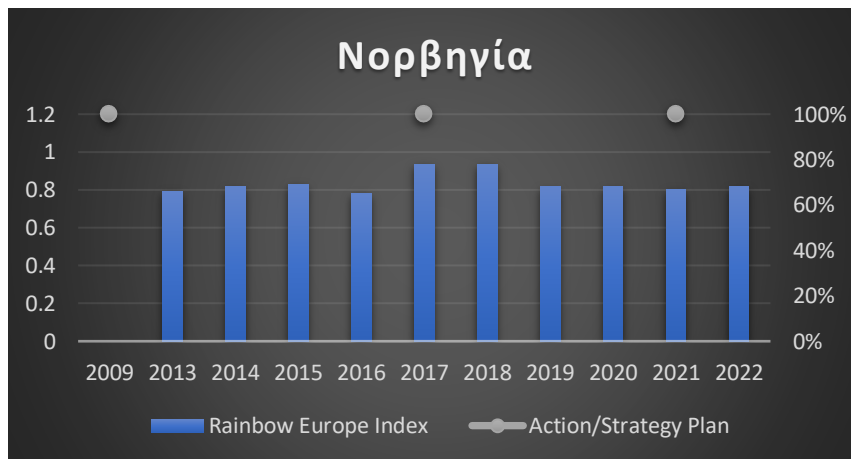
Σχεδιάγραμμα 10: Ελλάδα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει ⁶⁵¹

⁶⁵⁰ “| ILGA-Europe Rainbow Index”; “16802f8125.Pdf”; “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport”; “National Action Plan Against Racism.Pdf”; “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf.”

⁶⁵¹ “| ILGA-Europe Rainbow Index”; “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

Σχεδιάγραμμα 11: Μάλτα - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶⁵²

Σχεδιάγραμμα 12: Νορβηγία - Συγκριτική ανάλυση κατάταξης χώρας στο Rainbow Map Index και των Action/Strategy Plans που έχει δημοσιεύσει⁶⁵³

Χώρες	Σχέδια Δράσης	Κατάταξη 2022
Γερμανία	4	15 ^η θέση
Νορβηγία	3	4 ^η θέση
Μάλτα	2	1 ^η θέση

⁶⁵² “| ILGA-Europe Rainbow Index”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf”; “LGBTIQ Action Plan 2015-2017.”

⁶⁵³ “| ILGA-Europe Rainbow Index”; “Hplhbtseptember2008eng.Pdf”; “Safety, Diversity, Openness.Pdf”; “210624-Handlingsplan-Lhbtqi_-.Pdf.”

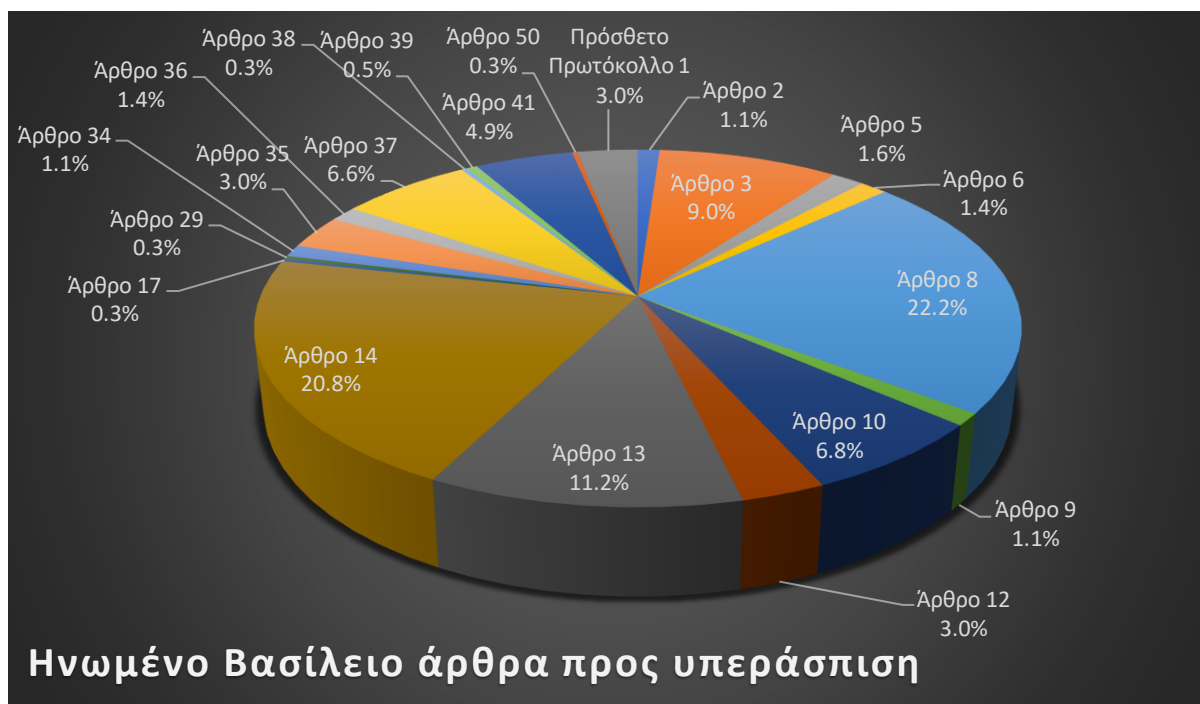
Ηνωμένο Βασίλειο	2	14 ^η θέση
Ελλάδα	1	17 ^η θέση

Πίνακας 2: Σχέδια Δράσης/Στρατηγικές και κατάταξη χωρών στο Rainbow Map Index 2022⁶⁵⁴

23.4. Υπόθεση 3

23.4.1. Υπόθεση 3.1

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί το αν ισχύει η υπόθεση 3.1 (Υ3.1). Αυτή αφορά το αν τα κράτη που έχουν καλύτερη κατάταξη καταγράφουν διαφορετικά άρθρα ως προς την υπεράσπιση των υποθέσεων που κατατίθενται εναντίον τους στο ΕΔΔΑ.

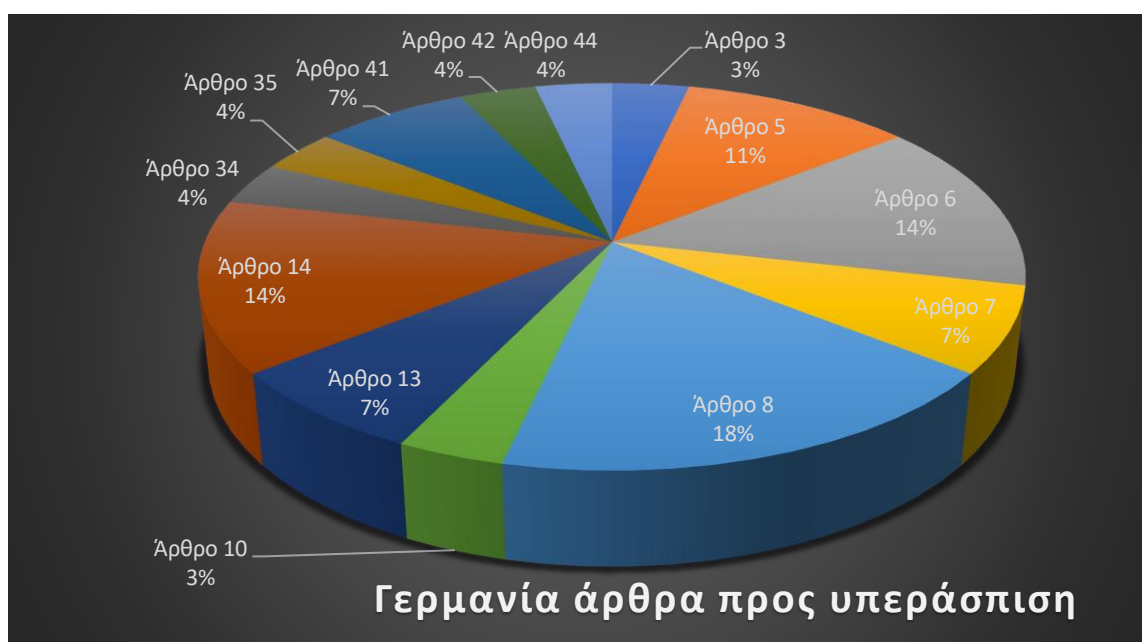

Σχεδιάγραμμα 13: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁵⁵

⁶⁵⁴ "LGBT Action Plan, improving the lives of lesbian, gay, bisexual and transgender people.Pdf"; "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf"; "Berlin supports self-determination and the acceptance of sexual diversity.Pdf"; "LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport"; "National Action Plan Against Racism.Pdf"; "LGBTI Inclusion Strategy.Pdf"; "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf"; "LGBTIQ Action Plan 2015-2017"; "Hplhbtseptember2008eng.Pdf"; "Safety, Diversity, Openness.Pdf"; "Trygghet, mangfold og arenhhet.Pdf"; "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+"; "Rainbow Europe Map and Index 2022."

⁶⁵⁵ "HUDOC - European Court of Human Rights."

Ως προς τα άρθρα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την υπεράσπιση των υποθέσεων που κατατέθηκαν κατά του Ηνωμένου Βασιλείου τη μεγαλύτερη συχνότητα καταγράφουν το άρθρο 8, ακολουθούμενο από το άρθρο 14, το οποίο χρησιμοποιήθηκε 76 φορές, και τα άρθρα 13 (41 φορές), 3 (33 φορές), 41 (18 φορές) και το άρθρο 10 (25 φορές)⁶⁵⁶. Στην περίπτωση της Γερμανίας το άρθρο που χρησιμοποιήθηκε πιο συχνά ήταν το άρθρο 8 (5 φορές). Στη συνέχεια τα άρθρα 6 και 14 από 4 φορές και το άρθρο 5 (3 φορές)⁶⁵⁷.

Σχεδιάγραμμα 14: Γερμανία - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁵⁸

Στην περίπτωση της Μάλτας παρατηρείται ίση χρήση των άρθρων 8, 12, 13, 35 και 37, καθώς όλα χρησιμοποιήθηκαν από μία φορά⁶⁵⁹. Η κατάσταση αυτή θεωρείται μάλλον αναμενόμενη δεδομένου ότι μόλις 2 υποθέσεις κατατέθηκαν κατά της Μάλτας στο ΕΔΔΑ⁶⁶⁰. Στην περίπτωση της Νορβηγίας κατατέθηκε μόλις μία υπόθεση στο ΕΔΔΑ στην οποία χρησιμοποιήθηκαν τα άρθρα 2, 3, 8, 13 και 35 από μία φορά⁶⁶¹.

⁶⁵⁶ i.d.

⁶⁵⁷ i.d.

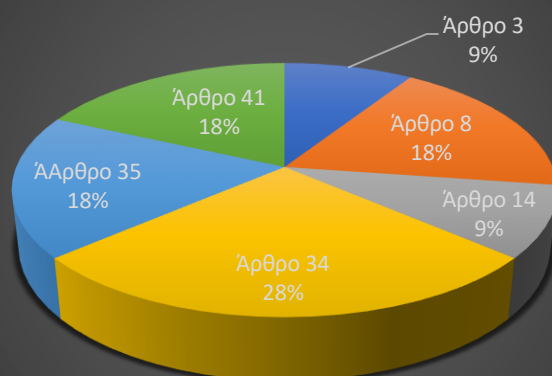
⁶⁵⁸ i.d.

⁶⁵⁹ i.d.

⁶⁶⁰ i.d.

⁶⁶¹ H.a. and H.a. v. Norway (dec.).

Ελλάδα άρθρα προς υπεράσπιση

Σχεδιάγραμμα 15: Ελλάδα - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁶²

Τέλος, στην περίπτωση της Ελλάδας επίσης παρατηρήθηκε χαμηλός αριθμός υποθέσεων που κατατέθηκαν στο ΕΔΔΑ, μόλις 3 υποθέσεις⁶⁶³. Το άρθρο που χρησιμοποιήθηκε κυρίως ήταν το άρθρο 34 (3 φορές) ακολουθούμενο από τα άρθρα 8, 35 και 41 (2 φορές) και τα άρθρα 3 και 14 που αναφέρθηκαν μόλις 1 φορά το καθένα⁶⁶⁴.

Χώρες	Κατάταξη 2022	Άρ.2	Άρ.3	Άρ.5	Άρ.6	Άρ.7	Άρ.8	Άρ.10	Άρ.12	Άρ.13	Άρ.14	Άρ.34	Άρ.35	Άρ.37	Άρ.41	Άρ.42	Άρ.44
Μάλτα	1η	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-
Νορβηγία	4η	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Ηνωμένο Βασίλειο	14η	4	3	6	5	-	1	5	1	1	6	4	1	4	8	-	-
Γερμανία	15η	-	1	3	4	2	5	1	-	2	4	1	1	-	2	1	1
Ελλάδα	17η	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	3	2	-	2	-	-

Πίνακας 3: Κατάταξη χωρών και συχνότητα επίκλησης των άρθρων προς υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁶⁵

662 "HUDOC - European Court of Human Rights."

663 i.d.

664 i.d.

665 "Rainbow Europe Map and Index 2022"; "HUDOC - European Court of Human Rights"; "HUDOC - European Court of Human Rights"; "HUDOC - European Court of Human Rights"; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); "HUDOC - European Court of Human Rights."

Στη συνέχεια, στον παραπάνω πίνακα καταγράφονται στον οριζόντιο άξονα τα άρθρα που παρουσιάζουν τουλάχιστον έναν ποσοστό εμφάνισης 3% σε τουλάχιστον μία από τις χώρες υπό μελέτη. Στη συνέχεια έχουν υπογραμμιστεί τα άρθρα που καταγράφουν ποσοστά μεγαλύτερα ή ίσα το 3% στην εκάστοτε χώρα. Είναι εμφανές ότι τα άρθρα που παρουσιάζονται δεν ταυτίζονται απολύτως μεταξύ τους. Η μόνη απόλυτη ταύτιση βρίσκεται στο άρθρο 8, στο άρθρο 13 και στο άρθρο 35. Ωστόσο, τα άρθρα που παρουσιάζονται και η συχνότητα χρήσης τους δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών.

Καταλήγοντας, συμπεραίνεται ότι τα άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν τις περισσότερες φορές από κάθε κράτος δεν διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ τους. Στις χώρες παρατηρείται μία πλήρης ταύτιση στο άρθρο 8 και στο άρθρο 35. Ωστόσο, λόγω μη ύπαρξης πλήρους ταύτισης σε όλα ή τουλάχιστον σε σχεδόν όλα τα άρθρα μεταξύ της Μάλτας και της Νορβηγίας που βρίσκονται σχετικά κοντά στην κατάταξη ή του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γερμανία και της Ελλάδας που επίσης βρίσκονται κοντά στην κατάταξη, παρατηρείται ότι δεν ισχύει η Υ3.1.

Ετικέτες γραμμής	Άθροισμα από Χρήση άρθρων για υποστήριξη υπόθεσης ως ποσοστό επί των συνολικών άρθρων
Πρόσθετο Πρωτόκολλο 9	0,17%
Πρόσθετο Πρωτόκολλο 7	0,17%
Άρθρο 48	0,17%
Άρθρο 19	0,17%
Άρθρο 49	0,17%
Άρθρο 36	0,17%
Άρθρο 7	0,17%
Άρθρο 17	0,17%
Άρθρο 44	0,17%
Άρθρο 25	0,17%
Άρθρο 9	0,35%
Πρόσθετο Πρωτόκολλο 12	0,35%
Πρόσθετο Πρωτόκολλο 4	0,35%
Άρθρο 46	0,70%
Πρόσθετο Πρωτόκολλο 1	0,70%
Άρθρο 29	0,87%
Άρθρο 39	1,05%
Άρθρο 2	1,22%
Άρθρο 12	1,92%
Άρθρο 42	2,09%
Άρθρο 5	2,44%
Άρθρο 11	3,14%
Άρθρο 34	3,49%
Άρθρο 6	3,84%

Άρθρο 13	4,54%
Άρθρο 37	4,71%
Άρθρο 10	5,24%
Άρθρο 3	6,98%
Άρθρο 41	10,83%
Άρθρο 35	11,35%
Άρθρο 8	15,54%
Άρθρο 14	16,59%
Γενικό Άθροισμα	100,00%

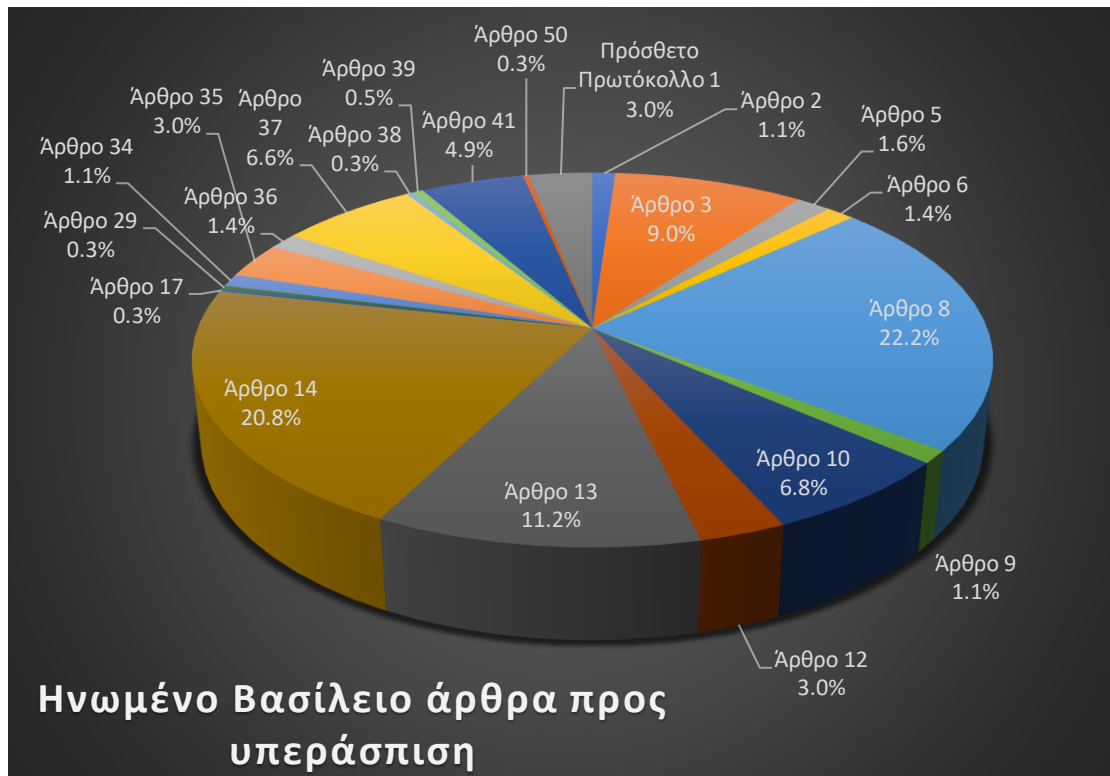
Πίνακας 4: Κατάταξη χωρών και συχνότητα χρήσης άρθρων προς υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων στο ΕΔΔΑ ⁶⁶⁶

Παρατηρώντας, λοιπόν τα παραπάνω στοιχεία εμφανίζεται μία γενικότερη τάση χρήσης συγκεκριμένων άρθρων προς της υπεράσπιση των υποθέσεων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στο ΕΔΔΑ. Ταυτόχρονα, παρατηρείται ότι ανεξαρτήτως των πόσων υποθέσεων έχουν κατατεθεί εναντίον κάποιου κράτους ή της κατάστασης που επικρατεί ως προς την προστασία και την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων, τα άρθρα, άρα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτά τα άτομα παραμένουν, στις ρίζες τους, ίδια.

23.4.2. Υπόθεση 3.2

Στο παρόν κεφάλαιο θα ελεγχθεί η υπόθεση 3.2 (Υ3.2). Αυτή αφορά το αν οι χώρες που έχουν υλοποιήσει περισσότερα σχέδια δράσης παρουσιάζεται να βρίσκονται αντιμέτωπες με διαφορετικά άρθρα υπεράσπισης των δικαστικών υποθέσεων που έχουν κατατεθεί στο ΕΔΔΑ εναντίον τους, σε σχέση με αυτές που έχουν υλοποιήσει λιγότερα σχέδια δράσης.

⁶⁶⁶ “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “HUDOC - European Court of Human Rights.”

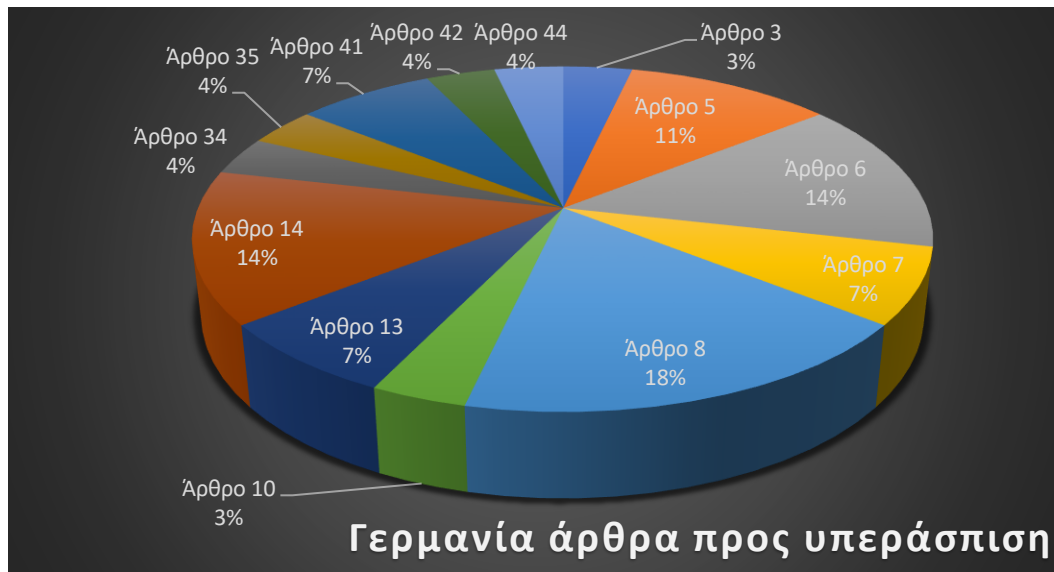

Σχεδιάγραμμα 16: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁶⁷

Ως προς τα άρθρα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την υπεράσπιση των υποθέσεων που κατατέθηκαν κατά του Ηνωμένου Βασιλείου τη μεγαλύτερη συχνότητα καταγράφουν το άρθρο 8, ακολουθούμενο από το άρθρο 14, το οποίο χρησιμοποιήθηκε 76 φορές, και τα άρθρα 13 (41 φορές), 3 (33 φορές), 41 (18 φορές) και το άρθρο 10 (25 φορές)⁶⁶⁸.

⁶⁶⁷ “HUDOC - European Court of Human Rights.”

⁶⁶⁸ i.d.

Σχεδιάγραμμα 17: Γερμανία - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ ⁶⁶⁹

Στην περίπτωση της Γερμανίας το άρθρο που χρησιμοποιήθηκε πιο συχνά ήταν το άρθρο 8 (5 φορές)⁶⁷⁰. Στη συνέχεια τα άρθρα 6 και 14 από 4 φορές και το άρθρο 5 (3 φορές)⁶⁷¹. Στην περίπτωση της Μάλτας παρατηρείται ίση χρήση των άρθρων 8, 12, 13, 35 και 37, καθώς όλα χρησιμοποιήθηκαν από μία φορά⁶⁷². Η κατάσταση αυτή θεωρείται μάλλον αναμενόμενη δεδομένου ότι μόλις 2 υποθέσεις κατατέθηκαν κατά της Μάλτας στο ΕΔΔΑ⁶⁷³. Στην Νορβηγία κατατέθηκε μόλις μία υπόθεση στο ΕΔΔΑ στην οποία χρησιμοποιήθηκαν τα άρθρα 2, 3, 8, 13 και 35 από μία φορά⁶⁷⁴.

⁶⁶⁹ i.d.

⁶⁷⁰ i.d.

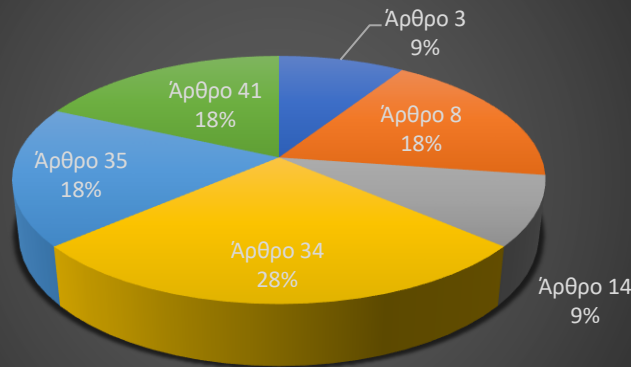
⁶⁷¹ i.d.

⁶⁷² i.d.

⁶⁷³ i.d.

⁶⁷⁴ H.a. and H.a. v. Norway (dec.).

Ελλάδα άρθρα προς υπεράσπιση

Σχεδιάγραμμα 18: Ελλάδα - Άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν προς υπεράσπιση των σχετικών με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁷⁵

Τέλος, στην περίπτωση της Ελλάδας επίσης παρατηρήθηκε χαμηλός αριθμός υποθέσεων που κατατέθηκαν στο ΕΔΔΑ, μόλις 3 υποθέσεις⁶⁷⁶. Το άρθρο που χρησιμοποιήθηκε κυρίως ήταν το άρθρο 34 (3 φορές) ακολουθούμενο από τα άρθρα 8, 35 και 41 (2 φορές) και τα άρθρα 3 και 14 που αναφέρθηκαν μόλις 1 φορά το καθένα⁶⁷⁷.

Στη συνέχεια, στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται στον οριζόντιο άξονα τα άρθρα που παρουσιάζουν τουλάχιστον έναν ποσοστό εμφάνισης 3% σε τουλάχιστον μία από τις χώρες υπό μελέτη. Στη συνέχεια έχουν υπογραμμιστεί τα άρθρα που καταγράφουν ποσοστά μεγαλύτερα ή ίσα το 3% στην εκάστοτε χώρα. Είναι εμφανές ότι τα άρθρα που παρουσιάζονται δεν ταυτίζονται απολύτως μεταξύ τους. Η μόνη απόλυτη ταύτιση βρίσκεται στο άρθρο 8, στο άρθρο 13 και στο άρθρο 35. Ωστόσο, τα άρθρα που παρουσιάζονται και η συχνότητα χρήσης τους δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών.

⁶⁷⁵ “HUDOC - European Court of Human Rights.”

⁶⁷⁶ i.d.

⁶⁷⁷ i.d.

Χώρες	Σχέδια Δράσης	Άρ.2	Άρ.3	Άρ.5	Άρ.6	Άρ.7	Άρ.8	Άρ. 10	Άρ. 12	Άρ. 13	Άρ. 14	Άρ. 34	Άρ. 35	Άρ. 37	Άρ. 41	Άρ. 42	Άρ. 44
Γερμανία	4	-	1	3	4	2	5	1	-	2	4	1	1	-	2	1	1
Νορβηγία	3	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Μάλτα	2	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-
Ηνωμένο Βασίλειο	2	4	3	6	5	-	1	5	1	1	6	4	1	4	8	-	-
Ελλάδα	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	3	2	-	2	-	-

Πίνακας 5: Σχέδια Δράσης και συχνότητα χρήσης άρθρων προς υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων στο ΕΔΔΑ⁶⁷⁸

Καταλήγοντας, συμπεραίνεται ότι ανεξαρτήτων των σχεδίων δράσης που η εκάστοτε χώρα έχει υλοποιήσει, κατά βάση τα άρθρα που χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη των δικαστικών υποθέσεων κατά της στο ΕΔΔΑ είναι τα ίδια. Δεν παρουσιάζεται πλήρης ταύτιση, εκτός από τα άρθρα 8 και 35, αλλά τα άρθρα που έχουν καταγράψει ποσοστά εμφάνισης άνω του 3% είναι σε πολλές περιπτώσεις κοινά για περισσότερες από μία χώρες. Οπότε η Υ3.2 δεν ισχύει.

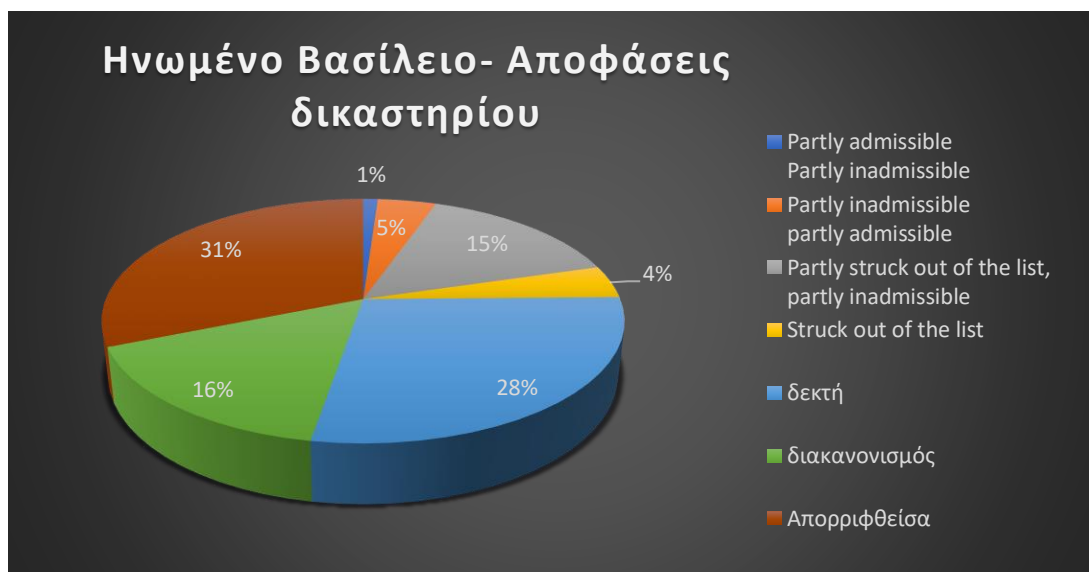
23.5. Υπόθεση 4

23.5.1. Υπόθεση 4.1

Στο παρόν κεφάλαιο θα ελεγχθεί η υπόθεση 4.1 (Υ4.1). Η υπόθεση αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των υποθέσεων που έγιναν δεκτές στο ΕΔΔΑ και των σχεδίων δράσης που υλοποίησε η εκάστοτε χώρα. Αναμένεται να παρατηρηθεί μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των σχεδίων δράσης που έχει υλοποιήσει η εκάστοτε χώρα υπό μελέτη και των δικαστικών υποθέσεων που έγιναν δεκτές από το ΕΔΔΑ. Αυτό προκύπτει από την έλλειψη

⁶⁷⁸ “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People”; “Lgbt-Action-Plan.Pdf,” accessed June 25, 2023, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity”; “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport”; “National Action Plan Against Racism.Pdf”; “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf”; “LGBTIQ Action Plan 2015-2017”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012”; “Safety, Diversity, Openness.Pdf”; “Trygghet, Mangfold Og Apenhet”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

πραγματικής παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων λόγω της γενικότερης προστασίας τους από το κράτος.

Σχεδιάγραμμα 19: Ηνωμένο Βασίλειο - Αποφάσεις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων εναντίον της χώρας που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ⁶⁷⁹

Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των υποθέσεων που κατατέθηκαν κατά της χώρας στο ΕΔΔΑ κατέληξαν να απορρίπτονται⁶⁸⁰. Ωστόσο η ποσοστιαία διαφορά αρχικά φαίνεται να κυμαίνεται μόλις στο 3% αυτό δεν είναι εντελώς αληθές καθώς καμία από τις άλλες κατηγορίες αποφάσεων δεν οδήγησε στην πλήρη εκδίκαση των υποθέσεων. Γι' αυτό τον λόγο ως απορριφθείσες θα θεωρούνται όλες οι υποθέσεις που δεν έγιναν δεκτές ή δεν οδήγησαν σε διακανονισμό. Οπότε συνολικά οι υποθέσεις που δεν έγιναν δεκτές ανέρχονται στο 56%⁶⁸¹. Στην προκειμένη φαίνεται ότι υπάρχει μία αναλόγως αντίστροφη σχέση μεταξύ των υποθέσεων που έγιναν δεκτές και των σχεδίων δράσης που υλοποίησε η χώρα.

⁶⁷⁹ "HUDOC - European Court of Human Rights."

⁶⁸⁰ i.d.

⁶⁸¹ i.d.

Σχεδιάγραμμα 20: Γερμανία - Αποφάσεις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικών υποθέσεων εναντίον της χώρας που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ⁶⁸²

Στην περίπτωση της Γερμανίας η πλειοψηφία των υποθέσεων έγιναν δεκτές με το ποσοστό των απορριφθέντων υποθέσεων να είναι σχεδόν το μισό από αυτών που έγιναν δεκτές⁶⁸³. Ταυτόχρονα αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι παρά το γεγονός ότι η Γερμανία έχει τα περισσότερα σχέδια δράσης από τις υπό μελέτη χώρες, ταυτόχρονα έχει και τις περισσότερες υποθέσεις που έχουν γίνει δεκτές από το ΕΔΔΑ. Οπότε και στην προκειμένη δεν ισχύει η αντιστρόφως ανάλογη σχέση.

Στην Μάλτα, όλες οι υποθέσεις που κατατέθηκαν κατά της στο ΕΔΔΑ δεν έγιναν δεκτές⁶⁸⁴. Παράλληλα, η χώρα έχει υλοποιήσει 2 σχέδια δράσης⁶⁸⁵, καθώς και το Ηνωμένο Βασίλειο⁶⁸⁶. Όπως είναι εμφανές και στις δύο περιπτώσεις ισχύει η Υ4. Στην περίπτωση της Ελλάδας όλες οι υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ έγιναν δεκτές⁶⁸⁷. Ταυτόχρονα, η χώρα έχει υιοθετήσει μόλις ένα σχέδιο δράσης⁶⁸⁸. Οπότε η συγκεκριμένη υπόθεση υποστηρίζει την αντιστρόφως ανάλογη σχέση της Υ4. Τέλος, στην περίπτωση της Νορβηγίας η υπόθεση που κατατέθηκε κατά της χώρας απορρίφθηκε⁶⁸⁹. Η χώρα έχει υλοποιήσει 3 σχέδια δράσης⁶⁹⁰, οπότε και το αποτέλεσμα αποδεικνύει ότι ισχύει η Υ4.

Καταλήγοντας, συμπεραίνεται ότι εξαιρουμένης της Γερμανίας η οποία παρά το γεγονός ότι υλοποίησε τα περισσότερα σχέδια δράσης κατέληξε η πλειοψηφία των υποθέσεων κατά της να γίνονται δεκτές στο ΕΔΔΑ, οι υπόλοιπες χώρες

⁶⁸² i.d.

⁶⁸³ i.d.

⁶⁸⁴ i.d.

⁶⁸⁵ "LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf"; "LGBTIQ Action Plan 2015-2017."

⁶⁸⁶ "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People"; "Lgbt-Action-Plan.Pdf."

⁶⁸⁷ "HUDOC - European Court of Human Rights."

⁶⁸⁸ "Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+."

⁶⁸⁹ H.a. and H.a. v. Norway (dec.).

⁶⁹⁰ "Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012"; "Safety, Diversity, Openness.Pdf"; "Trygghet, Mangfold Og Apenhet."

παρουσιάζουν την αντιστρόφως ανάλογη σχέση. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι η Νορβηγία υλοποίησε 3 σχέδια δράσης κατέγραψε το 100% των υποθέσεων κατά της να μην γίνεται δεκτό στο ΕΔΔΑ. Παράλληλα, η Μάλτα που υλοποίησε 2 σχέδια δράσης παρουσίασε το ίδιο ποσοστό με τη Νορβηγία. Το Ηνωμένο Βασίλειο που υλοποίησε και αυτό 2 σχέδια δράσης κατέγραψε ότι μόλις το 56% των υποθέσεων κατά του δεν έγιναν δεκτές και τέλος η Ελλάδα που υλοποίησε 1 σχέδιο δράσης κατέγραψε ότι όλες οι υποθέσεις κατά της έγιναν δεκτές στο ΕΔΔΑ. Οπότε η Υ4.1 ισχύει, λόγω της μικρή απόκλισης που παρουσιάζει η Γερμανία από το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Χώρες	Σχέδια Δράσης	Πλειοψηφία Αποφάσεων
Γερμανία	4	Δεκτές 62,5%
Νορβηγία	3	ΔΕΝ έγιναν δεκτές 100%
Μάλτα	2	ΔΕΝ έγιναν δεκτές 100%
Ηνωμένο Βασίλειο	2	ΔΕΝ έγιναν δεκτές 56%
Ελλάδα	1	Δεκτές 100%

Πίνακας 6: Σχέδια Δράσης χωρών και ποσοστά αποφάσεων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν κατά των χωρών στο ΕΔΔΑ⁶⁹¹

23.5.2. Υπόθεση 4.2

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί η υπόθεση Υ4.2. Αυτή αφορά το αν παρουσιάζεται μία αναλογική σχέση μεταξύ της υψηλής βαθμολογίας μίας χώρας στο Rainbow Map του 2022 και υποθέσεων που έγιναν δεκτές κατά της στο ΕΔΔΑ. Όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της κατάταξης που έχουν λάβει οι χώρες για το 2022 από την ILGA

⁶⁹¹ “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People”; “Lgbt-Action-Plan.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity”; “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport”; “National Action Plan Against Racism.Pdf”; “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf”; “LGBTIQ Action Plan 2015-2017”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012”; “Safety, Diversity, Openness.Pdf”; “Trygghet, Mangfold Og Apenhet”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

Ευροπε στο Rainbow Map και των αποφάσεων που έγιναν δεκτές. Η Υ4.2 φαίνεται ότι ισχύει.

Χώρα	Κατάταξη 2022	Πλειοψηφία Αποφάσεων
Μάλτα	1 ^η	Δεκτές 0%
Νορβηγία	4 ^η	Δεκτές 0%
Ηνωμένο Βασίλειο	14 ^η	Δεκτές 44%
Γερμανία	15 ^η	Δεκτές 62,5%
Ελλάδα	17 ^η	Δεκτές 100%

Πίνακας 7: Κατάταξη χωρών στο Rainbow Map Index 2022 και ποσοστά αποφάσεων από τις ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατέληξαν κατά των χωρών στο ΕΔΔΑ⁶⁹²

23.6. Υπόθεση 5

23.6.1. Υπόθεση 5.1

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστεί η υπόθεση Υ5.1. Αυτή αφορά το αν οι χώρες που έχουν καλύτερη κατάταξη στο Rainbow Map το 2022⁶⁹³ παρουσιάστηκε να παραβιάζουν διαφορετικά άρθρα σε σχέση με τις χώρες που δεν είχαν τόσο καλή κατάταξη.

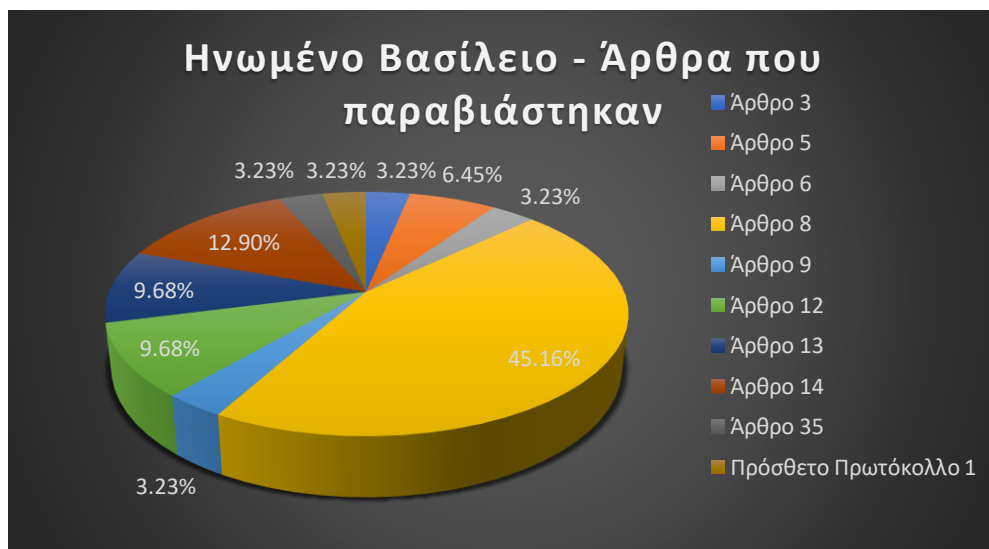
⁶⁹² “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Rainbow Europe Map and Index 2022.”

⁶⁹³ “Rainbow Europe Map and Index 2022.”

Σχεδιάγραμμα 21: Γερμανία - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ⁶⁹⁴

Στην περίπτωση της Γερμανίας το άρθρο που παραβιάστηκε συχνότερα ήταν το άρθρο 8 (4 φορές), ακολουθούμενο από το άρθρο 6 (3 φορές), το άρθρο 5 (2 φορές), το άρθρο 7 (2 φορές) και το άρθρο 14 (2 φορές)⁶⁹⁵.

Σχεδιάγραμμα 22: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ⁶⁹⁶

⁶⁹⁴ “HUDOC - European Court of Human Rights.”

⁶⁹⁵ i.d.

⁶⁹⁶ i.d.

Στην περίπτωση της του Ηνωμένου Βασιλείου το άρθρο που παραβιάστηκε περισσότερες φορές ήταν το άρθρο 8 (14 φορές). Ακολουθεί το άρθρο 14 (4 φορές), το άρθρο 12 (3 φορές), το άρθρο 13 (3 φορές) και το άρθρο 5 (2 φορές)⁶⁹⁷.

Σχεδιάγραμμα 23: Ελλάδα - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ⁶⁹⁸

Στην περίπτωση της Ελλάδας το άρθρο που παραβιάστηκε τις περισσότερες φορές ήταν το άρθρο 8 (2 φορές) και το άρθρο 14 (2 φορές)⁶⁹⁹. Ακολουθεί το άρθρο 3 (1 φορά), το άρθρο 34 (1 φορά) και το άρθρο 35 (1 φορά)⁷⁰⁰.

Οι υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ από τη Μάλτα⁷⁰¹ και τη Νορβηγία⁷⁰² δεν έγιναν δεκτές, οπότε κανένα άρθρο, σύμφωνα με το δικαστήριο, δεν παραβιάστηκε. Στη συνέχεια, στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται στον οριζόντιο άξονα τα άρθρα που παρουσιάζουν τουλάχιστον έναν ποσοστό εμφάνισης 4% σε τουλάχιστον μία από τις χώρες υπό μελέτη. Στη συνέχεια έχουν υπογραμμιστεί τα άρθρα που καταγράφουν ποσοστά μεγαλύτερα ή ίσα το 4% στην εκάστοτε χώρα.

⁶⁹⁷ i.d.

⁶⁹⁸ i.d.

⁶⁹⁹ i.d.

⁷⁰⁰ i.d.

⁷⁰¹ i.d.

⁷⁰² H.a. and H.a. v. Norway (dec.).

Χώρες	Κατάταξη 2022	Άρ.3	Άρ.5	Άρ.6	Άρ.7	Άρ.8	Άρ. 12	Άρ. 13	Άρ. 14	Άρ. 34	Άρ. 35
Μάλτα	1 ^η	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Νορβηγία	4 ^η	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ηνωμένο Βασίλειο	14 ^η	1	2	1	-	14	3	3	4	-	1
Γερμανία	15 ^η	-	2	3	2	4	-	-	2	-	-
Ελλάδα	17 ^η	1	-	-	-	-	-	-	2	1	1

Πίνακας 8: Κατάταξη των χωρών και αναφορά στη συχνότητα εμφάνισης των άρθρων τα οποία παραβιάστηκαν στις σχετικές με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών⁷⁰³

Καταλήγοντας συμπεραίνεται ότι τα άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν τις περισσότερες φορές από κάθε κράτος δεν διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ τους. Εξαιρουμένης της Μάλτας και της Νορβηγίας, στις οποίες καμία υπόθεση δεν κέρδισε στο ΕΔΔΑ ώστε να καταγραφούν άρθρα που παραβιάστηκαν, στις υπόλοιπες χώρες παρατηρείται μία πλήρης ταύτιση στο άρθρο 8 και στο άρθρο 14. Ωστόσο, λόγω μη ύπαρξης πλήρους ταύτισης σε όλα ή τουλάχιστον σε σχεδόν όλα τα άρθρα μεταξύ των 3 χωρών που βρίσκονται στην ίδια περίπου κατάταξη δεν ισχύει η Υ5.1.

Ετικέτες γραμμής	Άθροισμα από ποσοστό εμφάνισης συνολικά
Άθροισμα από Άρθρο 46	0,50%
Άθροισμα από Άρθρο 9	0,50%
Άθροισμα από Άρθρο 2	0,89%
Άθροισμα από Άρθρο 7	0,89%
Άθροισμα από Άρθρο 34	0,99%
Άθροισμα από Πρόσθετο Πρωτόκολλο 1	0,99%
Άθροισμα από Άρθρο 12	1,39%
Άθροισμα από Άρθρο 35	1,99%
Άθροισμα από Άρθρο 41	3,98%
Άθροισμα από Άρθρο 6	4,67%
Άθροισμα από Άρθρο 13	5,57%
Άθροισμα από Άρθρο 10	5,57%

⁷⁰³ “Rainbow Europe Map and Index 2022”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “HUDOC - European Court of Human Rights.”

Άθροισμα από Άρθρο 11	5,96%
Άθροισμα από Άρθρο 5	5,96%
Άθροισμα από Άρθρο 3	8,35%
Άθροισμα από Άρθρο 14	24,06%
Άθροισμα από Άρθρο 8	27,73%
Γενικό Άθροισμα	100,00%

Πίνακας 9: Άρθρα τα οποία παραβιάστηκαν στις σχετικές με τη ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών⁷⁰⁴

Παρατηρώντας, λοιπόν τα παραπάνω στοιχεία εμφανίζεται μία γενικότερη τάση χρήσης συγκεκριμένων άρθρων προς της υπεράσπιση των υποθέσεων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στο ΕΔΔΑ. Ταυτόχρονα, παρατηρείται ότι ανεξαρτήτως των πόσων υποθέσεων έχουν κατατεθεί εναντίον κάποιου κράτους ή της κατάστασης που επικρατεί ως προς την προστασία και την προώθηση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων, τα άρθρα, άρα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτά τα άτομα παραμένουν, στις ρίζες τους ίδια.

23.6.2. Υπόθεση 5.2

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστεί η υπόθεση 5.2 (Υ5.2). Αυτή αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των σχεδίων δράσης που υιοθέτησε μία χώρα και των άρθρων των οποίων παραβιάστηκαν σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ για τις δικαστικές υποθέσεις κατά της.

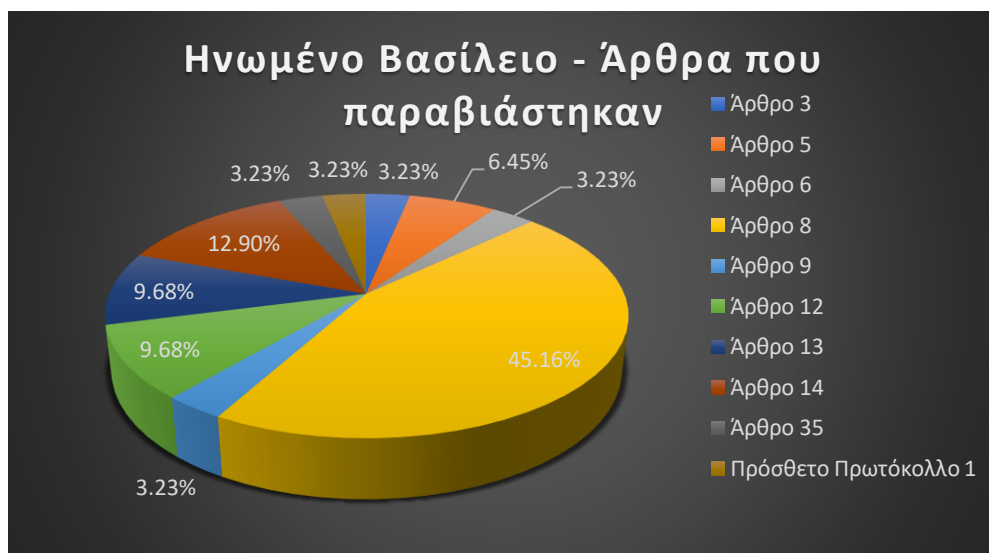

Σχεδιάγραμμα 24: Γερμανία - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ⁷⁰⁵

⁷⁰⁴ “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

⁷⁰⁵ “HUDOC - European Court of Human Rights.”

Στην περίπτωση της Γερμανίας το άρθρο που παραβιάστηκε συχνότερα ήταν το άρθρο 8 (4 φορές), ακολουθούμενο από το άρθρο 6 (3 φορές), το άρθρο 5 (2 φορές), το άρθρο 7 (2 φορές) και το άρθρο 14 (2 φορές)⁷⁰⁶.

Σχεδιάγραμμα 25: Ηνωμένο Βασίλειο - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ⁷⁰⁷

Στην περίπτωση της του Ηνωμένου Βασιλείου το άρθρο που παραβιάστηκε περισσότερες φορές ήταν το άρθρο 8 (14 φορές)⁷⁰⁸. Ακολουθεί το άρθρο 14 (4 φορές), το άρθρο 12 (3 φορές), το άρθρο 13 (3 φορές) και το άρθρο 5 (2 φορές)⁷⁰⁹.

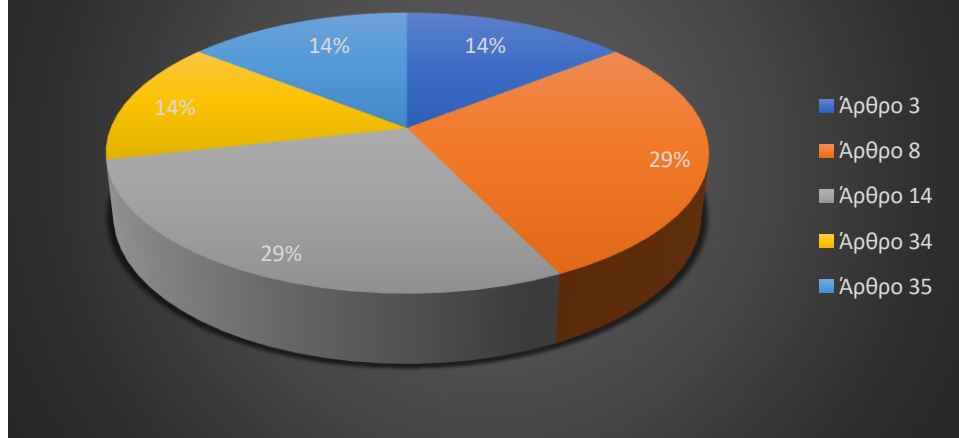
⁷⁰⁶ i.d.

⁷⁰⁷ i.d.

⁷⁰⁸ i.d.

⁷⁰⁹ i.d.

Ελλάδα - Άρθρα που παραβιάστηκαν

Σχεδιάγραμμα 26: Ελλάδα - Άρθρα που παραβιάστηκαν σε ΛΟΑΤΚΙ+ σχετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ ⁷¹⁰

Στην περίπτωση της Ελλάδας το άρθρο που παραβιάστηκε τις περισσότερες φορές ήταν το άρθρο 8 (2 φορές) και το άρθρο 14 (2 φορές)⁷¹¹. Ακολουθεί το άρθρο 3 (1 φορά), το άρθρο 34 (1 φορά) και το άρθρο 35 (1 φορά)⁷¹². Οι υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ από τη Μάλτα⁷¹³ και τη Νορβηγία⁷¹⁴ δεν έγιναν δεκτές, οπότε κανένα άρθρο, σύμφωνα με το δικαστήριο, δεν παραβιάστηκε. Στη συνέχεια, στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται στον οριζόντιο άξονα τα άρθρα που παρουσιάζουν τουλάχιστον έναν ποσοστό εμφάνισης 4% σε τουλάχιστον μία από τις χώρες υπό μελέτη. Στη συνέχεια έχουν υπογραμμιστεί τα άρθρα που καταγράφουν ποσοστά μεγαλύτερα ή ίσα το 4% στην εκάστοτε χώρα.

Χώρες	Σχέδια Δράσης	Άρ.3	Άρ.5	Άρ.6	Άρ.7	Άρ.8	Άρ.12	Άρ.13	Άρ.14	Άρ.34	Άρ.35
Γερμανία	4	-	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>2</u>	<u>4</u>	-	-	<u>2</u>	-	-
Νορβηγία	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

⁷¹⁰ i.d.

⁷¹¹ i.d.

⁷¹² i.d.

⁷¹³ i.d.

⁷¹⁴ H.a. and H.a. v. Norway (dec.).

Μάλτα	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ηνωμένο Βασίλειο	2	1	2	1	-	14	3	3	4	-	1
Ελλάδα	1	1	-	-	-	2	-	-	2	1	

Πίνακας 10: Σχέδια Δράσης των χωρών και αναφορά στη συχνότητα εμφάνισης των άρθρων τα οποία παραβιάστηκαν στις σχετικές με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα υποθέσεις που κατέληξαν στο ΕΔΔΑ εναντίον των χωρών
715

Καταλήγοντας συμπεραίνεται ότι τα άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν τις περισσότερες φορές από κάθε κράτος δεν διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ τους. Εξαιρουμένης της Μάλτας και της Νορβηγίας, στις οποίες καμία υπόθεση δεν κέρδισε στο ΕΔΔΑ ώστε να καταγραφούν άρθρα που παραβιάστηκαν, στις υπόλοιπες χώρες παρατηρείται μία πλήρης ταύτιση στο άρθρο 8 και στο άρθρο 14. Ωστόσο, λόγω μη ύπαρξης πλήρους ταύτισης σε όλα ή τουλάχιστον σε σχεδόν όλα τα άρθρα μεταξύ των 3 χωρών που βρίσκονται στην ίδια περίπου κατάταξη δεν ισχύει η Υ5.2.

23.7. Συμπεράσματα έρευνας

Καταλήγοντας παρουσιάζεται συνοπτικά το περιεχόμενο των υποθέσεων καθώς και το αν ισχύουν ή όχι. Από τις 9 υποθέσεις που διατυπώθηκαν, ισχύουν μόλις οι 2, βάσει των παρατηρήσεων που έγιναν. Τα συμπεράσματα στα οποία κάποιος μπορεί να καταλήξει είναι ότι σύμφωνα με την Υ1 με την υλοποίηση σχεδίων δράσης παρατηρείται μία μείωση των υποθέσεων που καταλήγουν στο ΕΔΔΑ εναντίον της υπό μελέτη χώρας. Ωστόσο, τα αποτελέσματα δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ των χωρών καθώς το πλήθος των υποθέσεων σε όλες τις περιπτώσεις σχεδόν μηδενίστηκε.

Η Υ2.1 οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η κατάταξη μίας χώρας στο Rainbow Map για το 2022 δεν επηρεάζεται σημαντικά έως και καθόλου, από το πλήθος των υποθέσεων που έχουν κατατεθεί εναντίον της χώρας στο ΕΔΔΑ. Η Υ2.2 καταλήγει στο γεγονός ότι η κατάταξη μίας χώρας στο Rainbow Map για το 2022 επίσης

⁷¹⁵ “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People”; “Lgbt-Action-Plan.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity”; “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport”; “National Action Plan Against Racism.Pdf”; “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf”; “LGBTIQ Action Plan 2015-2017”; H.a. and H.a. v. Norway (dec.); “Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012”; “Safety, Diversity, Openness.Pdf”; “Trygghet, Mangfold Og Apenhet”; “HUDOC - European Court of Human Rights”; “Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.”

επηρεάζεται από τα σχέδια δράσης αλλά όχι σε βαθμό καθοριστικό για να υπάρξουν συγκρίσιμα αποτελέσματα μεταξύ των υπό μελέτη χωρών.

Η Υ3.1 τόνισε το γεγονός ότι τα άρθρα τα οποία υπερασπίζονται οι ενάγοντες στις υποθέσεις κατά των χωρών τους στο ΕΔΔΑ δεν διαφοροποιούνται με βάση την κατάταξη της χώρας τους στο Rainbow Map για το 2022. Τα άρθρα που χρησιμοποιούνται τις συχνότερα ταυτίζονται σε όλες τις χώρες. Η Υ3.2 αποδεικνύει ότι τα άρθρα για τα οποία κατηγορείται μία χώρα ότι έχει αποτύχει να εφαρμόσει για να προστατεύσει τους ενάγοντες δεν διαφοροποιούνται με βάση την πληθώρα των σχεδίων δράσης που έχει υλοποιήσει.

Η Υ4.1 οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όσα περισσότερα σχέδια δράσης έχει υλοποιήσει μία χώρα τόσες περισσότερες υποθέσεις που θα κατατεθούν εναντίον της στο ΕΔΔΑ δεν θα γίνουν δεκτές. Η Υ4.2 αποδεικνύει ότι όσο καλύτερη κατάταξη έχει μία χώρα στο Rainbow Map για το 2022 τόσο περισσότερες υποθέσεις που κατατέθηκαν κατά της χώρας στο ΕΔΔΑ δεν έγιναν δεκτές.

Η Υ5.1 συμπεραίνει ότι η κατάταξη μίας χώρας στο Rainbow Map του 2022 δεν επηρεάζει τα άρθρα για τα οποία έχει καταλήξει να κατηγορείται η χώρα από το ΕΔΔΑ. Συνολικά τα άρθρα αυτά δεν διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των χωρών. Τέλος η Υ5.2 καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πληθώρα των σχεδίων δράσης που μία χώρα έχει υλοποιήσει δεν επηρεάζουν τα άρθρα για τα οποία η χώρα κατηγορείται από το ΕΔΔΑ ότι έχει παραβιάσει.

Υπόθεση	Περιεχόμενο	Αποτέλεσμα
Υ1	Αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της ποσότητας των σχεδίων δράσης μίας χώρας συγκριτικά με τις υποθέσεις που έχουν κατατεθεί εναντίον της στο ΕΔΔΑ σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα.	Δεν ισχύει
Υ2.1	Αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της κατάταξης μίας χώρας στο Rainbow Map του 2022 και των δικαστικών προσφυγών που έχουν γίνει εναντίον της στο ΕΔΔΑ σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα.	Δεν ισχύει
Υ2.2	Αφορά το αν η κατάταξη μίας χώρας συνδέεται με μία σχέση αναλογικότητας με τα σχέδια δράσης που έχει υιοθετήσει.	Δεν ισχύει
Υ3.1	Αφορά το αν τα κράτη που έχουν καλύτερη κατάταξη καταγράφουν διαφορετικά άρθρα ως προς την υπεράσπιση των υποθέσεων που κατατίθενται εναντίον τους στο ΕΔΔΑ.	Δεν ισχύει

Υ3.2	Αφορά το αν οι χώρες που έχουν υλοποιήσει περισσότερα σχέδια δράσης παρουσιάζεται να βρίσκονται αντιμέτωπες με διαφορετικά άρθρα υπεράσπισης των δικαστικών υποθέσεων που έχουν κατατεθεί στο ΕΔΔΑ εναντίον τους, σε σχέση με αυτές που έχουν υλοποιήσει λιγότερα σχέδια δράσης.	Δεν ισχύει
Υ4.1	Αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των υποθέσεων που έγιναν δεκτές στο ΕΔΔΑ και των σχεδίων δράσης που υλοποίησε η εκάστοτε χώρα.	Ισχύει
Υ4.2	Αφορά το αν παρουσιάζεται μία αναλογική σχέση μεταξύ της υψηλής βαθμολογίας μίας χώρας στο Rainbow Map του 2022 και υποθέσεων που δεν έγιναν δεκτές κατά της στο ΕΔΔΑ.	Ισχύει
Υ5.1	Αφορά το αν οι χώρες που έχουν καλύτερη κατάταξη στο Rainbow Map το 2022 παρουσιάστηκε να παραβιάζουν διαφορετικά άρθρα σε σχέση με τις χώρες που δεν είχαν τόσο καλή κατάταξη.	Δεν ισχύει
Υ5.2	αφορά το αν υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των σχεδίων δράσης που υιοθέτησε μία χώρα και των άρθρων των οποίων παραβιάστηκαν σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ για τις δικαστικές υποθέσεις κατά της.	Δεν ισχύει

Πίνακας 11: Αποτελέσματα υποθέσεων

24. Συμπεράσματα

Καταλήγοντας παρατηρείται ότι η Ελλάδα σε σύγκριση με τις υπό μελέτη χώρες υλοποίησε τα λιγότερα σχέδια δράσης ή στρατηγικές καθώς έθεσε σε εφαρμογή μόλις ένα. Η Εθνική Στρατηγική της Ελλάδας επί του ζητήματος φαίνεται να υπολείπεται σε αρκετά σημεία συγκριτικά με αυτά που υλοποιήθηκαν στις άλλες χώρες. Παρουσιάζεται συγκεκριμένα ένα κράμα Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης χωρίς όμως να περιγράφονται οι αναγκαίες δράσεις με τρόπο δεσμευτικό προς το κράτος με σκοπό να μην επιβάλλεται η υλοποίησή τους.

Επίσης, η Ελληνική Εθνική Στρατηγική ήταν αρκετά περιορισμένη στη θεματολογία της και τις προτεινόμενες λύσεις της. Ενώ, μετά το πέρας των συνεδριάσεων της Επιτροπής που είχε σχηματιστεί για την συγγραφή της Στρατηγικής, η Επιτροπή αδρανοποιήθηκε. Ωστόσο, μερικές από τις προτεινόμενες λύσεις της υλοποιήθηκαν άλλες επαρκώς ενώ άλλες όχι. Παράδειγμα αποτελεί η εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων που γίνεται από άτομα της κοινωνίας των πολιτών. Στην προκειμένη εκπαιδεύονται οι εκπαιδευτές των δημοσίων υπαλλήλων για να μεταφέρουν στη συνέχεια σε αυτούς τη γνώση. Ωστόσο, οι περιορισμένες ώρες τόσο των δικών τους σεμιναρίων όσο και των σεμιναρίων που στην συνέχεια θα κληθούν να υλοποιήσουν στους συναδέλφους τους οδηγεί και στον περιορισμό της μεταδοθίσας γνώσης.

Ένα άλλο παράδειγμα ήταν η παύση της απαγόρευσης των ανδρών που έχουν έρθει σε σεξουαλική επαφή με άνδρες στο να μπορούν να γίνουν δωρητές αίματος. Πλέον έχουν τη δυνατότητα μετά από αποχή από οποιαδήποτε σεξουαλική επαφή με το ίδιο φύλο να δώσουν αίμα. Παράδειγμα αποτελεί επίσης και η απαγόρευση των θεραπειών μεταστροφής για τα ευάλωτα άτομα. Ωστόσο, στην προκειμένη είναι εμφανές ότι η νομοθετική αυτή δράση είναι ανεπαρκής καθώς προστατεύονται μόνο τα ευάλωτα άτομα, δηλαδή όπως εξηγείται είναι τα άτομα που βρίσκονται υπό κηδεμονία, με την έννοια του Αστικού Κώδικα.

Από το δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας παρατηρείται ότι μόνο δύο υποθέσεις ισχύουν σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που έγιναν. Παρατηρείται ότι όσα περισσότερα σχέδια δράσης ή στρατηγικές υλοποιεί ένα κράτος τόσο λιγότερες υποθέσεις καταλήγουν εναντίον του στο ΕΔΔΑ. Καθώς και όσο καλύτερη κατάταξη είχε στο Rainbow Map 2022 επίσης τόσο λιγότερες υποθέσεις κατέληξαν εναντίον του στο ΕΔΔΑ. Μία άλλη παρατήρηση που έγινε ήταν ότι με την εφαρμογή ενός σχεδίου δράσης ή στρατηγικής η χώρα την επόμενη χρονιά βελτίωνε την κατάταξή της στο Rainbow Map.

Παρόλα αυτά, ούτε τα σχέδια δράσης ούτε οι στρατηγικές αποτελούν καταλυτικό παράγοντα προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων. Αυτό είναι εμφανές από την περίπτωση της Μάλτας, η οποία έχει υλοποιήσει μόλις 2 σχέδια δράσης, λιγότερα και από την Γερμανία και από τη Νορβηγία, αλλά βρίσκεται στην πρώτη κατάταξη του Rainbow Map 2022. Το στοιχείο που πραγματικά μετράει για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων είναι τα νομοθετήματα, η τήρησή τους και η ευαισθητοποίηση του κόσμου για τον σεβασμό αυτών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

25. Βιβλιογραφία

- "| ILGA-Europe Rainbow Index." Accessed July 5, 2023. <https://www.ilga-europe.org/?s=&view=grid&documenttype=all&orderresultsby=priority&tags=rainbow-map-index>.
- "16802f8125.Pdf." Accessed July 1, 2023. <https://rm.coe.int/16802f8125>.
- "16802f8125.Pdf." Accessed July 5, 2023. <https://rm.coe.int/16802f8125>.
- "210624-Handlingsplan-Lhbtqi_-.Pdf." Accessed July 5, 2023. https://www.regjeringen.no/contentassets/023227879f06471793113a7f116e71b9/210624-handlingsplan-lhbtqi_-.pdf.
- "1812989.Pdf." Accessed July 3, 2023. <https://dserver.bundestag.de/btd/18/129/1812989.pdf>.
- "20190702__LGBT_Action_Plan__Annual_Report__WESC.Pdf." Accessed June 25, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/814579/20190702__LGBT_Action_Plan__Annual_Report__WESC.pdf.
- "Aktionsplan Gegen Homo-, Trans- Und Interphobie Für Das Land Bremen." Accessed June 24, 2023. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064e8fa>.
- Alina, TRYFONIDOU, and WINTEMUTE Robert. "Obstacles to the Free Movement of Rainbow Families in the EU," n.d.
- "Berlin Supports Self-Determination and the Acceptance of Sexual Diversity." Accessed June 24, 2023. <https://rm.coe.int/16802f8125>.
- "Beschlussmpfehlung Und Bericht Des Ausschusses Für Recht Und Verbrauchz." Accessed July 3, 2023. <https://dserver.bundestag.de/btd/18/129/1812989.pdf>.
- "Blood Safety Basics | CDC," August 30, 2022. <https://www.cdc.gov/bloodsafety/basics.html>.
- "Bullying-and-Violence-in-School.Pdf." Accessed June 25, 2023. <https://www.unfe.org/wp-content/uploads/2017/05/Bullying-and-Violence-in-School.pdf>.
- "Bundesverfassungsgericht - Press - Civil Status Law Must Allow a Third Gender Option." Accessed July 3, 2023. <https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2017/bvg17-095.html>.
- "Citizens, Equality, Rights and Values Programme." Accessed June 24, 2023. https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/justice-and-consumers/justice-and-consumers-funding-tenders/funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_en.

- Citizensinformation.ie. "Charter of Fundamental Rights." Citizensinformation.ie. Ireland. Accessed June 8, 2023. <https://www.citizensinformation.ie/en/government-in-ireland/european-government/eu-law/charter-of-fundamental-rights/>.
- . "EU and Family Law." Citizensinformation.ie. Ireland. Accessed June 24, 2023. <https://www.citizensinformation.ie/en/birth-family-relationships/eu-and-family-law/>.
- Commissioner for Human Rights. "ICD11 Is a Stride toward Depathologisation of Trans People, but More Is Needed - Commissioner for Human Rights - Www.Coe.Int." Accessed June 5, 2023. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/icd11-is-a-stride-toward-depathologisation-of-trans-people-but-more-is-needed>.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on achieving the European Education Area by 2025 (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0625>.
- "Communication-from-the-Commission-to-the-European-.Pdf." Accessed June 24, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0313:FIN:en:PDF>.
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions EU Strategy on victims' rights (2020-2025) (2020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0258>.
- "Consensus over Gay Adoption Welcomed." Accessed July 3, 2023. <https://timesofmalta.com/articles/view/20130116/local/Consensus-over-gay-adoption-welcomed.453457>.
- "Conversion Therapy (Prohibition) Bill - Parliamentary Bills - UK Parliament." Accessed July 3, 2023. <https://bills.parliament.uk/bills/2939>.
- "ConversionTherapyReport.Pdf." Accessed June 24, 2023. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/SexualOrientation/ConversionTherapyReport.pdf>.
- "Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation." Accessed June 8, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32000L0078>.
- "Council Directive on Implementing the Principle of Equal Treatment between Persons Irrespective of Religion or Belief, Disability, Age or Sexual Orientation." Accessed June 24, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0426:FIN:EN:PDF>.
- "CURIA - Πίνακας Αποτελεσμάτων." Accessed June 24, 2023. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-13/94>.
- "Current Migration Situation in the EU: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Asylum Seekers." Accessed June 24, 2023.

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-march-2017-monthly-migration-report-focus-lgbti_en.pdf.

Dazed. "UK Schools Are Finally Offering an LGBTQ+ Sex Education." Dazed, September 2, 2020. <https://www.dazeddigital.com/life-culture/article/50330/1/uk-schools-are-finally-offering-an-lgbtq-sex-education>.

DemoEssays.com. "Transsexual Law in Germany: The Transsexuellengesetz | Free Paper Example." Accessed July 3, 2023. <https://demoessays.com/transsexual-law-in-germany-the-transsexuellengesetz/>.

Diaz, Jaclyn. "Gay And Bisexual Men Are Now Allowed To Donate Blood In England, Scotland And Wales." *NPR*, June 16, 2021, sec. Health. <https://www.npr.org/2021/06/16/1007006637/gay-and-bisexual-men-are-now-allowed-to-donate-blood-in-england-scotland-and-wal>.

Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast), 204 OJ L § (2006). <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj/eng>.

"DisplayDCTMContent.Pdf." Accessed July 1, 2023. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064e8fa>.

"DisplayDCTMContent.Pdf." Accessed July 2, 2023. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064e8fa>.

Drydak, Nick. "Sexual Orientation Discrimination in the Labor Market against Gay Men," n.d.

"Dumortier - 2022 - Regulation (EU) No 9102014 on Electronic Identifi.Pdf." Accessed July 2, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0057:0073:EN:PDF>.

dw.com. "Germany Pushes to End Gay Blood Donor Discrimination – DW – 01/10/2023." Accessed July 2, 2023. <https://www.dw.com/en/germany-pushes-to-end-gay-blood-donor-discrimination/a-64342861>.

"Educational_Exclusion_2013.Pdf." Accessed June 5, 2023. https://www.glsen.org/sites/default/files/2019-11/Educational_Exclusion_2013.pdf.

e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. "Απαγορεύονται με τροπολογία οι πρακτικές μεταστροφής φύλου," May 10, 2022. <https://www.e-nomothesia.gr/law-news/apagoreuontai-tropologia-praktikes-metastrofis-fily.html>.

e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. "Νόμος 4285/2014 - ΦΕΚ 191/Α/10-9-2014 (Κωδικοποιημένος)," September 10, 2014. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-anthropina-dikaiomata/n-4285-2014.html>.

- e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. “Νόμος 4285/2014 - ΦΕΚ 191/Α/10-9-2014 (Κωδικοποιημένος),” September 10, 2014. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-anthropina-dikaiomata/n-4285-2014.html>.
- e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. “Νόμος 4356/2015 - ΦΕΚ 181/Α/24-12-2015 (Κωδικοποιημένος),” November 12, 2022. <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/nomos-4356-2015.html>.
- e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. “Νόμος 4491/2017 - ΦΕΚ 152/Α/13-10-2017 (Κωδικοποιημένος),” October 13, 2017. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-nomothesia-genikou-endiapherontos/nomos-4491-2017-fek-152a-13-10-2017.html>.
- e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. “Νόμος 4636/2019 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος),” November 2, 2019. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phek-169a-1-11-2019.html>.
- e-nomothesia.gr | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. “Νόμος 4636/2019 - ΦΕΚ 169/Α/1-11-2019 (Κωδικοποιημένος),” November 2, 2019. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomos-4636-2019-phek-169a-1-11-2019.html>.
- “Entwurf Eines Gesetzes Zur Einführung Des Rechts Auf Eheschließung Für Personen Gleichen Geschlechts.” Accessed July 3, 2023. <https://dserver.bundestag.de/btd/18/066/1806665.pdf>.
- “EU Anti-Discrimination Policy - European Union Anti-Discrimination Policy: FROM EQUAL OPPORTUNITIES BETWEEN WOMEN AND MEN TO COMBATING RACISM.” Accessed June 8, 2023. https://www.europarl.europa.eu/workingpapers/libe/102/default_en.htm.
- “EU Blocks Funding for Cities Declaring Themselves LGBT-Free Zones | CNN.” Accessed June 21, 2023. <https://edition.cnn.com/2020/07/31/europe/poland-lgbt-eu-funding-intl/index.html>.
- “EU Launches LGBT Protection Strategy as Homophobia Rises in East | Reuters.” Accessed June 21, 2023. <https://www.reuters.com/article/eu-equality-lgbt-idINKBN27S257/>.
- European Commission - European Commission. “Action Plan to Turn the Tide in the Fight against Racism.” Text. Accessed June 8, 2023. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1654.
- European Commission - European Commission. “Gender Equality Strategy: Striving for a Union of Equality.” Text. Accessed June 8, 2023. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_358.
- European Commission - European Commission. “Victims’ Rights: New Strategy to Empower Victims.” Text. Accessed June 8, 2023. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1168.
- “European Parliament Projects,” March 27, 2023. https://health.ec.europa.eu/social-determinants/projects/european-parliament-projects_en.

- “European Solidarity Corps – Our Mission and Principles | European Youth Portal.” Accessed June 24, 2023. https://youth.europa.eu/solidarity/mission_en.
- European Union Agency for Fundamental Rights. *A Long Way to Go for LGBTI Equality*. LU: Publications Office, 2020. <https://data.europa.eu/doi/10.2811/582502>.
- European Union Agency for Fundamental Rights. “Article 21 - Non-Discrimination,” April 25, 2015. <http://fra.europa.eu/en/eu-charter/article/21-non-discrimination>.
- European Union Agency for Fundamental Rights. “European Union Agency for Fundamental Rights,” June 8, 2023. <http://fra.europa.eu/en>.
- European Union Agency for Fundamental Rights. “LGBTI Survey Data Explorer,” May 6, 2020. <http://fra.europa.eu/en/data-and-maps/2020/lgbti-survey-data-explorer>.
- “Everything You Need to Know about Conversion Therapy | Stonewall.” Accessed June 7, 2023. <https://www.stonewall.org.uk/everything-you-need-know-about-conversion-therapy>.
- “Family Court Approves First Adoption by Same-Sex Couple - MaltaToday.Com.Mt.” Accessed July 3, 2023. https://www.maltatoday.com.mt/news/national/67495/family_court_approves_first_adoption_by_samesex_couple.
- “Final Report 2015-2019 on the List of Actions to Advance LGBTI Equality.” Accessed June 8, 2023. https://commission.europa.eu/system/files/2020-05/report_list_of_actions_2015-19.pdf.
- “G0541394.Pdf.” Accessed June 21, 2023. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G05/413/94/PDF/G0541394.pdf?OpenElement>.
- “Gender Identity, Gender Expression And Sex Characteristics Act.” Accessed July 4, 2023. https://meae.gov.mt/en/public_consultations/msdc/pages/consultations/gigesc.aspx.
- “Gender Recognition | Identity Malta Agency,” September 15, 2020. <https://www.identitymalta.com/gender-recognition/>.
- “GEO-LGBT-Action-Plan.Pdf.” Accessed June 25, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721367/GEO-LGBT-Action-Plan.pdf.
- “GEO-LGBT-Action-Plan.Pdf.” Accessed July 5, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721367/GEO-LGBT-Action-Plan.pdf.
- “Germany Bans Gay ‘conversion Therapy’ – DW – 05/08/2020.” Accessed July 6, 2023. <https://www.dw.com/en/germany-bans-gay-conversion-therapy-for-minors/a-53367140>.
- Gov.gr. “Νόμος 4443/2016 κατά των διακρίσεων στην εργασία και στην απασχόληση.” Accessed June 6, 2023. <https://www.gov.gr/sdg/work-and-retirement/equal-treatment/general/law-4443-2016-against-discrimination-at-work-and-employment>.

- GOV.UK. "Equality Act 2010: Guidance," June 16, 2015.
<https://www.gov.uk/guidance/equality-act-2010-guidance>.
- GOV.UK. "National LGBT Survey," July 23, 2017.
<https://www.gov.uk/government/consultations/national-lgbt-survey>.
- H.a. and H.a. v. Norway (dec.), No. 56167/16 (ECtHR January 3, 2017).
- Hartline, France Rose. "Assessing Norway's Gender Recognition Act of 2016: Analysing Personal Experiences of Legal Gender Change." *International Journal of Gender, Sexuality and Law* 1, no. 1 (July 30, 2020). <https://doi.org/10.19164/ijgsl.v1i1.990>.
- "Health - Conference on the Future of Europe." Accessed June 24, 2023.
<https://futureu.europa.eu/en/processes/Health?locale=en>.
- "Helt-Endelig-Versjon-Ekteskapsloven-Engelsk-Oppdat.-Februar-2018-Revidert-Mht-Kommentarer-Fra-Bld-Og-Jd-Innarbeidet.Pdf." Accessed July 3, 2023.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/165b14b004784e9c86944f2e2301ce85/helt-endelig-versjon-ekteskapsloven-engelsk-oppdat.-februar-2018-revidert-mht-kommentarer-fra-bld-og-jd-innarbeidet.pdf>.
- "Hplhbtseptember2008eng.Pdf." Accessed June 28, 2023.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.
- "Hplhbtseptember2008eng.Pdf." Accessed July 1, 2023.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.
- "Hplhbtseptember2008eng.Pdf." Accessed July 3, 2023.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.
- "Hplhbtseptember2008eng.Pdf." Accessed July 5, 2023.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.
- "HUDOC - European Court of Human Rights." Accessed July 5, 2023.
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%5B%5C%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22%5D%2C%22respondent%22%3A%5B%5C%22GBR%22%5D%2C%22documentcollectionid%22%3A%5B%5C%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%5D%7D>.
- "HUDOC - European Court of Human Rights." Accessed July 5, 2023.
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%5B%5C%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22%5D%2C%22respondent%22%3A%5B%5C%22DEU%22%5D%2C%22documentcollectionid%22%3A%5B%5C%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%5D%7D>.
- "HUDOC - European Court of Human Rights." Accessed July 5, 2023.
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22%3A%5B%5C%22gender%20identity%22%2C%20%22gender%22%20%22sex%22%20%22bisexual%22%20%22trans%22%20%22asexual%22%20%22pansexual%22%20%22intersex%22%20%22%5D%2C%22respondent%22%3A%5B%5C%22GBR%22%5D%2C%22documentcollectionid%22%3A%5B%5C%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%5D%7D>.

,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20)%22],%22respondent%22:[%22MLT%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}.

“HUDOC - European Court of Human Rights.” Accessed July 5, 2023.

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20\)%22\],%22respondent%22:\[%22NOR%22\],%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20)%22],%22respondent%22:[%22NOR%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

“HUDOC - European Court of Human Rights.” Accessed July 5, 2023.

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20\)%22\],%22respondent%22:\[%22GRC%22\],%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20)%22],%22respondent%22:[%22GRC%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

“HUDOC - European Court of Human Rights.” Accessed July 5, 2023.

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20\)%22\],%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20)%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

“HUDOC - European Court of Human Rights.” Accessed July 5, 2023.

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20\)%22\],%22respondent%22:\[%22RUS%22\],%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20)%22],%22respondent%22:[%22RUS%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

“HUDOC - European Court of Human Rights.” Accessed July 6, 2023.

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22\(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20\)%22\],%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22(\%22gender%20identity\%22,%20\%22gender\%22%20\%22sex\%22%20\%22bisexual\%22%20\%22trans\%22%20\%22asexual\%22%20\%22pansexual\%22%20\%22intersex\%22%20)%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

HumanRights360. “On the Situation of LGBTQI+ Asylum Seekers in Greece.”

HumanRights360 (blog), August 29, 2022. <https://www.humanrights360.org/on-the-situation-of-lgbtqi-asylum-seekers-in-greece/>.

“Ilga_european_region_oral_greece_2011.Pdf.” Accessed June 21, 2023. https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2013-08/ilga_european_region_oral_greece_2011.pdf.

“Improving Quality of Life among Lesbians, Gays, Bisexuals and Trans Persons 2009-2012.” Accessed June 24, 2023.

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/homofile-og-lesbiske/hplhbtseptember2008eng.pdf>.

- Johannes, Lucas. "(In)Credibly Queer: Sexuality-Based Asylum in the European Union." *Humanity in Action* (blog). Accessed June 24, 2023. https://humanityinaction.org/knowledge_detail/incredibly-queer-sexuality-based-asylum-in-the-european-union/?lang=fr.
- JUST, DG. "EU Platform of Diversity Charters." Promoting Diversity in the EU in 2022. Accessed June 24, 2023. <https://www.eudiversity2022.eu/european-diversity-month-2022/eu-platform-of-diversity-charters/>.
- Lawspot. "Άρθρο 82Α - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά," June 29, 2019. <https://www.lawspot.gr/node/264402>.
- "Legal Gender Recognition and Bodily Integrity." Accessed July 4, 2023. <https://humanrights.gov.mt/en/Pages/LGBTIQ%20Equality/Legal%20Provisions/Legal-Gender-Recognition-and-Bodily-Integrity.aspx>.
- "Legal Notices." Accessed July 1, 2023. <https://dier.gov.mt/en/Legislation/Pages/Legal-Notices.aspx>.
- "LEĠIŻLAZZJONI MALTA." Accessed July 3, 2023. <https://legislation.mt/eli/ln/2017/156/eng/pdf>.
- "LEĠIŻLAZZJONI MALTA." Accessed July 3, 2023. <https://legislation.mt/eli/ln/2017/156/eng/pdf>.
- "LEĠIŻLAZZJONI MALTA." Accessed July 3, 2023. <https://legislation.mt/eli/ln/2017/382/mlt/pdf>.
- "LGBT Action Plan: Annual Progress Report 2018 to 2019." Accessed June 25, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/814579/20190702__LGBT_Action_Plan__Annual_Report__WESC.pdf.
- "LGBT Action Plan, Improving the Lives of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People." Accessed June 24, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721367/GEO-LGBT-Action-Plan.pdf.
- "Lgbt-Action-Plan.Pdf." Accessed June 25, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.
- "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf." Accessed June 24, 2023. <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti%20action%20plan%20lo%20res.pdf>.
- "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf." Accessed July 1, 2023. <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti%20action%20plan%20lo%20res.pdf>.
- "Lgbti Action Plan Lo Res.Pdf." Accessed July 2, 2023. <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti%20action%20plan%20lo%20res.pdf>.

- “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf.” Accessed July 2, 2023. <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2445310/7a532b519e092ed6117535b78209162e/210226-inklusionskonzept-pdf-data.pdf>.
- “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf.” Accessed July 3, 2023. <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2445310/7a532b519e092ed6117535b78209162e/210226-inklusionskonzept-pdf-data.pdf>.
- “LGBTI Inclusion Strategy.Pdf.” Accessed July 5, 2023. <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2445310/7a532b519e092ed6117535b78209162e/210226-inklusionskonzept-pdf-data.pdf>.
- “LGBTIQ Action Plan 2015-2017.” Accessed July 5, 2023. <https://meae.gov.mt/en/documents/lgbtiq%20action%20plan/lgbti.pdf>.
- “LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025.” Accessed June 8, 2023. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_en.
- “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.” Accessed June 24, 2023. https://meae.gov.mt/en/Documents/LGBTIQ%20Action%20Plan/LGBTIQActionPlan_20182022.pdf.
- “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.” Accessed June 24, 2023. https://meae.gov.mt/en/Documents/LGBTIQ%20Action%20Plan/LGBTIQActionPlan_20182022.pdf.
- “LGBTIQActionPlan_20182022.Pdf.” Accessed July 1, 2023. https://meae.gov.mt/en/Documents/LGBTIQ%20Action%20Plan/LGBTIQActionPlan_20182022.pdf.
- “Lgbtiq_strategy_2020-2025_en.Pdf.” Accessed June 8, 2023. https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/lgbtiq_strategy_2020-2025_en.pdf.
- “Lgbti-Survey-Country-Data_greece.Pdf.” Accessed June 5, 2023. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/lgbti-survey-country-data_greece.pdf.
- Li, Feng, and Nagar Venky. “Diversity and Performance on JSTOR.” Accessed July 1, 2023. <https://www.jstor.org/stable/23359501>.
- “LSBTIQ* - The Senator for Social Affairs, Youth, Integration and Sport.” Accessed July 5, 2023. <https://www.soziales.bremen.de/jugend-familie/lbsbtiq-73328>.
- “Malta - Affirmation of Sexual Orientation, Gender Identity and Gender Expression Act, 2016 (Act No. LV of 2016).” Accessed July 3, 2023. https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=104431&p_count=2&p_classification=05.
- “Marriage (Same Sex Couples) Act 2013.” King’s Printer of Acts of Parliament. Accessed July 3, 2023. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/30/contents/enacted>.

- “National Action Plan Against Racism.Pdf.” Accessed June 24, 2023.
https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.
- “National Action Plan Against Racism.Pdf.” Accessed June 28, 2023.
https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.
- “National Action Plan Against Racism.Pdf.” Accessed July 2, 2023.
https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.
- “National Action Plan Against Racism.Pdf.” Accessed July 2, 2023.
https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.
- “National Action Plan Against Racism.Pdf.” Accessed July 5, 2023.
https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2018/nap-en.pdf?__blob=publicationFile&v=4.
- Nations, United. “Universal Declaration of Human Rights.” United Nations. United Nations. Accessed June 21, 2023. <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.
- . “Universal Declaration of Human Rights.” United Nations. United Nations. Accessed July 1, 2023. <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.
- newsroom. “Οι γονείς των ΛΟΑΤΚΙ+ εφήβων αποδέχονται λιγότερο τα παιδιά τους από ό,τι πριν από 20 χρόνια.” *Antivirus Magazine* (blog), September 24, 2020.
<https://avmag.gr/oi-goneis-ton-loatki-efivon-apodechontai-ligotero-ta-paidia-toys-apo-o-ti-prin-apo-20-chronia/>.
- Official Journal C 325 , 24/12/2002 P. 0043 - 0043; Official Journal C 340 , 10/11/1997 P. 0185 - Consolidated version; “Treaty Establishing the European Community, Article 13.” Text/html; charset=UTF-8. OPOCE. Accessed June 8, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX%3A12002E013%3AEN%3AHTML>.
- Official Journal C 325 , 24/12/2002 P. 0096 - 0096; Official Journal C 340 , 10/11/1997 P. 0242 - Consolidated version; Official Journal C 224 , 31/08/1992 P. 0045 - Consolidated version; (EEC Treaty - no official publication available); “Treaty Establishing the European Community (Nice Consolidated Version) - Part Three: Community Policies - Title XI: Social Policy, Education, Vocational Training and Youth - Chapter 1: Social Provisions - Article 141 - Article 119 - EC Treaty (Maastricht Consolidated Version) - Article 119 - EEC Treaty.” Text/html; charset=UTF-8. OPOCE. Accessed June 8, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A12002E141>.
- OHCHR. “CCPR/C/GRC/CO/2: Concluding Observations on the Second Periodic Report of Greece.” Accessed June 21, 2023.
<https://www.ohchr.org/en/documents/concluding-observations/ccprcgrcco2-concluding-observations-second-periodic-report-greece>.

- OHCHR. “Full Text of the Press Statement Delivered by the United Nations Special Rapporteur on Contemporary Forms of Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance M. Mutuma Ruteere on 8 May 2015 in Athens, Greece.” Accessed June 21, 2023. <https://www.ohchr.org/en/statements/2015/05/full-text-press-statement-delivered-united-nations-special-rapporteur>.
- OHCHR. “The Inclusion of LGBT People in Education Settings of Paramount Importance to ‘Leaving No One Behind.’” Accessed June 25, 2023. <https://www.ohchr.org/en/statements/2019/10/inclusion-lgbt-people-education-settings-paramount-importance-leaving-no-one>.
- “OLKE, Greece: The Status of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights.” Accessed June 21, 2023. <https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2013-08/olkelesbianandgaycommunityofgreece-eng.pdf>.
- “Ordinary Civil Criminal Law (Criminal Code) - 13th Chapter. Crimes against General Order and Peace.1 - Legal Data.” Accessed July 3, 2023. https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1902-05-22-10/KAPITTEL_2-6#%C2%A7135a.
- Participation, Expert. “Adoption and Children Act 2002.” Text. Statute Law Database. Accessed July 3, 2023. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/38/contents>.
- . “Gender Recognition Act 2004.” Text. Statute Law Database. Accessed July 3, 2023. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/7/contents>.
- Poran, Maya A. “Teaching Puberty for LGBTQIA + Diversity, Inclusion, and Beyond: A New Model of Expansive Pubertal Understanding.” *American Journal of Sexuality Education* 17, no. 4 (October 2, 2022): 415–34. <https://doi.org/10.1080/15546128.2022.2053259>.
- “Priorities of the Erasmus+ Programme | Erasmus+.” Accessed June 24, 2023. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme>.
- “Promotion and Protection of All Human Rights, Civil, Political, Economic, Social and Cultural Rights, Including the Right to Development.” Accessed July 3, 2023. https://doi.org/10.1163/2210-7975_HRD-9970-2016149.
- “Promotion and Protection of All Human Rights, Civi.Pdf.” Accessed June 21, 2023. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G20/157/44/PDF/G2015744.pdf?OpenElement>.
- “Promotion and Protection of All Human Rights, Civi.Pdf.” Accessed July 3, 2023. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G20/108/68/pdf/G2010868.pdf?OpenElement>.
- “PubMed Central Full Text PDF.” Accessed June 25, 2023. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4887282/pdf/nihms-789458.pdf>.
- Puppinc, Gregor. “Joanne Cassar v Malta: On the Deconstruction of the Right to Marry and Found a Family by the European Court of Human Rights.” SSRN Scholarly Paper. Rochester, NY, March 1, 2013. <https://papers.ssrn.com/abstract=2320586>.

“Rainbow Europe Map and Index 2022,” May 12, 2022. <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2022/>.

Refugees, United Nations High Commissioner for. “Refworld | Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 Establishing a General Framework for Equal Treatment in Employment and Occupation.” Refworld. Accessed June 24, 2023. <https://www.refworld.org/docid/583d783a7.html>.

regjeringen.no. “The Adoption Act.” Lov. Government.no. regjeringen.no, October 29, 2018. <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/ACT-OF-28-FEBRUARY-1986-NO-8-RELATING-TO/id443477/>.

Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the application of Council Directive 2000/43/EC implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin (‘the Racial Equality Directive’) and of Council Directive 2000/78/EC establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation (‘the Employment Equality Directive’) (2021). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2021:139:FIN>.

“Report of the Working Group on the Universal Periodic Review.” Accessed June 21, 2023. <https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2013-08/ahrc1813greecee.pdf>.

“Res. 2048 - Discrimination against Transgender People in Europe.” Accessed June 7, 2023. <https://pace.coe.int/en/files/21736>.

“Res. 2048 - Resolution - Details Tab.” Accessed July 3, 2023. <https://pace.coe.int/en/files/21736>.

Reuters. “Hungary Amends Constitution to Redefine Family, Limits Gay Adoption.” December 15, 2020, sec. Lifestyle. <https://www.reuters.com/article/hungary-lgbt-idUKKBN28P1N8>.

Rosamund, SHREEVES. “The Rights of LGBTI People in the European Union,” n.d.

“Safety, Diversity, Openness.Pdf.” Accessed June 24, 2023. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

“Safety, Diversity, Openness.Pdf.” Accessed June 24, 2023. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

“Safety, Diversity, Openness.Pdf.” Accessed June 28, 2023. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

“Safety, Diversity, Openness.Pdf.” Accessed July 1, 2023. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.

- “Safety, Diversity, Openness.Pdf.” Accessed July 5, 2023.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/6e1a2af163274201978270d48bf4dfbe/safety-diversity-opennes.pdf>.
- “Schalk and Kopf v. Austria.” Accessed June 8, 2023.
<https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22002-912%22%5D%7D>).
- “Simonsen - The Norwegian Gender Recognition Act - and Policie.Pdf.” Accessed July 3, 2023.
<https://app.parlamento.pt/webutils/docs/doc.pdf?path=6148523063484d364c793968636d356c6443397a6158526c6379395953556c4a5447566e4c304e505453387851304644524578484c305276593356745a57353062334e4a626d6c6a6157463061585a685132397461584e7a595738764d3251354e32526a4d5445744e575a6a4e5330305a4745314c546b305a54677459544532595745784d474e6b4f54686c4c6e426b5a673d3d&fich=3d97dc11-5fc5-4da5-94e8-a16aa10cd98e.pdf&Inline=true>.
- “Social Economy Action Plan - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission.” Accessed June 24, 2023.
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1537&langId=en>.
- “The EU LGBTIQ Equality Strategy: A Step Forward? – The SAFIA Blog.” Accessed June 21, 2023. <https://thesafiablog.com/2021/08/06/the-eu-lgbtq-equality-strategy-a-step-forward/>.
- “The EU Strategy on the Rights of the Child and the European Child Guarantee.” Accessed June 24, 2023. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_en.
- The Local Norway. “Norway to Make It Easier for Gay Men to Donate Blood,” May 25, 2022. <https://www.thelocal.no/20220525/norway-to-consider-making-it-easier-for-gay-men-to-donate-blood>.
- “The Treaty of Lisbon | Fact Sheets on the European Union | European Parliament,” March 31, 2023. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>.
- thisisloyal.com, Loyal |. “The Business Impact of LGBT-Supportive Workplace Policies.” Williams Institute. Accessed July 1, 2023.
<https://williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/impact-lgbt-supportive-workplaces/>.
- “Trans People in the UK.Pdf.” Accessed July 3, 2023.
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721642/GEO-LGBT-factsheet.pdf.
- “Trans_suicide_Prevention_Toolkit_Final_26032015.Pdf.” Accessed July 1, 2023.
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/417707/Trans_suicide_Prevention_Toolkit_Final_26032015.pdf.
- “Trygghet, Mangfold Og Apenhet.” Accessed June 24, 2023.
https://www.regjeringen.no/contentassets/023227879f06471793113a7f116e71b9/210624-handlingsplan-lhbtq_.pdf.

- Tsekouras, Dimitris, and Lida Anagnostaki. "Lesbian-Parent Families in Greece: The Experience of Preschool and Primary School Teachers." *Journal of LGBT Youth* 0, no. 0 (January 23, 2023): 1–17. <https://doi.org/10.1080/19361653.2023.2166642>.
- "TSG - Law on Change of First Names and Determination of Gender in Special Cases." Accessed July 3, 2023. <https://www.gesetze-im-internet.de/tsg/BJNR016540980.html>.
- "Τα ΛΟΑΤ Άτομα Με Αναπηρία Παίρνουν Τον Λόγο." Accessed June 7, 2023. <https://avmag.gr/ta-loat-atoma-me-anapiria-pernoun-ton-logo/>.
- "United Nations - 2014 - Twenty-Fifth Session.Pdf." Accessed June 21, 2023. <https://www.upr-info.org/sites/default/files/documents/2016-05/a-hrc-wg.6-25-l.4.pdf>.
- "United Nations: Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women." *International Legal Materials* 19, no. 1 (January 1980): 33–45. <https://doi.org/10.1017/S0020782900043448>.
- "Vallianatos and Others v. Greece [GC]." Accessed June 8, 2023. [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22002-9224%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22002-9224%22]}).
- "What Is Conversion Therapy and When Will It Be Banned? - BBC News." Accessed June 7, 2023. <https://www.bbc.com/news/explainers-56496423>.
- "Why Does FDA Ban 'Gay' Blood? - GMHC." Accessed June 6, 2023. <https://www.gmhc.org/gay-blood-ban/>.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Equality: Moving Forward," n.d.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf." Accessed June 24, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf." Accessed July 1, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf." Accessed July 1, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf." Accessed July 2, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf." Accessed July 2, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.
- "Working for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender.Pdf." Accessed July 5, 2023. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/206347/lgbt-action-plan.pdf.

Γαλανού, Μαρίνα. “Ένας χρόνος εφαρμογής της νομοθεσίας για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.” *t-zine.gr* (blog), October 10, 2018. <https://t-zine.gr/enas-chronos-efarmogis-tis-nomothesis-gia-ti-nomiki-anagnorisi-tis-taftotitas-fyλου/>.

“ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ – ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ | Υπουργείο Δικαιοσύνης.” Accessed June 7, 2023. <http://www.opengov.gr/ministryofjustice/?p=9806>.

“Διαγνώσεις Παθήσεων Βάσει Κατάταξης ICD-10 – Ιατρικός Σύλλογος Πάτρας.” Accessed July 7, 2023. <https://www.ispatras.gr/%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7/%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B3%CE%BD%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%80%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD-%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7%CF%82-ic-2/>.

“Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+,” n.d.

“Εθνική Στρατηγική Για Την Ισότητα Των ΛΟΑΤΚΙ+.Pdf.” Accessed June 5, 2023. https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf.

“«ΕΛ.ΑΣ.: Ζητήματα Υπέρμετρης Βίας Και Αυθαιρεσίας» by Εφημερίδα Των Συντακτών - Issuu,” December 5, 2022. https://issuu.com/efsyn/docs/_-_-_-.

“Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Του Ανθρώπου.” Accessed June 21, 2023. https://www.echr.coe.int/documents/convention_ell.pdf.

“Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+.” Accessed June 24, 2023. <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/el>.

Η Εφημερίδα των Συντακτών. “Ταυτότητα φύλου και προβλήματα στην τρίτη ηλικία λόγω διαφορετικότητας,” October 23, 2017. https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/127912_taytotita-fyloy-kai-problimata-stin-triti-ilikia-logo-diaforetikotitas.

“Θεραπείες’ μεταστροφής ή κοινά βασανιστήρια; Οι ελλείψεις στον νόμο και οι συγκλονιστικές μαρτυρίες,” June 17, 2022. <https://www.news247.gr/koinonia/therapeies-metastrofis-i-koina-vasanistiria-oi-elleipseis-ston-nomo-kai-oi-syglonistikis-martyries.9668350.html>.

“ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ 2021_3_F.Pdf.” Accessed July 4, 2023. https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%9F%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%97%CE%A3%CE%97%202021_3_F.pdf.

Κίνηση. “Απομόνωση, προσβολές, βιασμοί : το μαρτύριο των trans γυναικών στη φυλακή. | Κίνηση «Απελάστε το Ρατσισμό»,” August 26, 2018.

<https://www.kar.org.gr/2018/08/26/apomonosi-prosvoles-viasmoi-to-martyrio-ton-trans-gynaikon-sti-fylaki/>.

“N. 3896/2010 (ΦΕΚ 207/Α` 8.12.2010) | ΕΛΙΝΥΑΕ.” Accessed June 5, 2023.

<https://www.elinyae.gr/ethniki-nomothesia/n-38962010-fek-207a-8122010>.

“v.-4443-2016-ΦΕΚ-A-232.Pdf.” Accessed July 1, 2023. <https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2021/03/%CE%BD.-4443-2016-%CE%A6%CE%95%CE%9A-%CE%91-232.pdf>.

“ΝΟΜΟΣ 1342/1983 - ΦΕΚ Α 39/01.04.1983.” Accessed June 8, 2023.

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/285917/nomos-1342-1983>.

“ΝΟΜΟΣ 4285/ΦΕΚ Α 191/10.09.2014.” Accessed July 2, 2023.

<https://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n%204285.htm>.

“ΝΟΜΟΣ 4356/2015 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 181/24.12.2015.” Accessed July 3, 2023.

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/140974/nomos-4356-2015>.

“ΝΟΜΟΣ 4478/2017 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 91/23.06.2017.” Accessed July 2, 2023.

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/271920/nomos-4478-2017>.

“ΝΟΜΟΣ 4604/2019 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 50/26.03.2019.” Accessed June 5, 2023.

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/506446/nomos-4604-2019>.

“ΝΟΜΟΣ 4622/2019 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 133/07.08.2019 - Επιτελικό Κράτος.”

Accessed June 24, 2023.

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/545222/nomos-4622-2019>.

“Οδηγία (ΕΕ) 20191937 Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου .Pdf.” Accessed July 1, 2023.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1937&from=CS>.

“Π.Δ. 132/2012 - ΦΕΚ Α 239/11.12.2012.” Accessed July 2, 2023.

<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/367798/p.d.-132-2012>.

“Πρόσβαση Στα Προγράμματα Του ΟΑΕΔ Και Για Τα Διεμφυλικά Πρόσωπα | Εφημερίδα η Εποχή.” Accessed July 1, 2023. <https://www.epohi.gr/article/40545/prosvash-sta-programmata-toy-oaed-kai-gia-ta-diemfylika-prosopa>.

“Σύνταγμα.” Accessed June 21, 2023. <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-4/>.

“Το ‘μολυσμένο’ αίμα των γκέι θα μπορούσε να σώσει τη ζωή σου,” April 24, 2021.

<https://www.news247.gr/sunday-edition/to-molysmeno-aima-ton-gkei-tha-mporoyse-na-sosei-ti-zoi-soy.9200075.html>.

“Trans ορατότητα: Το επόμενο μεγάλο στοίχημα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και της ελληνικής κοινωνίας | LiFO,” February 12, 2021. <https://www.lifo.gr/lgbtqi/trans-oratotita-epomeno-megalo-stoihima-tis-loatki-koinotitas-kai-tis-ellinikis-koinonias>.

“Τροπολογία/Προσθήκη Στο Σχέδιο Νόμου Του Υπουργείου Υγείας Με Τίτλο ‘Γιατρός Για Όλους, Ισότιμη Και Ποιοτική Πρόσβαση Στις Υπηρεσίες Του Εθνικού Οργανισμού

Παροχής Υπηρεσιών Υγείας Και Στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας Και Άλλες Διατάξεις.” Accessed July 3, 2023.
<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bbb19498-1ec8-431f-82e6-023bb91713a9/11952892.pdf>.

Accessed July 2, 2023. <https://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n%204285.htm>.